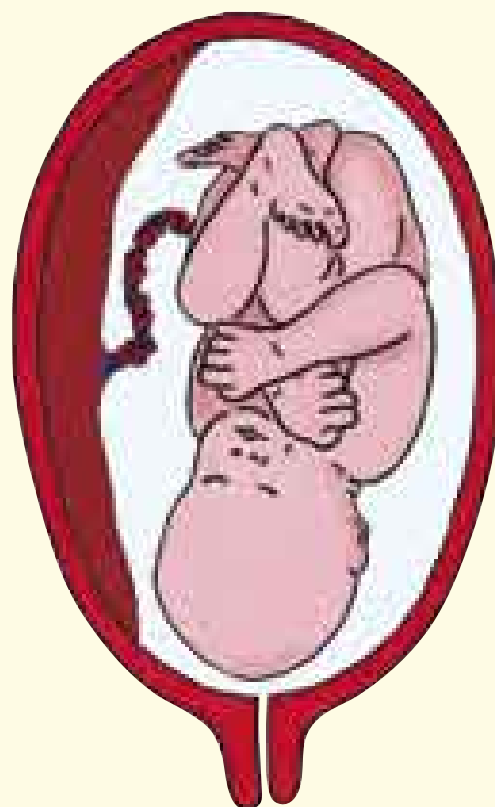

OBRAZOVÝ ATLAS

GYNEKOLOGIE

a PORODNICTVÍ

OBRAZOVÝ ATLAS GYNEKOLOGIE A PORODNICTVÍ

© MUDr. David Matura, Porodnicko-gynekologická klinika FNsP Ostrava-Poruba, 2000

© Pharmacia Corporation s.r.o., Praha, 2000

Obsah publikace vyjadřuje názory a zkušenosti autorů. Společnost Pharmacia neruší za jejich obsah.

Recenzoval: Prof. MUDr. Milan Kudela, CSc.

Litografie a tisk: tiskárna ARTRON s.r.o., Boskovice

Tato publikace, ani žádná její část, nesmí být kopírována, rozmnožena ani jinak šířena bez souhlasu autora.

OBRAZOVÝ ATLAS GYNEKOLOGIE a PORODNICTVÍ

MUDr. David Matura
MUDr. Peter Koliba, CSc.
MUDr. Jan Krhut

Publikace vznikla za podpory firmy

PHARMACIA

Vážené kolegyně,
Vážení kolegové,

jistě všichni důvěrně znáte situaci, až již z ambulancí, či z lůžkových zařízení, kdy všechen Váš um a úsilí, jež vynaložíte ve snaze vysvětlit své pacientce podstatu jejího onemocnění, způsob a smysl plánovaného vyšetření či možnosti léčby, vyjde naprázdno. Tento fakt do značné míry znehodnocuje vztah "lékař-pacient" a snižuje efektivitu léčby – vyjádřeno mírou spokojenosti pacientky – která si pod vlivem všudypřítomných mediálních informací často utvoří vlastní, zkreslený náhled na daný problém. Z tohoto důvodu, jakož i ve světle pozvolna se měnícího právního prostředí v naší společnosti, jeví se stále naléhavější potřeba srozumitelného, komplexního a profesionálního poučení našeho pacienta.

Dovolujeme si Vám proto předložit publikaci, která, dle našeho názoru, zatím na pracovním stole českého gynekologa a porodníka chybí. Domníváme se, že poučení pacientky s použitím vhodně zvoleného schematického vyobrazení zjednoduší proces pochopení choroby, vyšetřovacích algoritmů a jednotlivých možností léčby. V souvislosti s uvedeným pak zlepší léčebné výsledky a v neposlední řadě ušetří náš drahocenný čas. "Vysvětlovací atlas", jak lze zřejmě nejlépe charakterizovat tuto publikaci, zdaleka neobsahuje veškerý objem oboru, ale jsou zde jednoduše znázorněny nejfrekventovanější anebo nejzávažnější gynekologické a porodnické problémy. Heslovité doprovodné texty umožňují lékaři maximální variabilitu a individuálnost v procesu poučování té které jednotlivé pacientky, z čehož vyplývá nepoužitelnost tohoto atlasu pro laickou veřejnost bez odborného komentáře. Na mnohých místech je pak pro názornost použito pouze piktogramů.

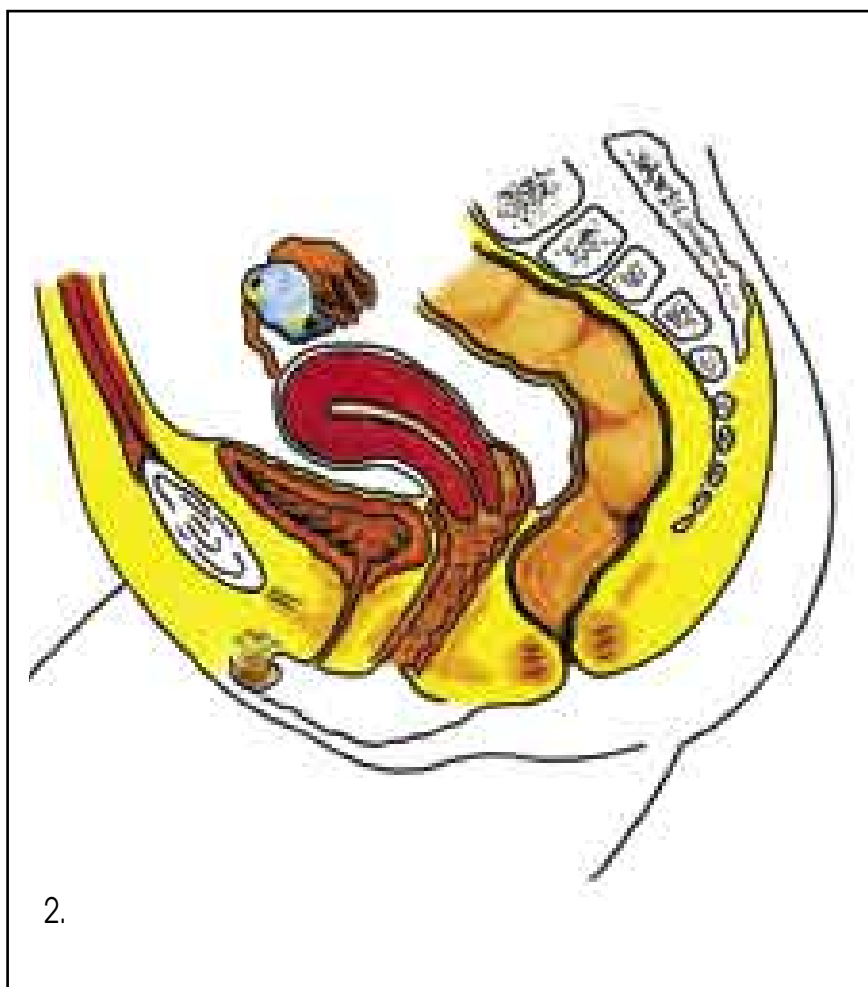
Je naším cílem a přáním, aby se tento atlas stal každodenním pomocníkem ve Vaší nelehké práci a přinesl užitek jak Vám, tak především Vaším pacientkám.

Autoři

OBSAH

I – II	Pohlavní ústrojí ženy – anatomie
III – IV	Vyšetřovací metody v gynekologii
V	Menstruační cyklus
VI	Oplození
VII – X	Těhotenství a porod
XI	Cerkláž, amniocentéza, kordocentéza
XII	Porodnická analgésie a anestezie
XIII – XIV	Antikoncepce
XV – XVI	Neplodnost
XVII – XVIII	Onemocnění vulvy
XIX – XX	Onemocnění děložního čípku
XXI – XXIV	Onemocnění těla děložního
XXV – XXVI	Onemocnění vaječníku
XXVII	Endometrióza
XXVIII	Záněty vnitřních rodidel
XXIX – XXX	Vrozené vady ženských pohlavních orgánů
XXXI	Změny polohy pánevních orgánů
XXXII	Inkontinence moči
XXXIII – XXXIV	Hormonální substituce v menopauze
XXXV	Náhlé příhody v gynekologii
XXXVI	Laparoskopie v gynekologii
XXXVII – XXXVIII	Onemocnění prsu
XXXIX – XXXX	Přehled základních gynekologických operací

Pohlavní ústrojí ženy – anatomie

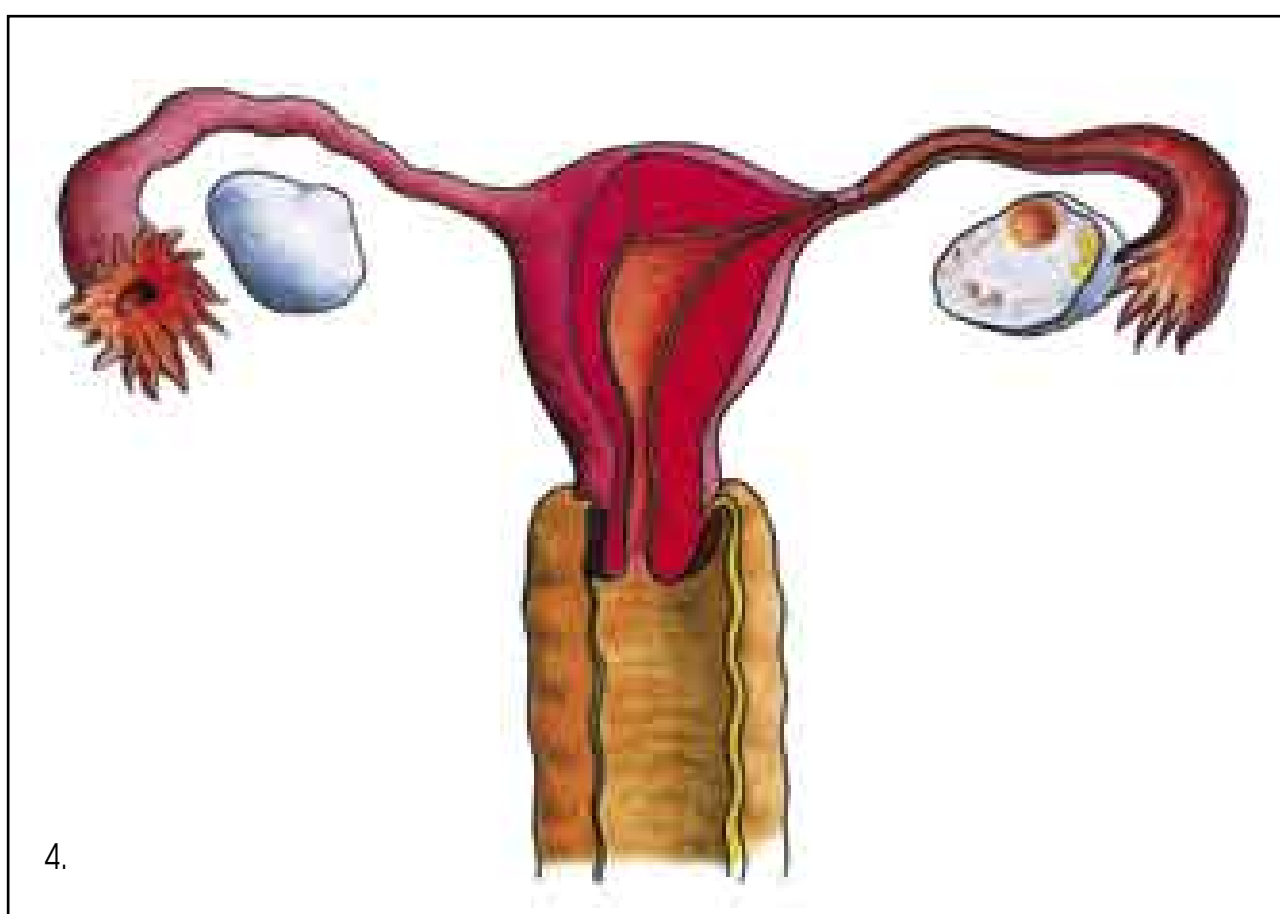
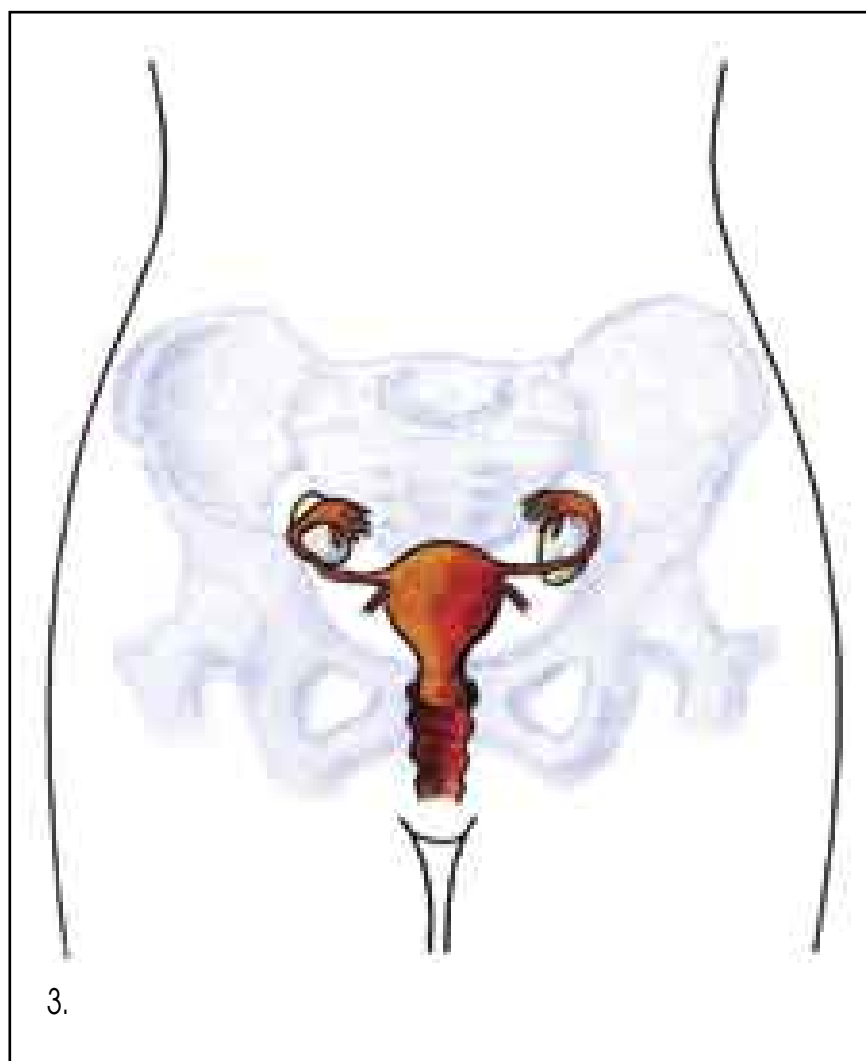

1. Zevní rodidla – celkový pohled
2. Vnitřní rodidla – boční řez

Pohlavní ústrojí ženy – anatomie

3. Vnitřní rodidla – pohled zepředu

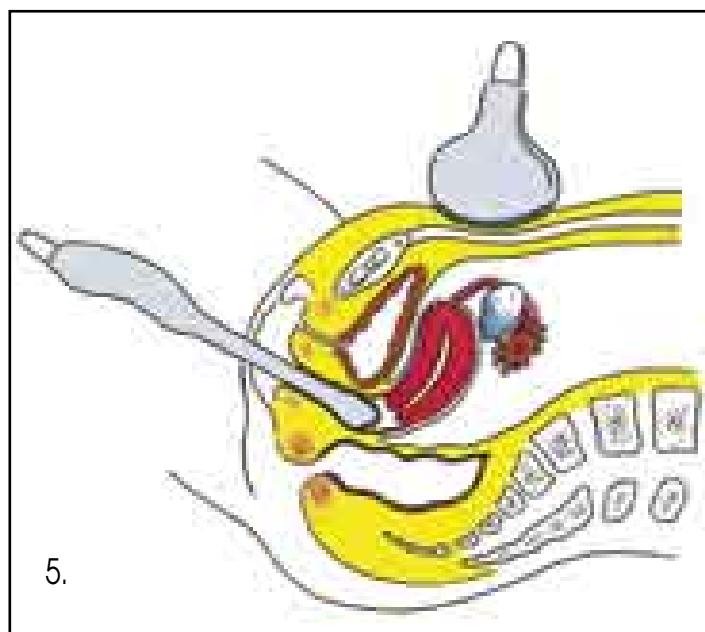
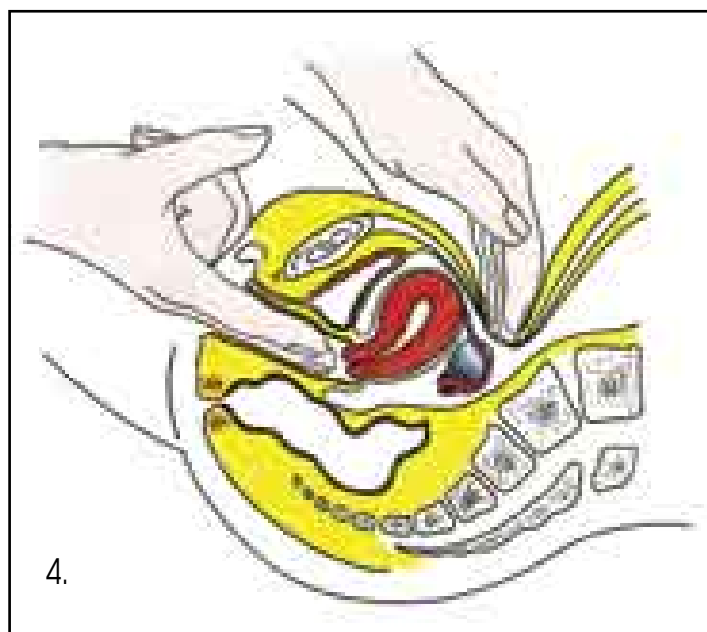
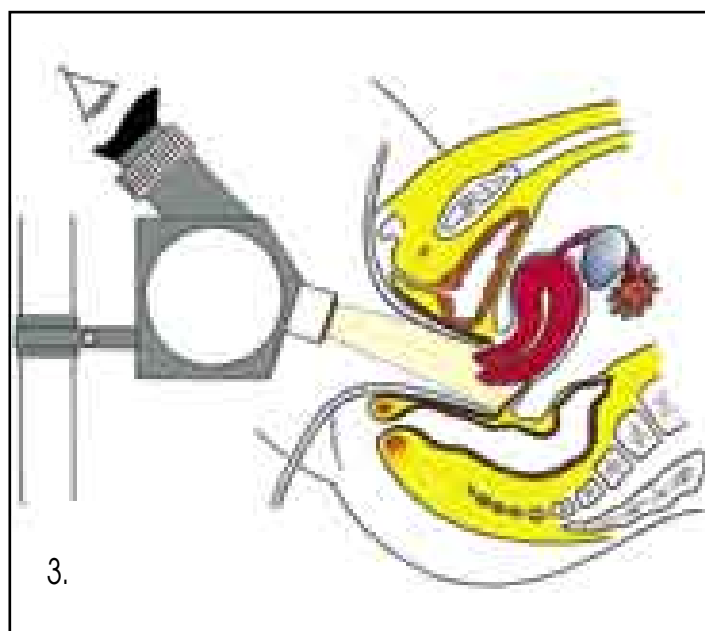
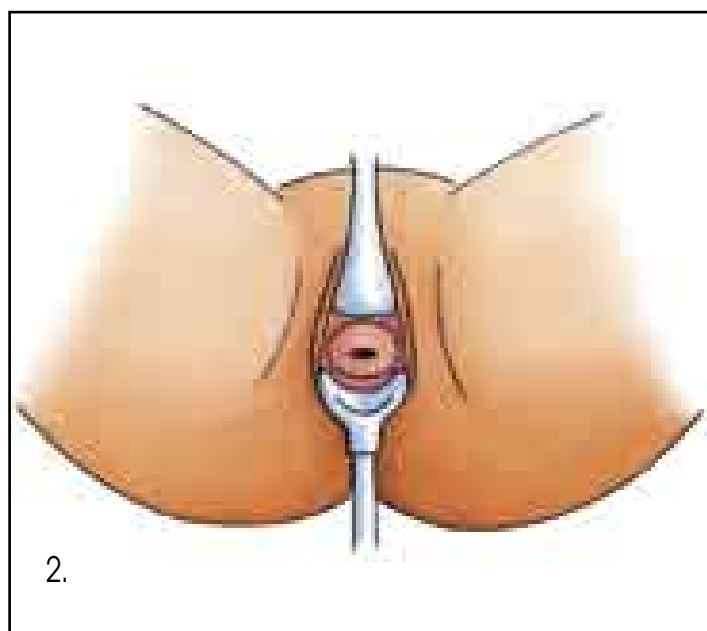
4. Vnitřní rodidla – detail

Vyšetřovací metody v gynekologii

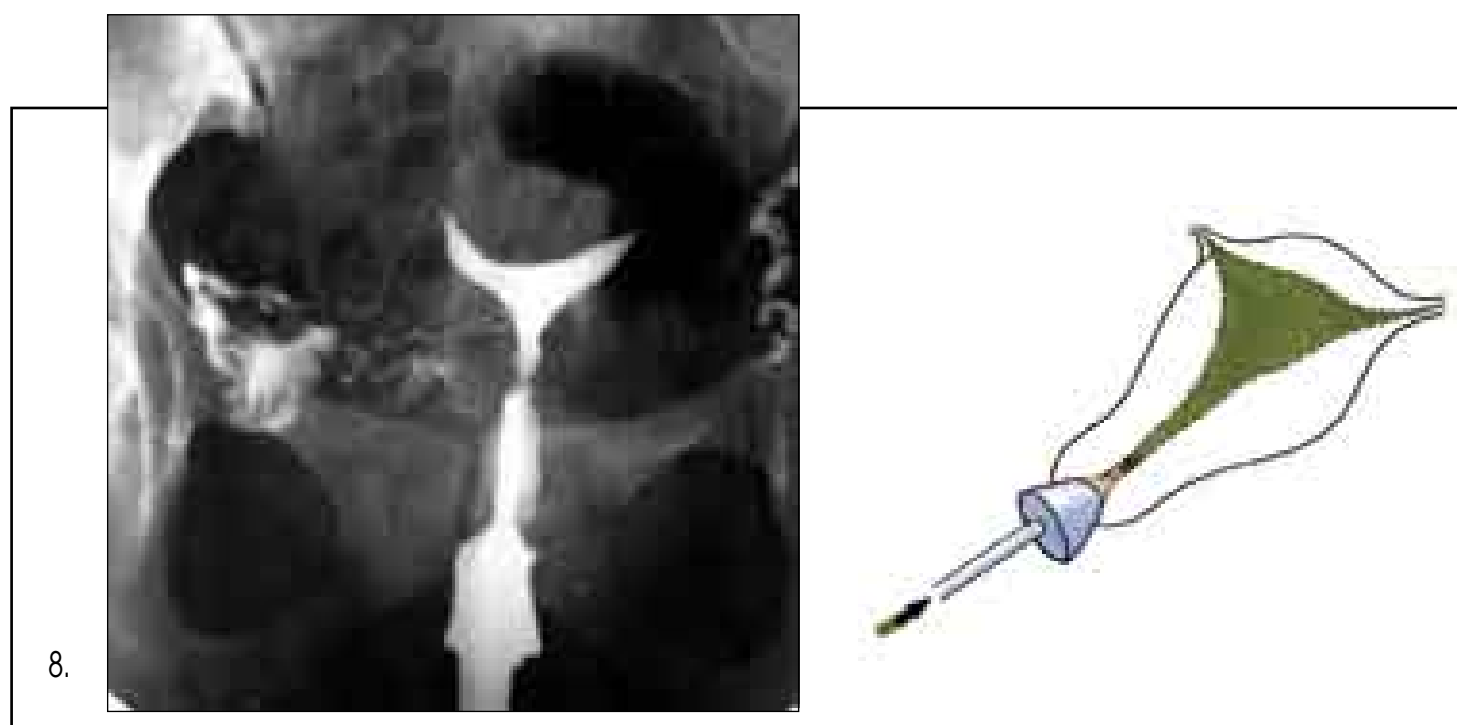
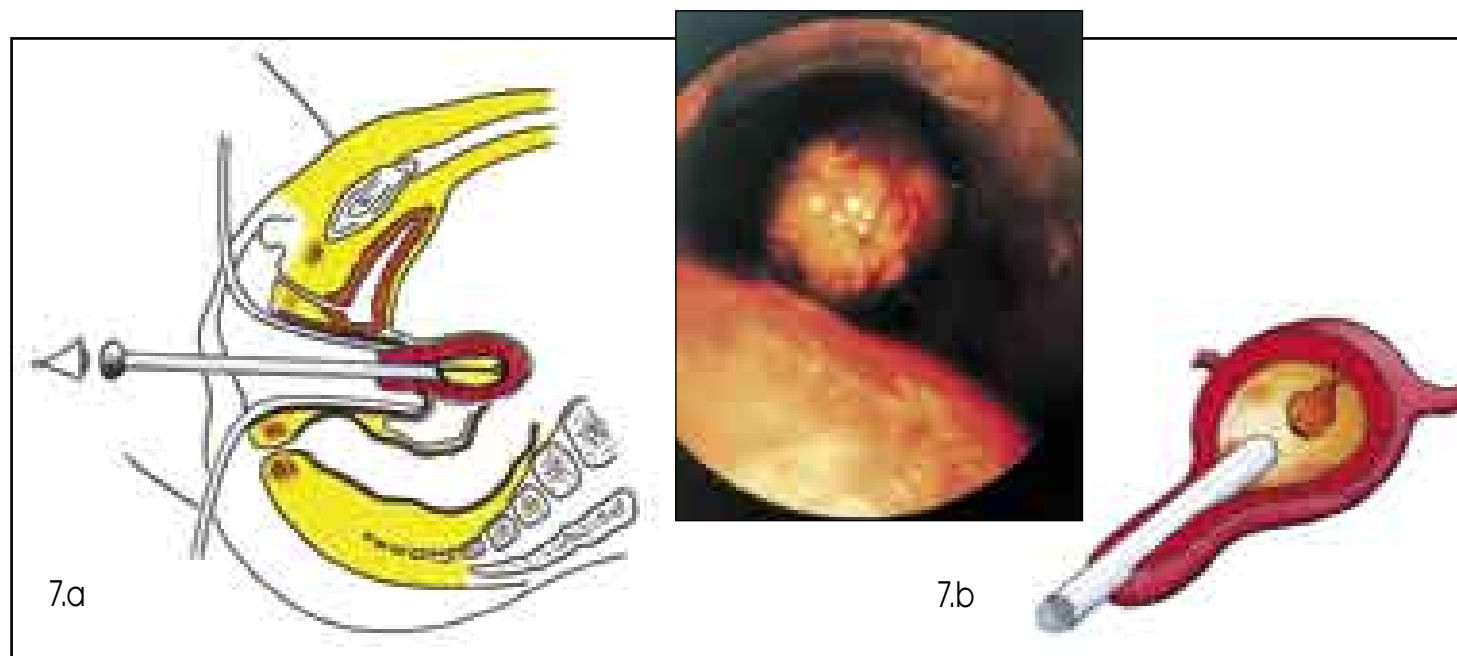
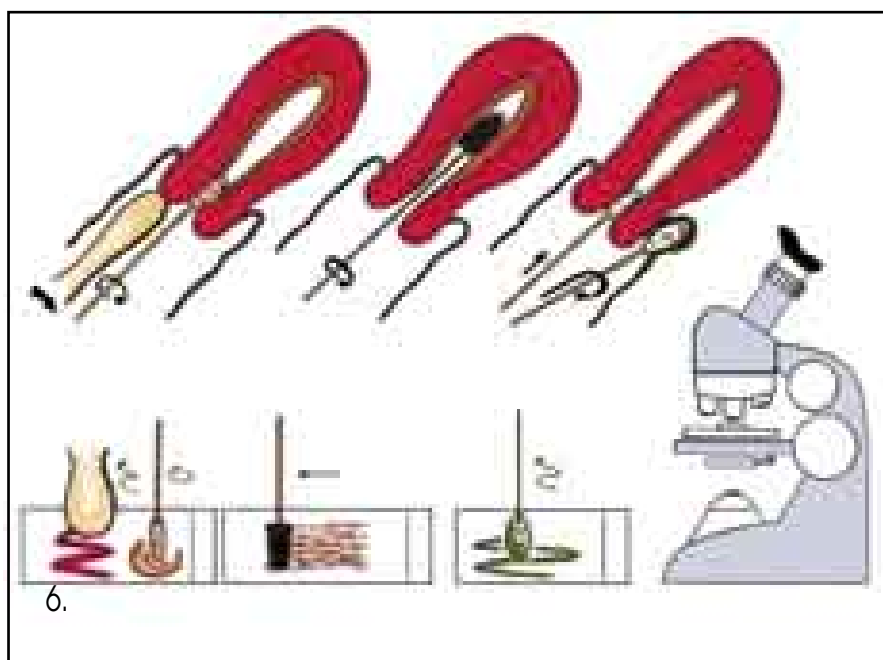
1. Pohlavní dospívání ženy

	prsy	pubické ochlupení	axilární ochlupení	děloha a menarché	ovulace
do 10 let					
10-11 let					
11-12 let					
12-13 let					
13,5-15 let					
1.					

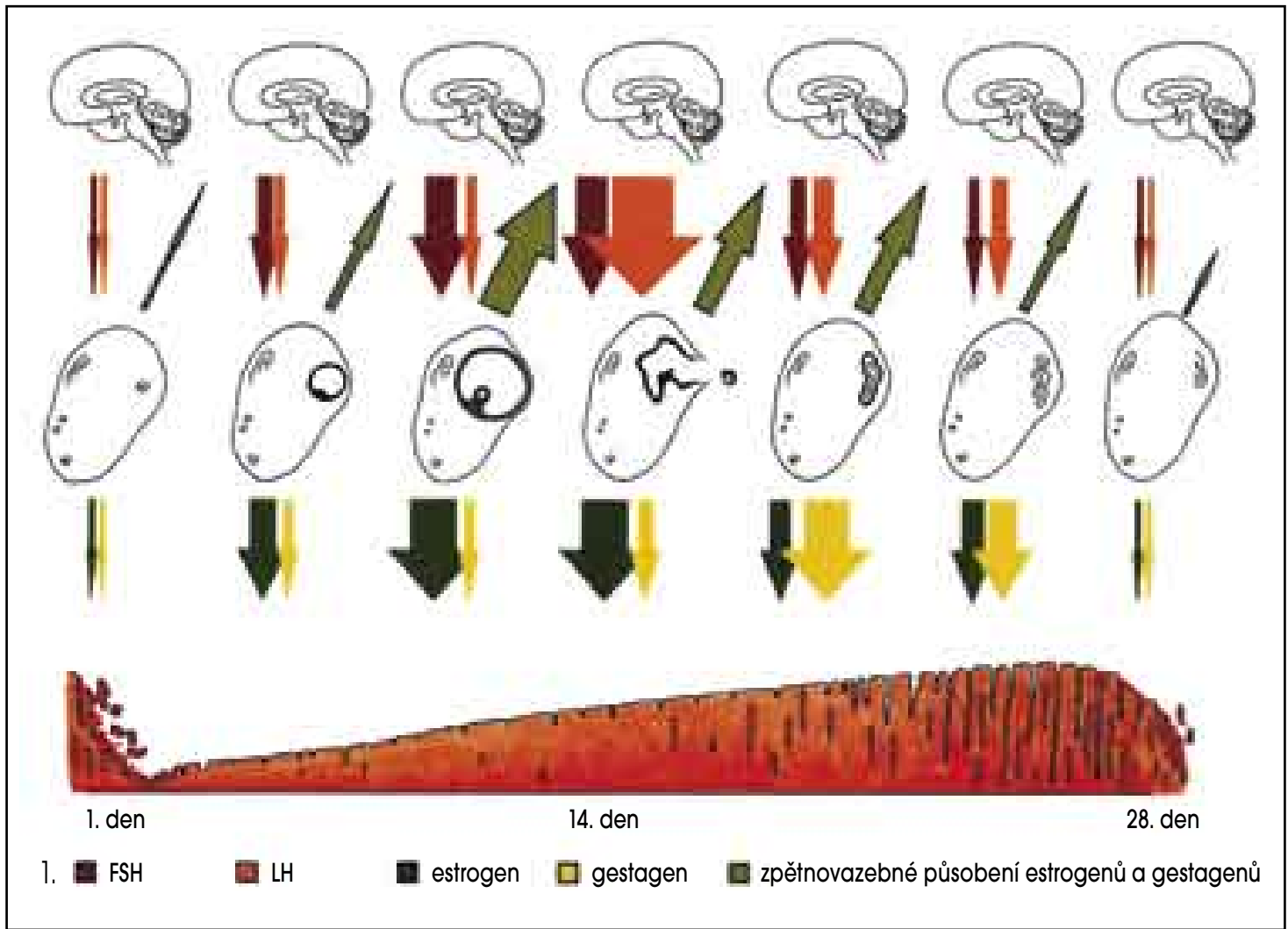

Vyšetřovací metody v gynekologii

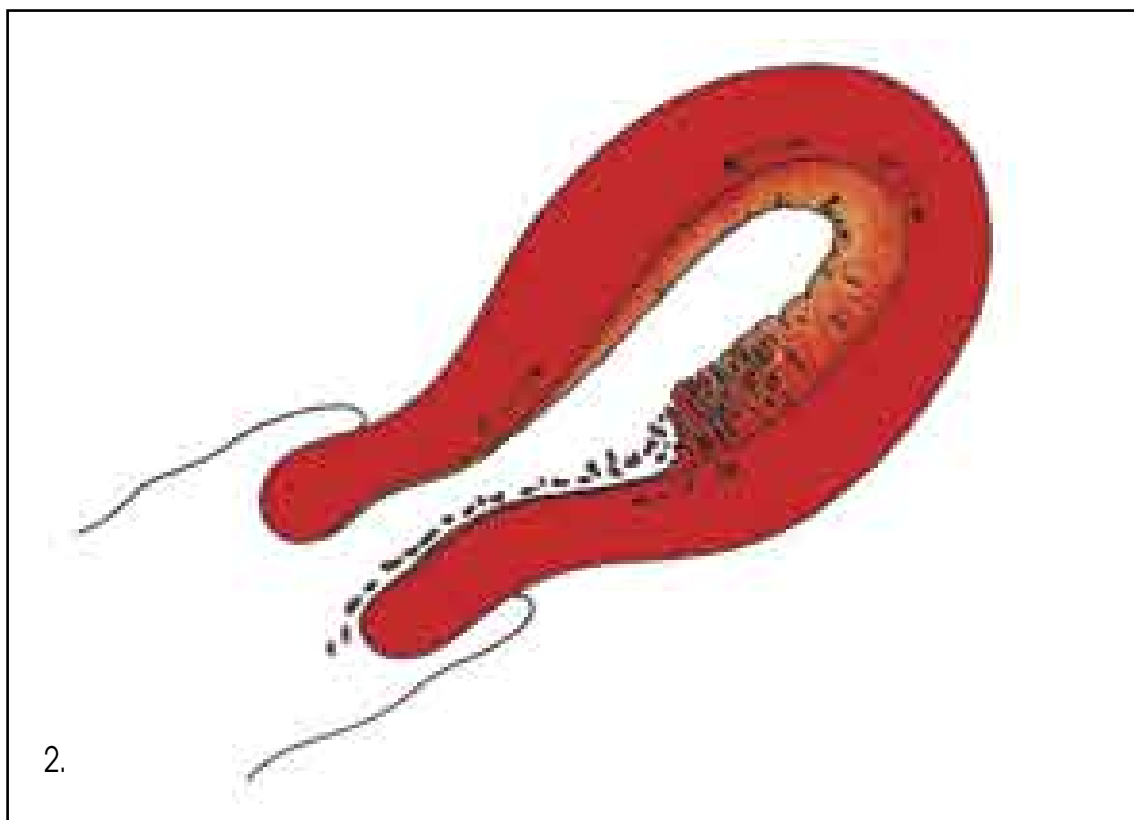
2. Vyšetření v zrcadlech
3. Kolposkopie děložního čípku
4. Vaginální palpační vyšetření – bimanuální
5. Ultrazvukové vyšetření pánve (abdominální, vaginální)
6. Odběr biologického materiálu (OCN, uterobrush, MOP + kultivační vyšetření)
7. Hysteroskopie
 - 7.a princip (zde s cílenou biopsií)
 - 7.b hysteroskopický obraz – polyp
8. Hysterosalpingografie

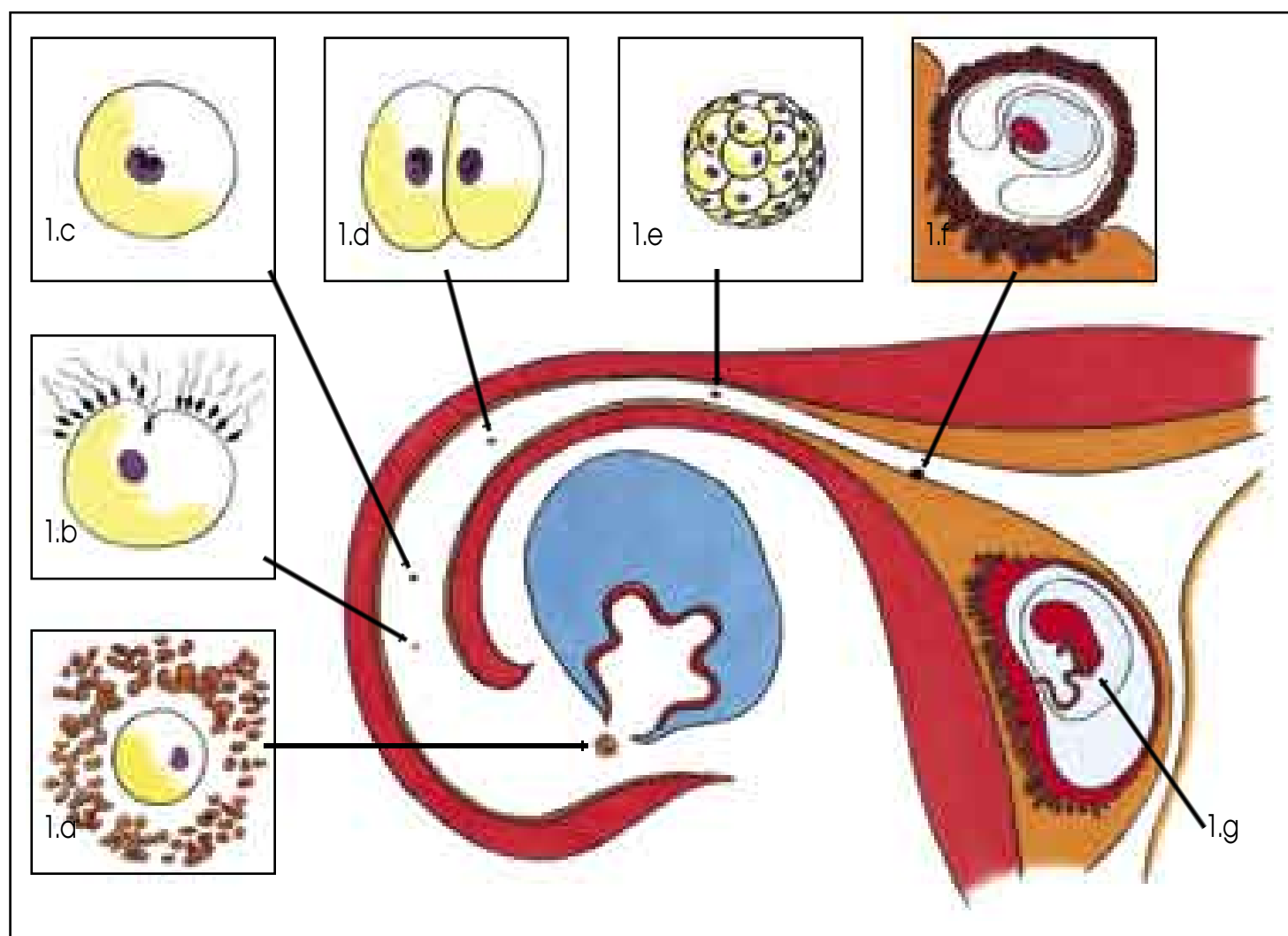

Menstruační cyklus

1. Hormonální řízení ovulačního a menstruačního cyklu
2. Endometrium v průběhu menstruačního cyklu

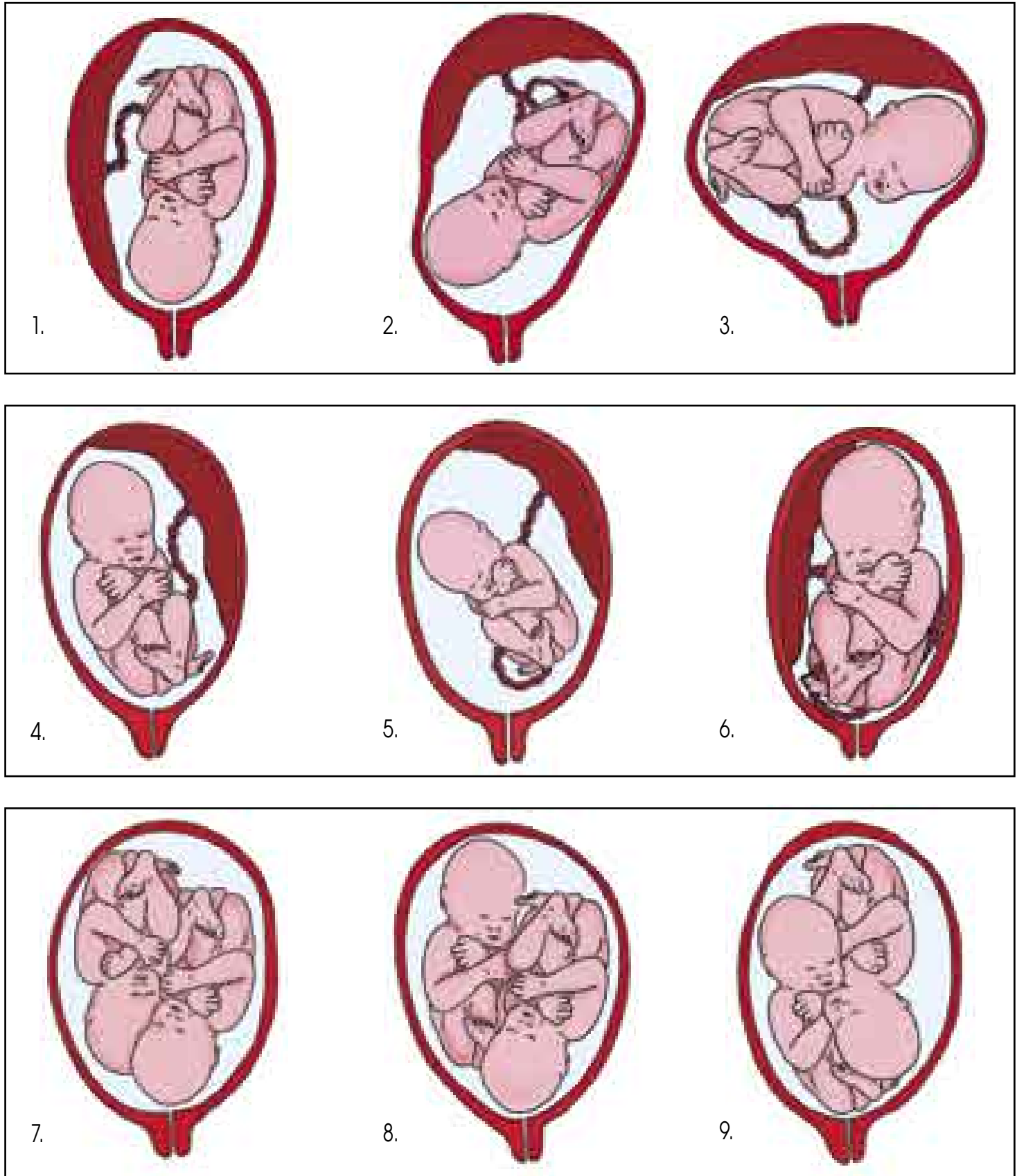

1. Oplození

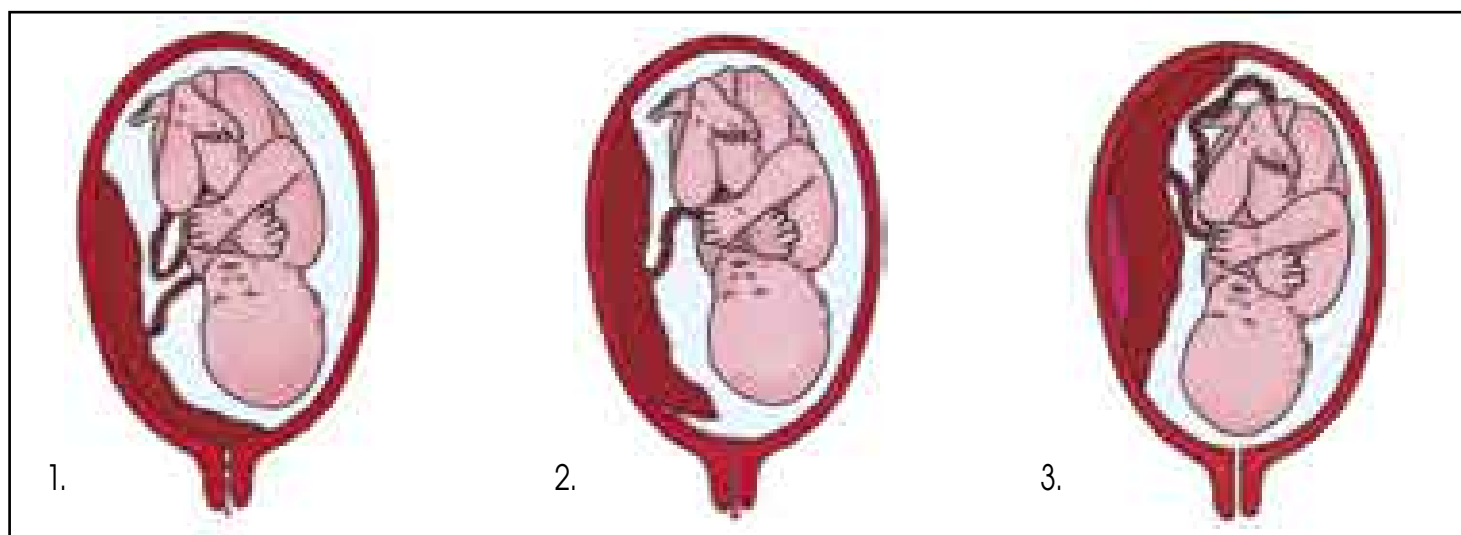
- 1.a – vajíčko při ovulaci
- 1.b – průnik spermie obalem vajíčka
- 1.c – spojení jader spermie a vajíčka
- 1.d – první buněčné dělení
- 1.e – další množení buněk (stádium moruly)
- 1.f – uhníždění zárodku ve sliznici dělohy (stádium blastocysty)
- 1.g – embryo v dutině děložní

Těhotenství a porod

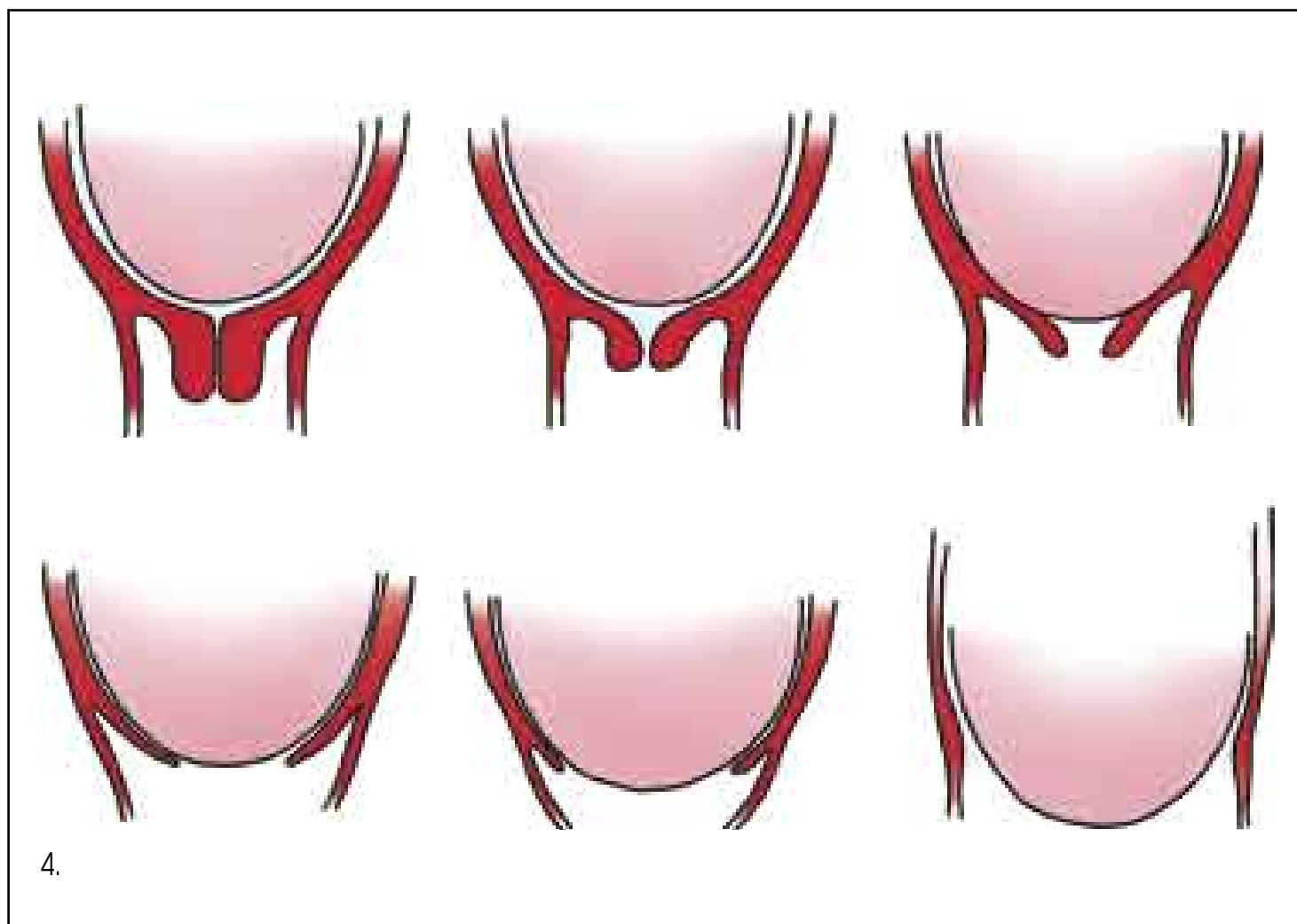

1. Poloha podélná hlavičkou
2. Poloha šikmá hlavičkou
3. Poloha příčná
4. Poloha podélná koncem pánevním
5. Poloha labilní při polyhydramniu
6. Poloha fixovaná při oligohydramniu

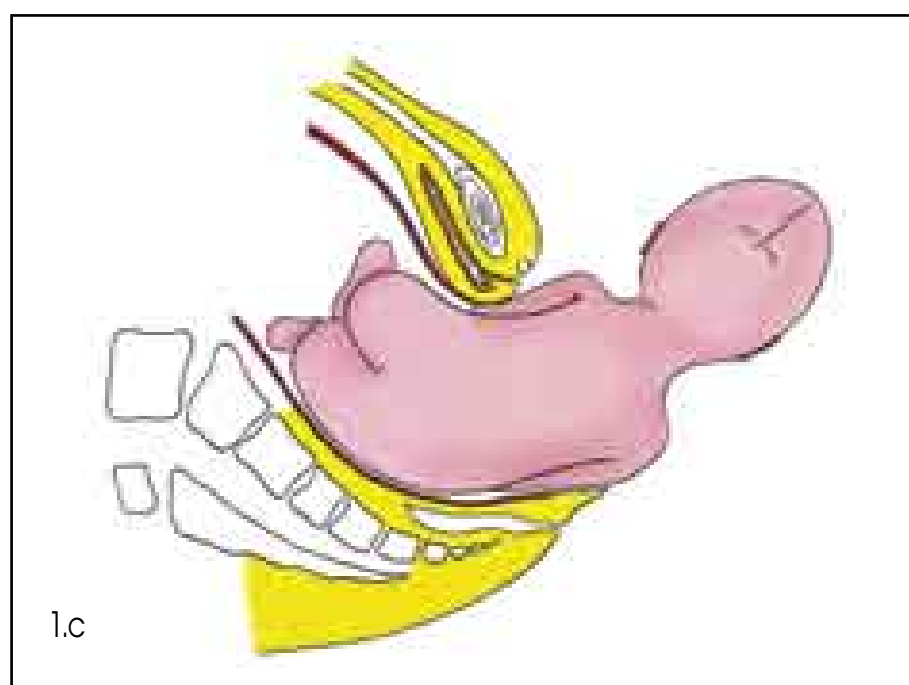
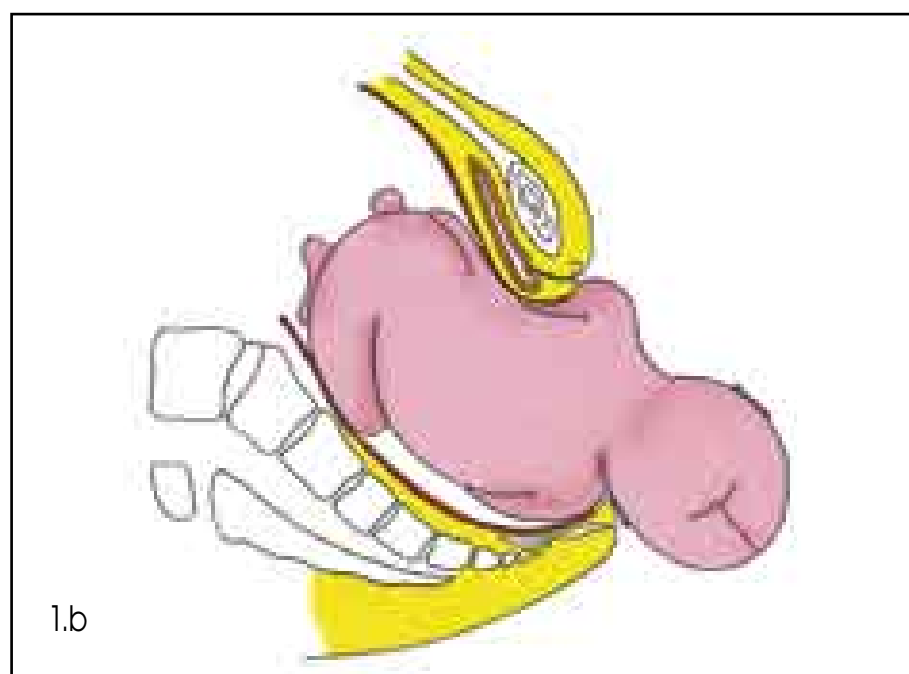
7. Dvojčata – poloha podélná hlavičkou obou plodů
8. Dvojčata – poloha podélná hlavičkou prvního plodu, poloha podélná koncem pánevním druhého plodu
9. Dvojčata – kolizní postavení plodů – poloha podélná koncem pánevním prvního plodu, poloha podélná hlavičkou druhého plodu

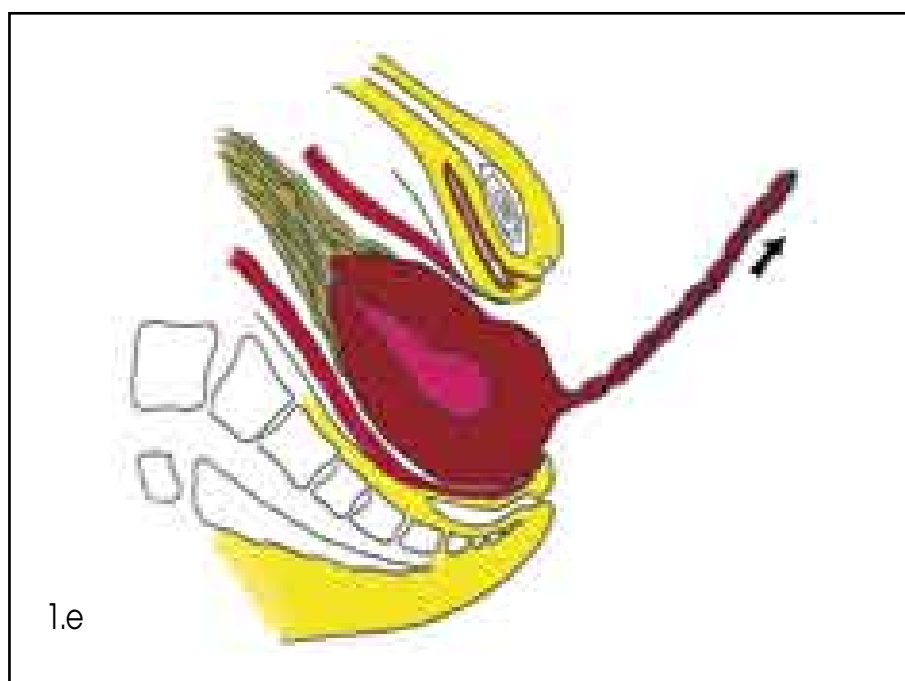
1. Vcestná placenta – porodní překážka
2. Předčasné odlučování placenty – marginální s krvácením
3. Předčasné odlučování placenty – centrální s retroplacentárním hematodem
4. Otevírání měkkých porodních cest

Těhotenství a porod

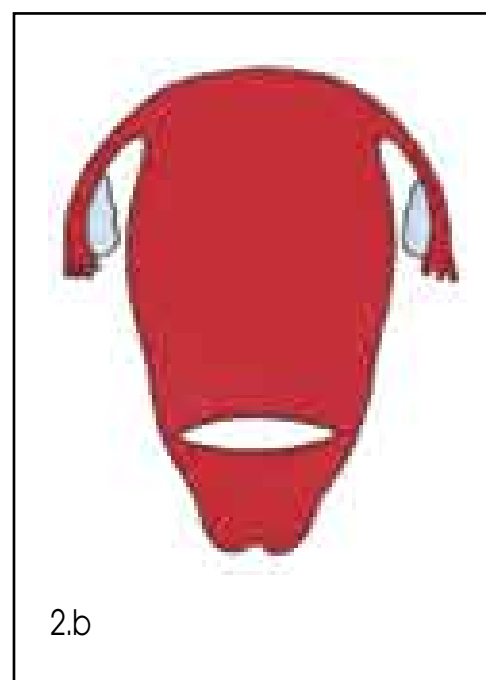
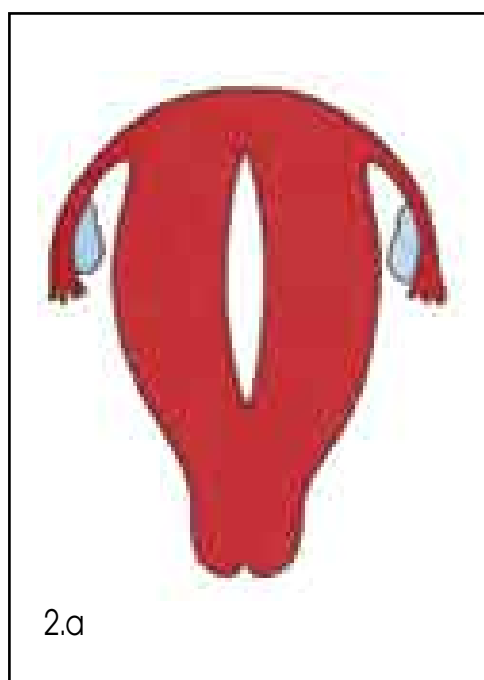
1. Spontánní porod záhlavím
 - 1.a – porodní mechanismus hlavičky při prostupu porodním kanálem
 - 1.b – porod předního raménka
 - 1.c – porod zadního raménka
 - 1.d – porod trupu a hýždí
 - 1.e – porod placenty

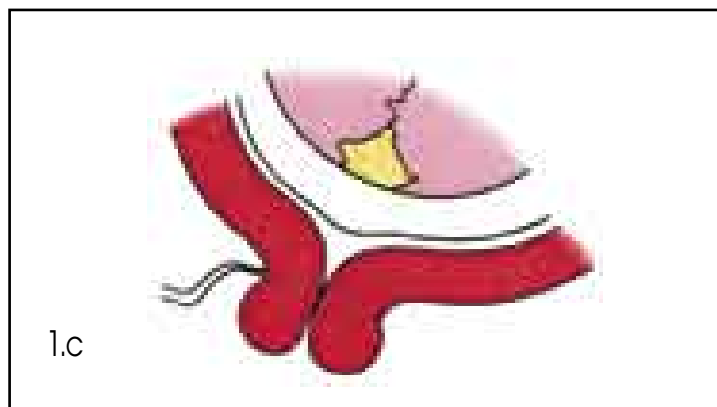
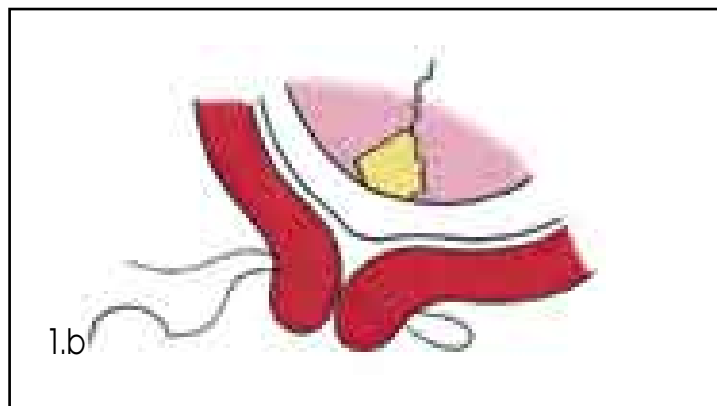
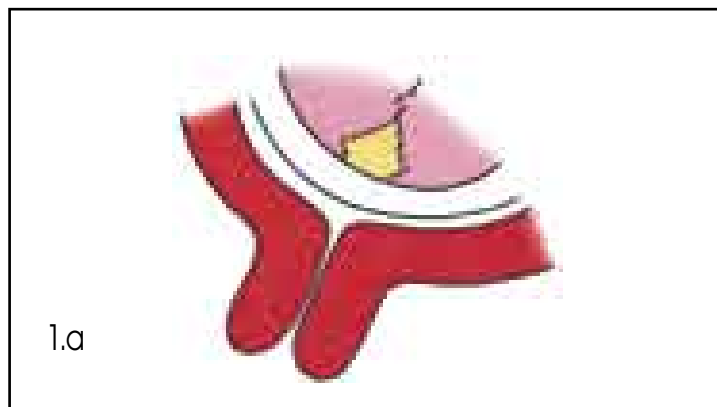
2. Přístup do dutiny děložní při Císařském řezu

2.a – řez podélný (korporální)

2.b – řez příčný dolním segmentem (Geppertův)

Cerkláž, amniocentéza, kordocentéza

1. Cerkláž

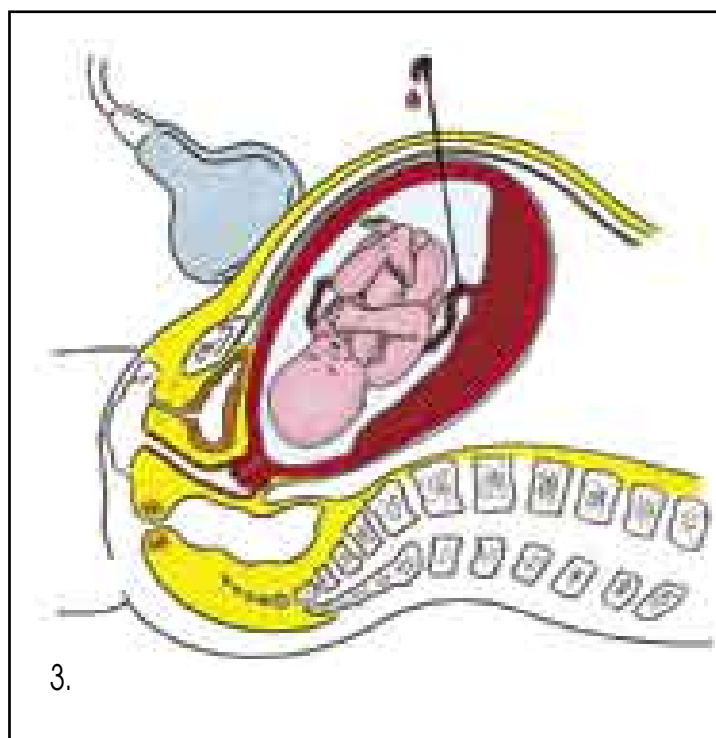
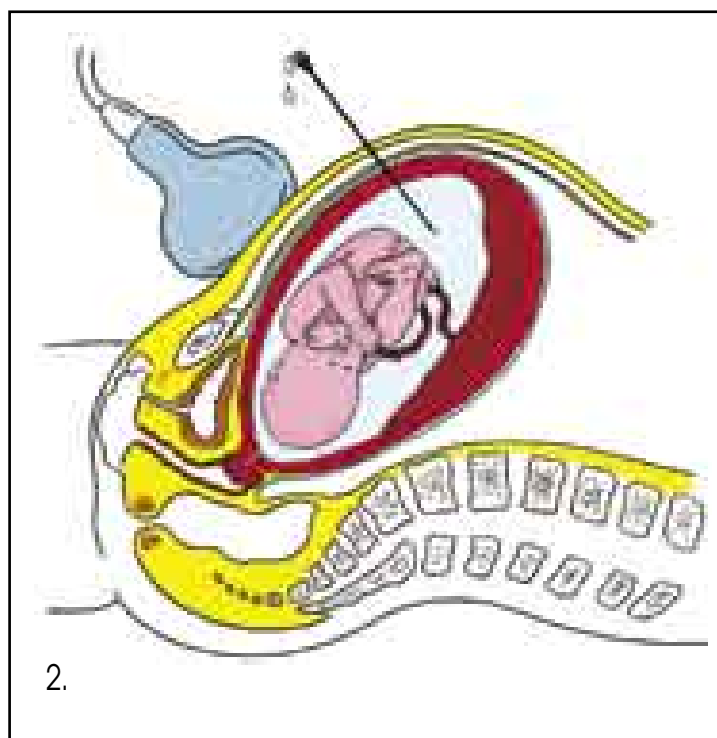
1.a – hrdlo děložní – normální stav

1.b – hrdlo děložní – zkráceno, naložený cerklážový steh

1.c – hrdlo děložní – stav po cerkláži

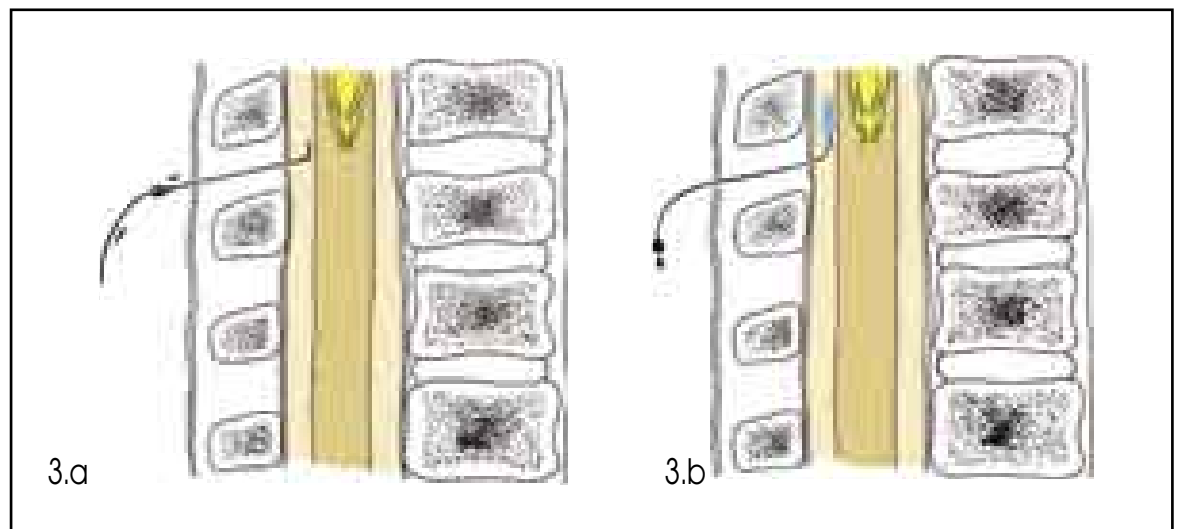
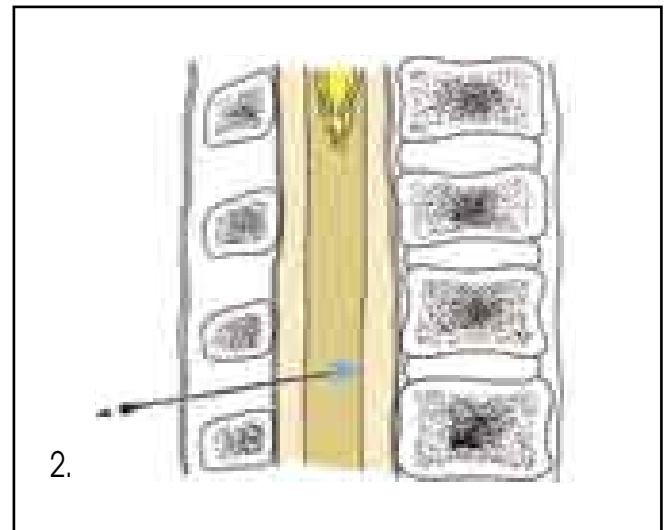
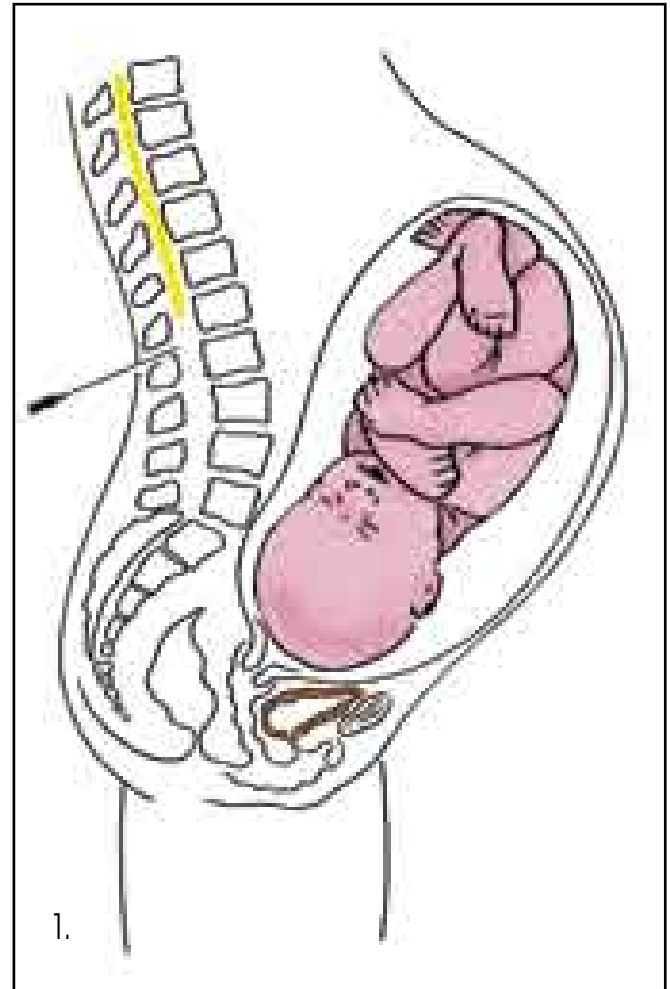
2. Amniocentéza – odběr plodové vody pod ultrazvukovou kontrolou

3. Kordocentéza – odběr krve plodu z pupečníku pod ultrazvukovou kontrolou

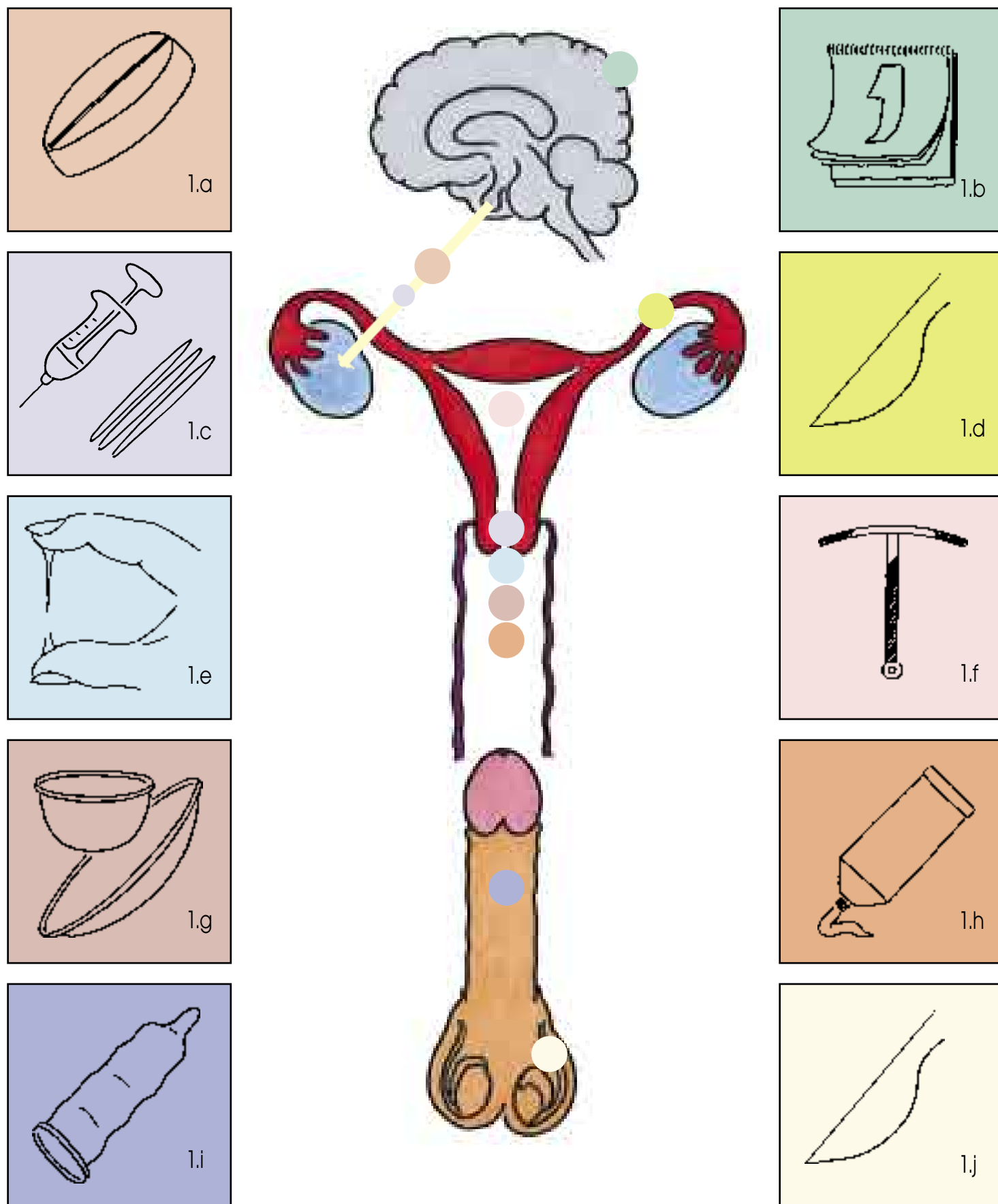

Porodnická analgézie a anestezie

1. Svodná analgézie – lokalizace vpichu
2. Princip spinální anestézie a analgézie – vpich jehly do spinálního prostoru s jednorázovou aplikací anestetika
3. Princip epidurální anestézie
 - 3.a – vpich jehly do epidurálního prostoru, zavedení katetru
 - 3.b – katetr v epidurálním prostoru po vytažení jehly – možnost opakované aplikace anestetika

Antikoncepce

1. Metody antikoncepce

1.a - hormonální antikoncepce

1.b - přirozené metody antikoncepce

1.c - depotní hormonální antikoncepce

1.d - ženská sterilizace

1.e - hlenová metoda dle Billingsové

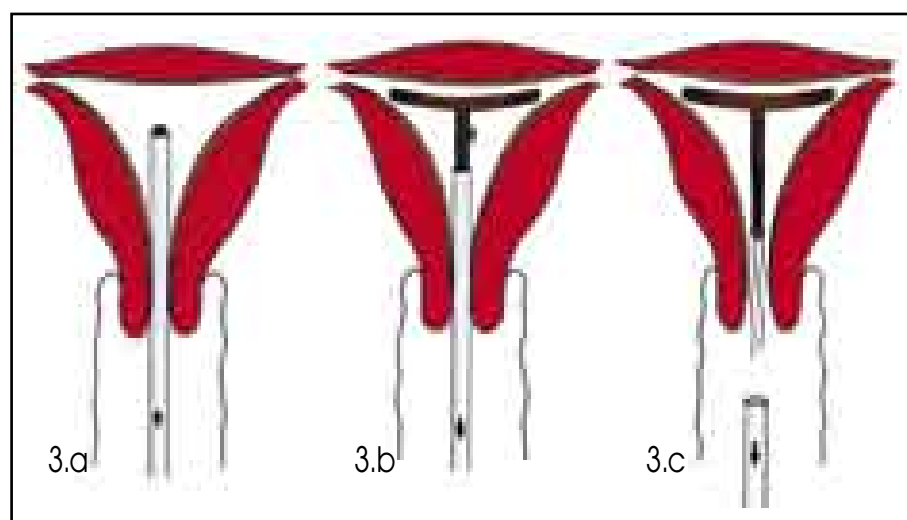
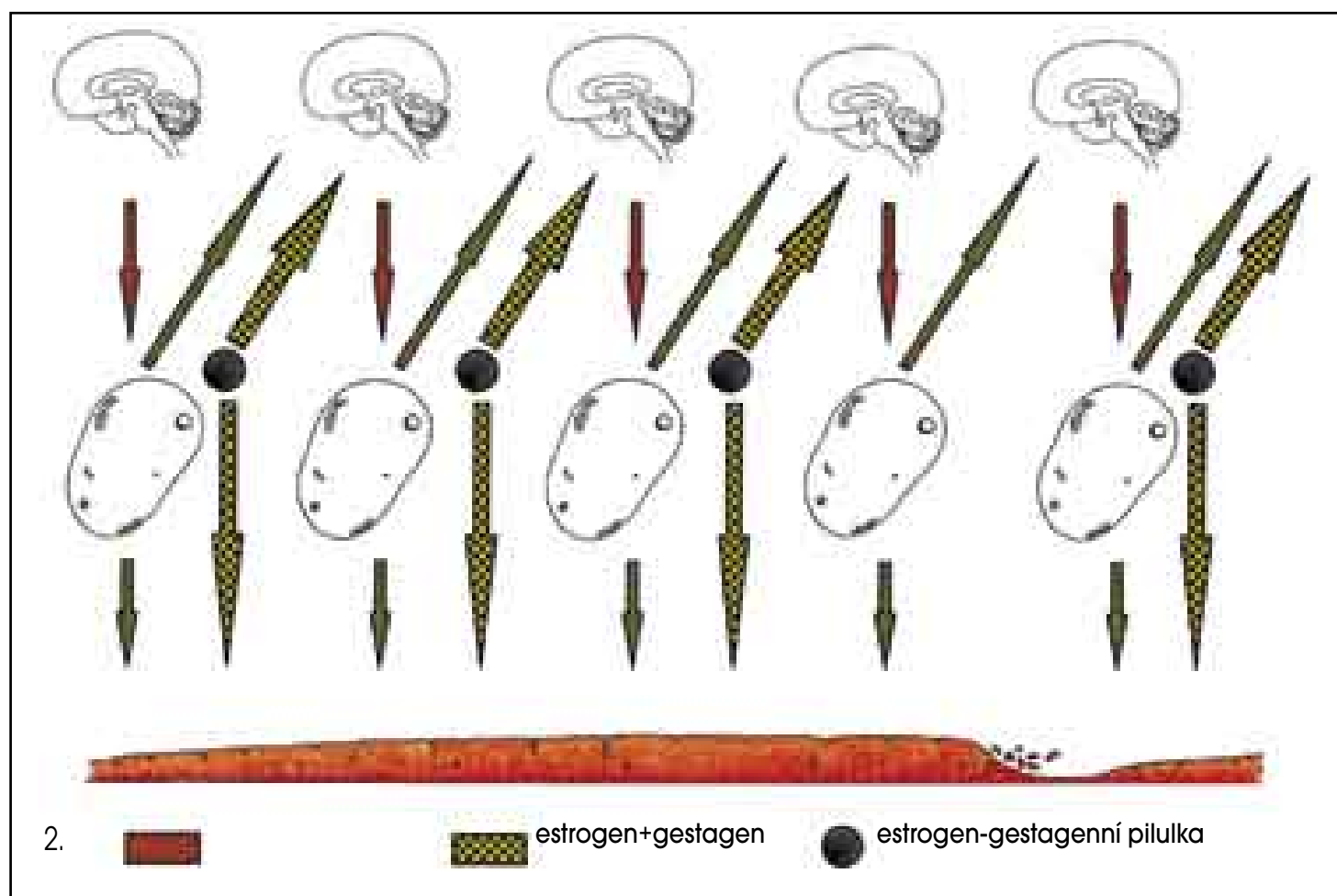
1.f - nitroděložní tělísko

1.g - ženská bariérová antikoncepce (pesar, diafragma)

1.h - spermicidy

1.i - mužská bariérová antikoncepce (kondom)

1.j - mužská sterilizace

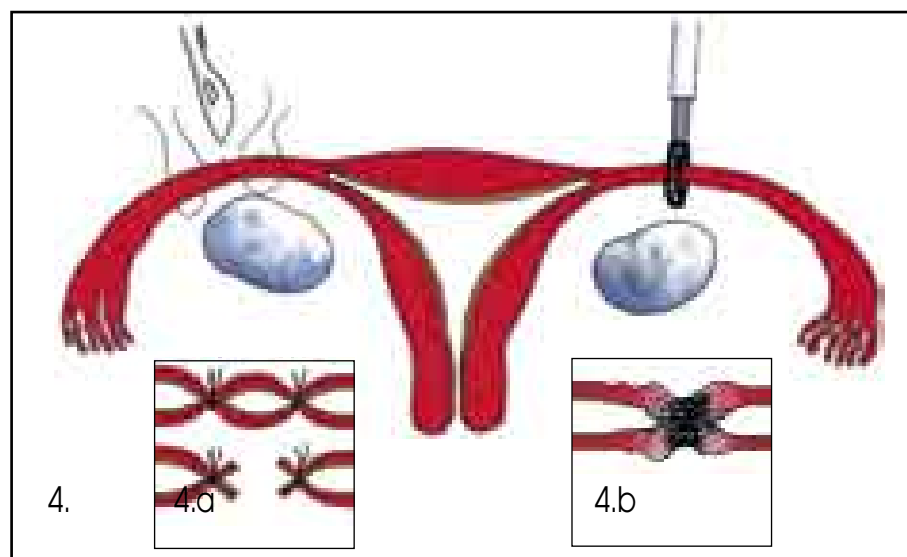
2. Princip hormonální antikoncepce
– suprese sekrece gonadotropních hormonů v důsledku falešně negativní zpětné vazby při podávání hormonální antikoncepce (zábrana ovulace, inhibice cyklických změn endometria).

3. Princip zavedení nitroděložního tělíska (IUD)

3.a – zavaděč s IUD v dutině děložní

3.b – vysunutí IUD ze zavaděče

3.c – správná poloha IUD v dutině děložní po odstranění zavaděče

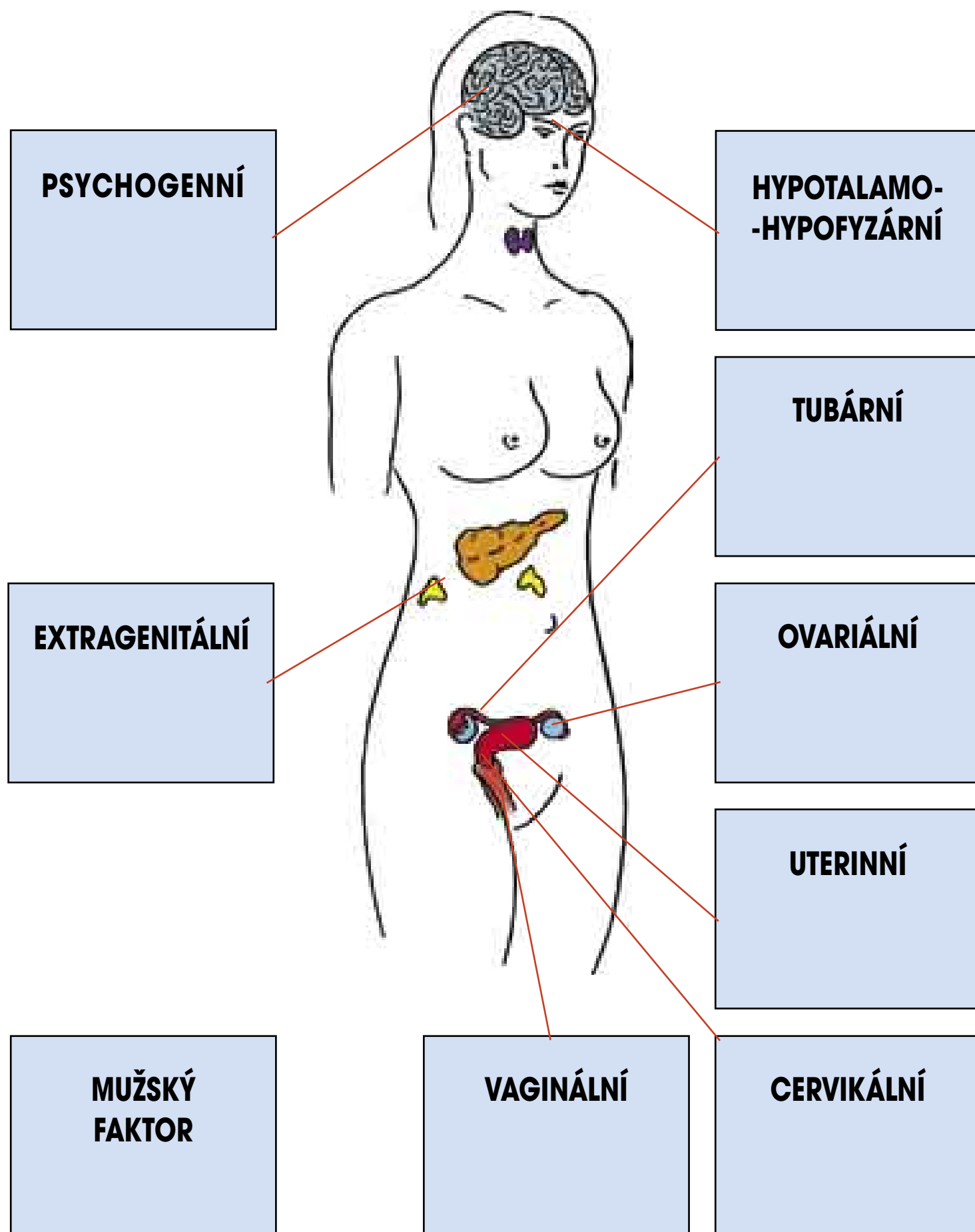

4. Ženská sterilizace

4.a – zneprůchodnění vejcovodů podvazem, ev. protětim

4.b – zneprůchodnění vejcovodů elektrokoagulací

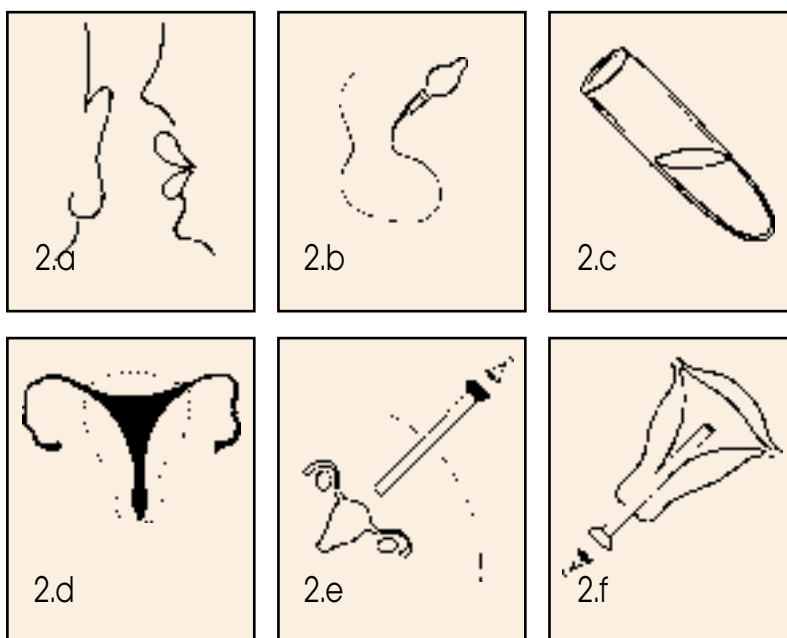
Neplodnost

1. Příčiny neplodnosti

2. Neplodnost – vyšetřovací metody

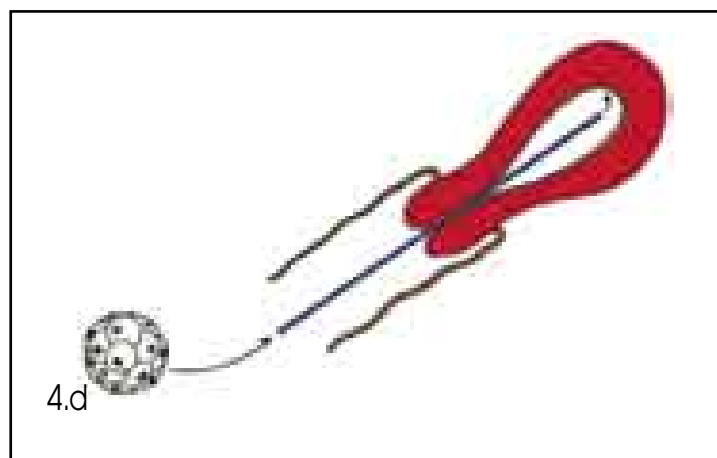
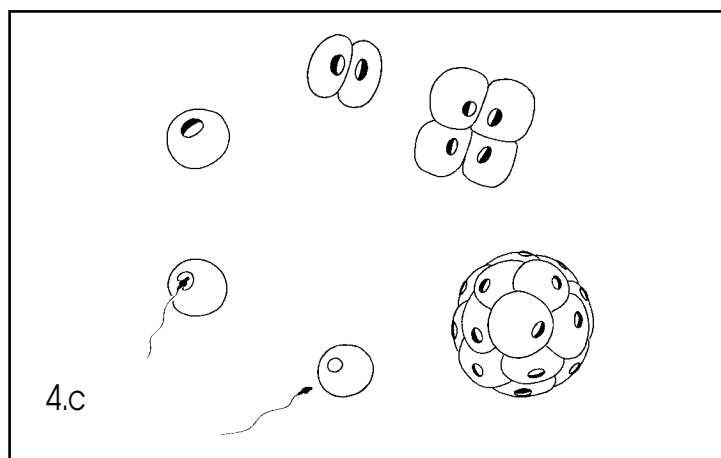
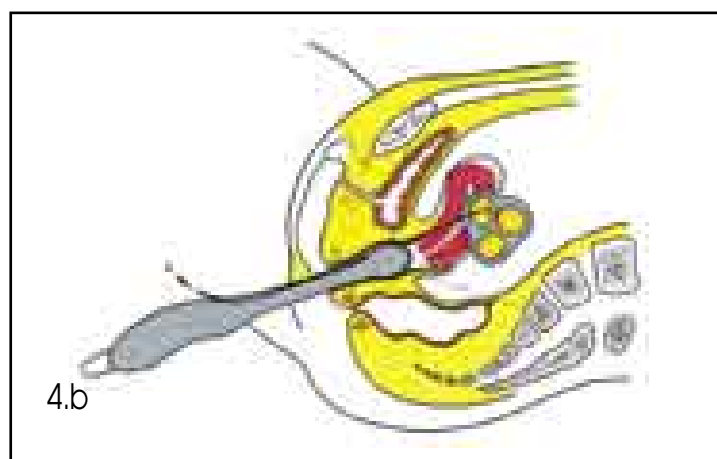
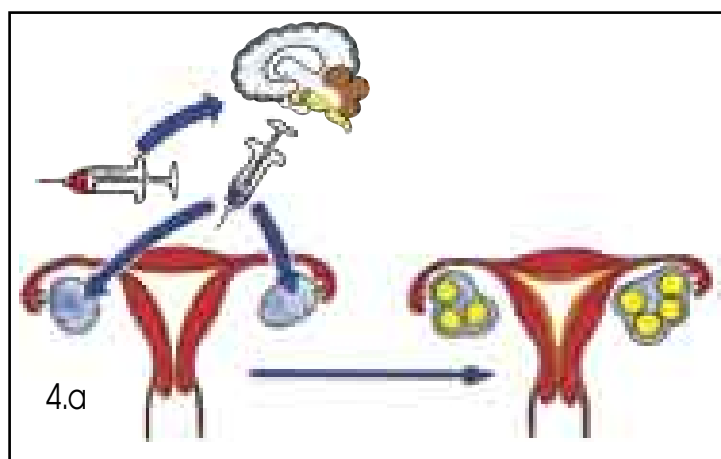
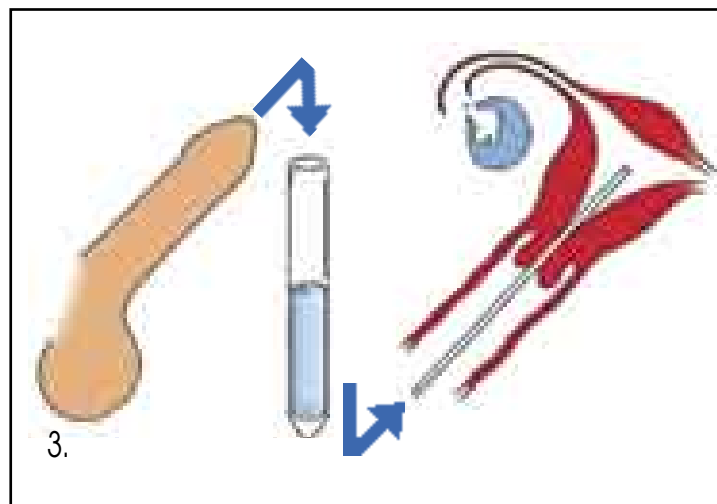
- 2.a – anamnéza
- 2.b – vyšetření spermogramu partnera
- 2.c – endokrinologické vyšetření séra
- 2.d – hysterosalpingografie
- 2.e – diagnostická laparoskopie s chromopertubací
- 2.f – hysteroskopie

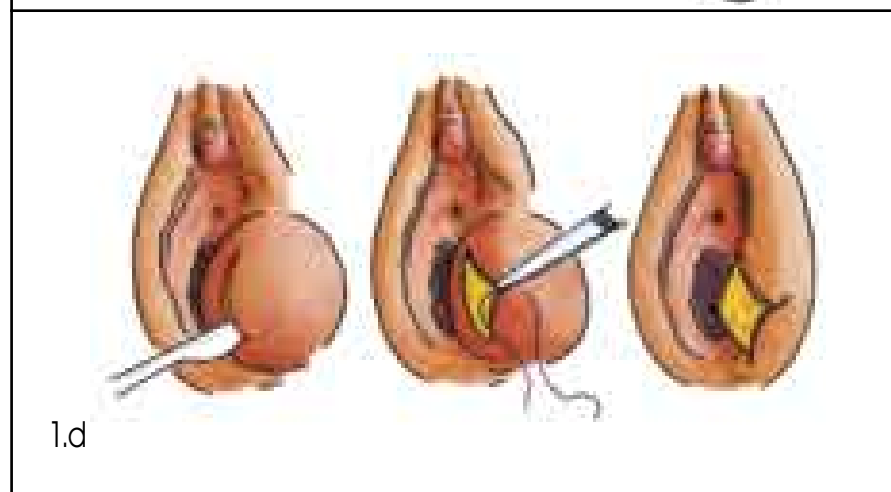
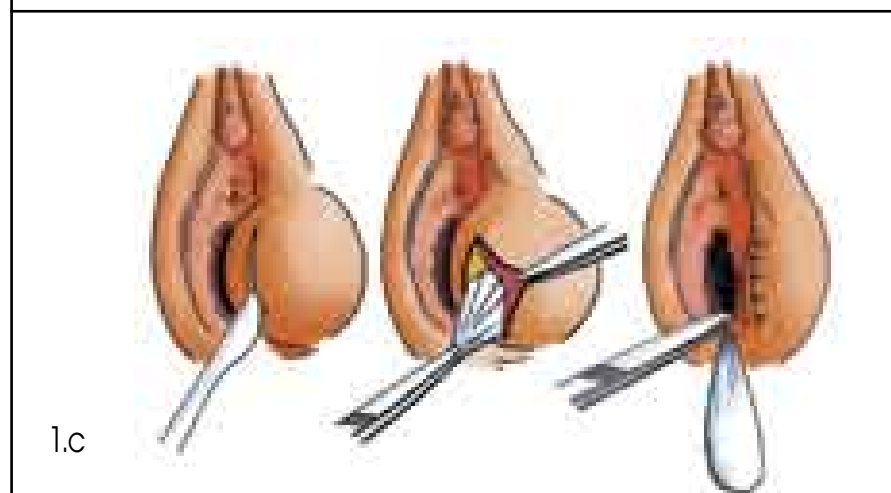
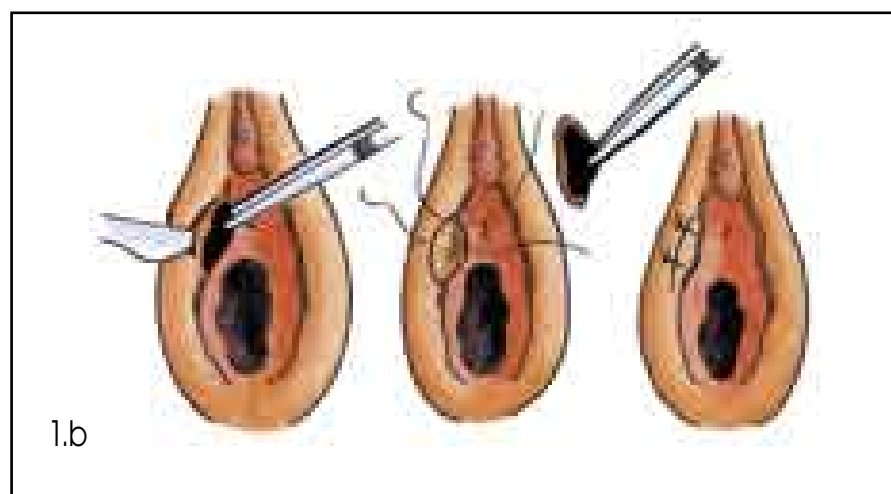
3. Princip inseminace – zavedení spermií do děložní dutiny

4. IVF a ET – in vitro fertilizace a embryotransfer

- 4.a – farmakologická suprese produkce gonadotropinů, farmakologická stimulace vaječnicků, vaječníky se zralými folikuly
- 4.b – punkce folikulů a odběr oocytů vaginální cestou pod ultrazvukovou kontrolou
- 4.c – oplození vajíčka a časná stadia dělení mimo tělo matky
- 4.d – přenos rýhovaného vajíčka do děložní dutiny matky

Onemocnění vulvy

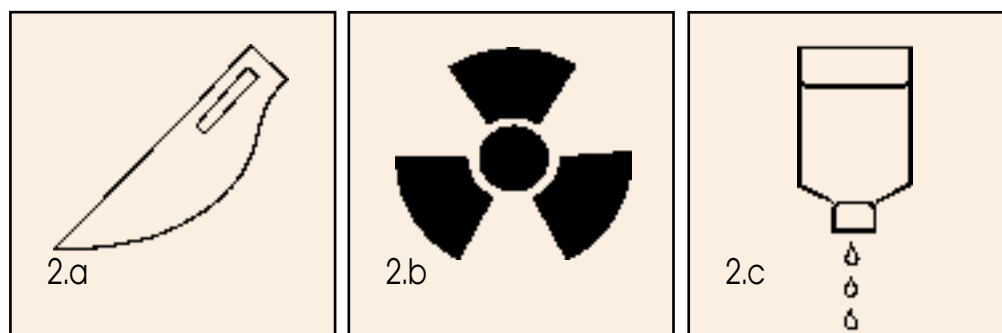
1. Vulva

1.a – cysta nebo absces
Bartholinské žlázy vlevo, jiné
patologické ložisko vpravo

1.b – excize patologického ložiska

1.c – extirpace cysty Bartholinské
žlázy

1.d – marsupializace abscesu
Bartholinské žlázy

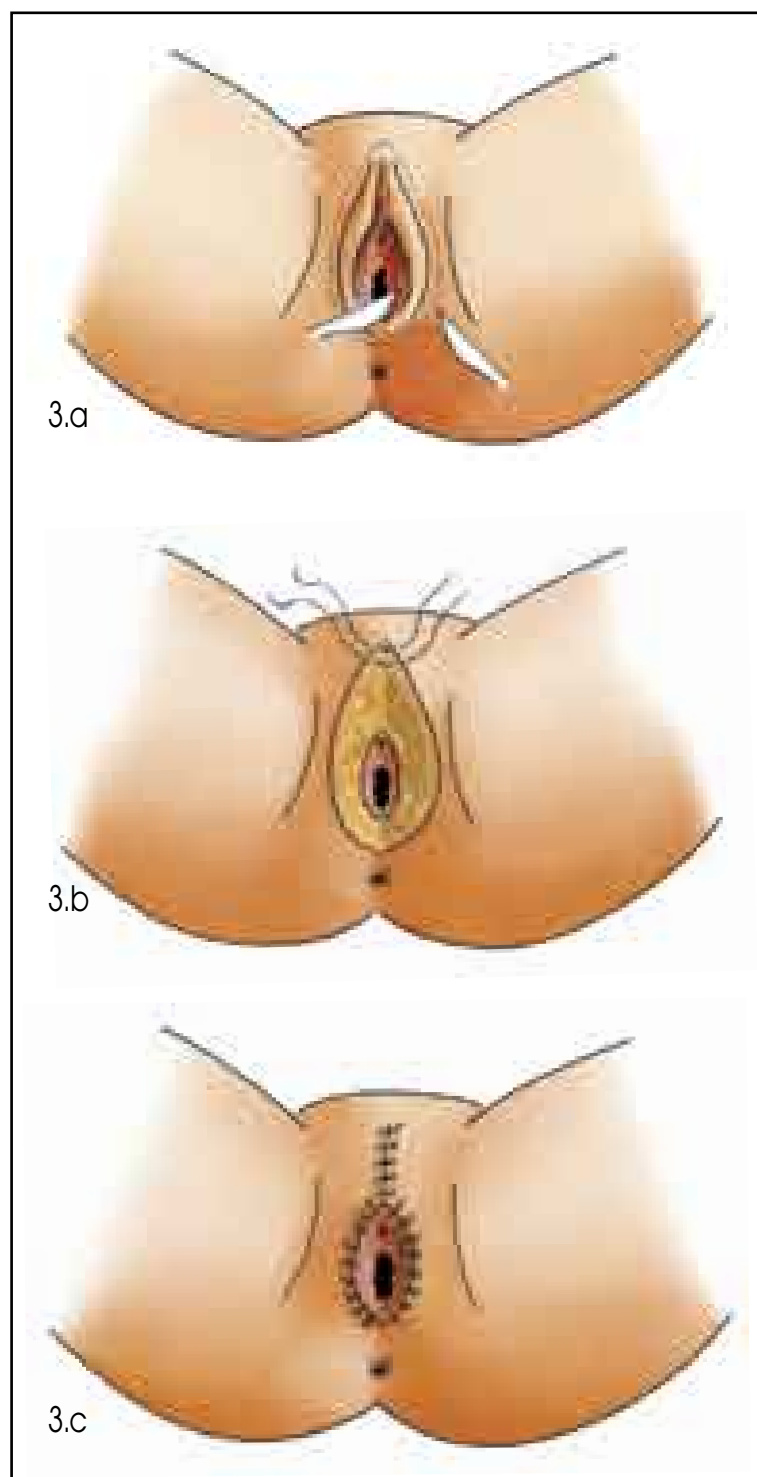

2. Alternativy léčby nádorových onemocnění vulvy

2.a – operační léčba

2.b – léčba zářením

2.c – chemoterapie

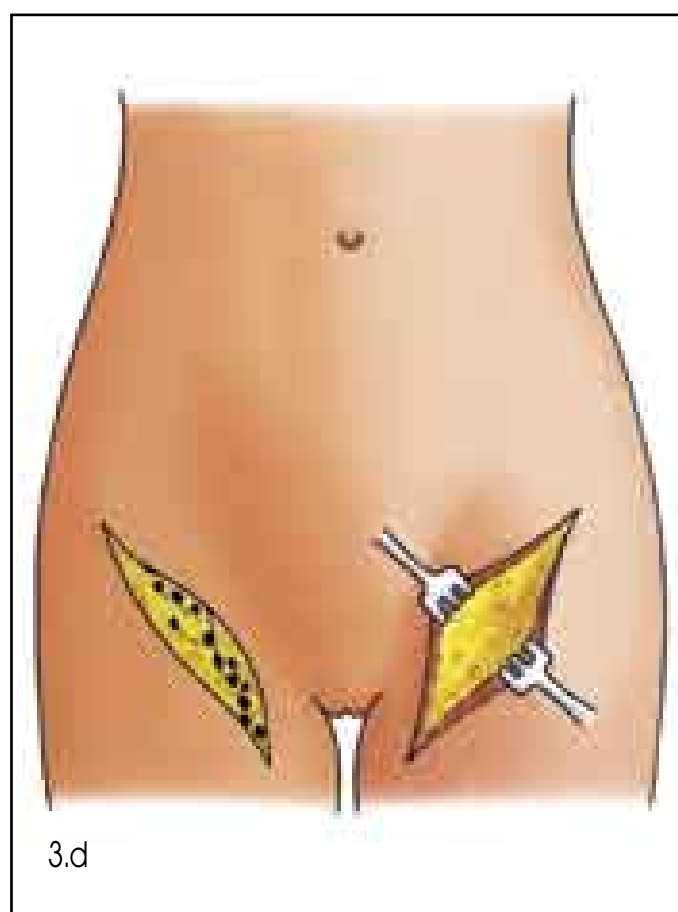
3. Nádorová onemocnění vulvy – radikální vulvektomie

3.a – linie řezu

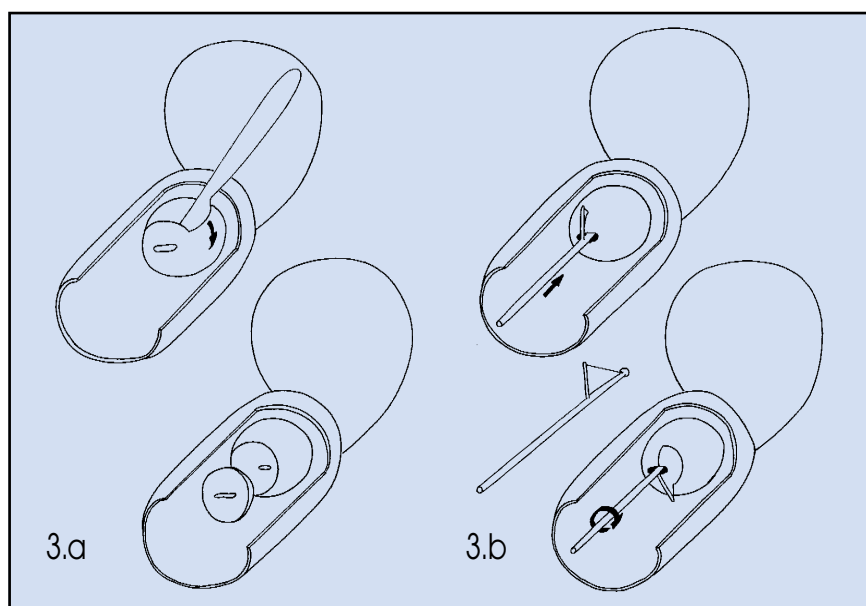
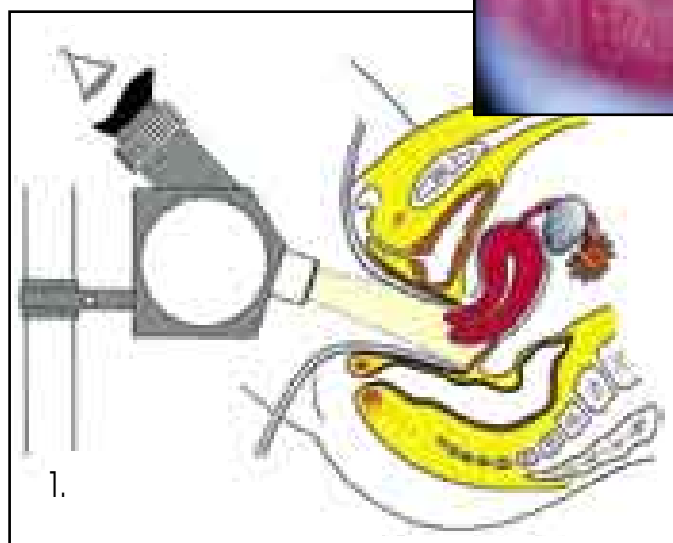
3.b – sutura po odstranění vulvy

3.c – konečný stav po vulvektomii

3.d – lymfadenektomie – vpravo regionální lymfatické uzliny, vlevo stav po jejich extirpaci

Onemocnění děložního čípku

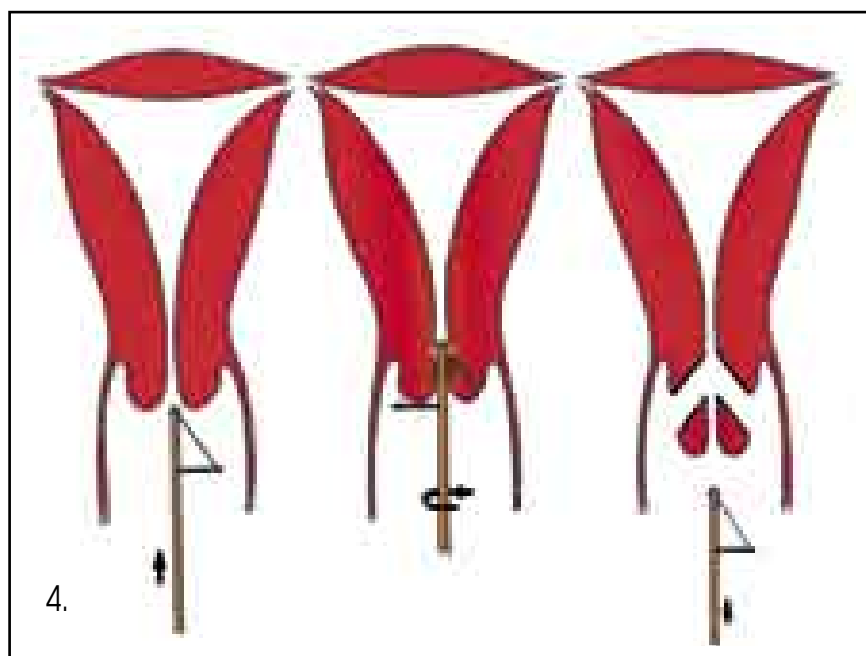
1. Kolposkopické vyšetření děložního čípku

2. Biopsie děložního čípku

3. Konizace děložního čípku

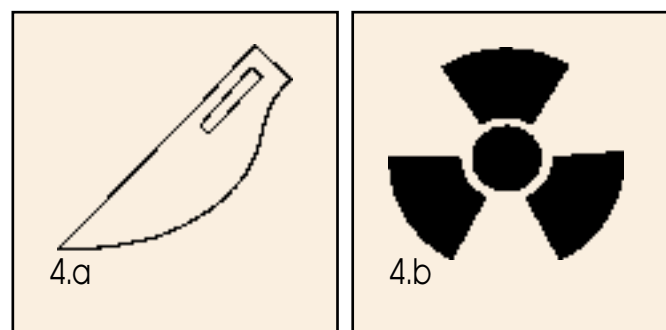
3.a – konizace skalpelem

3.b – konizace elektrokoagulační kličkou

4. Konizace elektrokoagulační kličkou – schéma

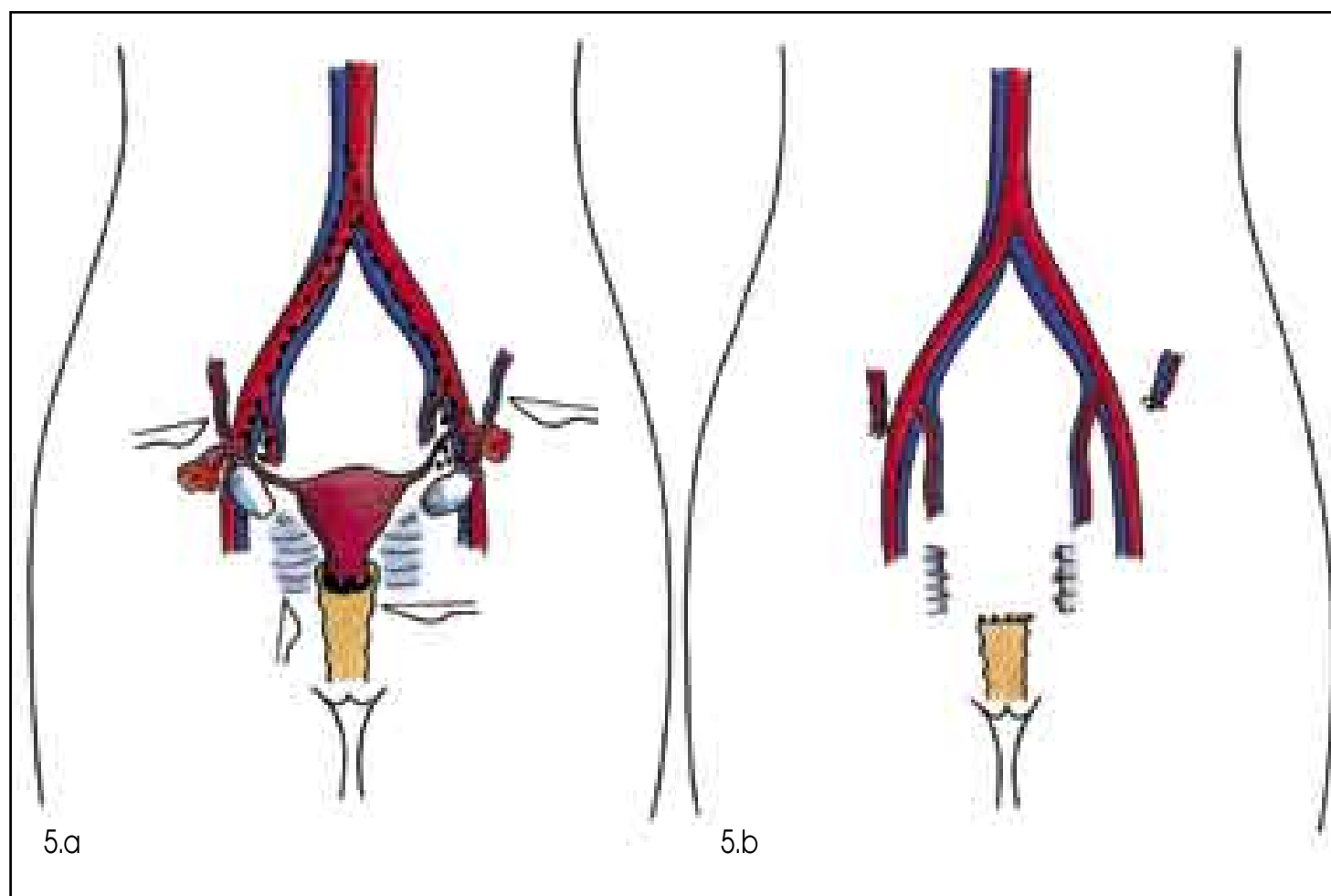
Onemocnění děložního čípku

4. Alternativy léčby nádorových onemocnění děložního čípku

4.a – operační léčba

4.b – léčba zářením

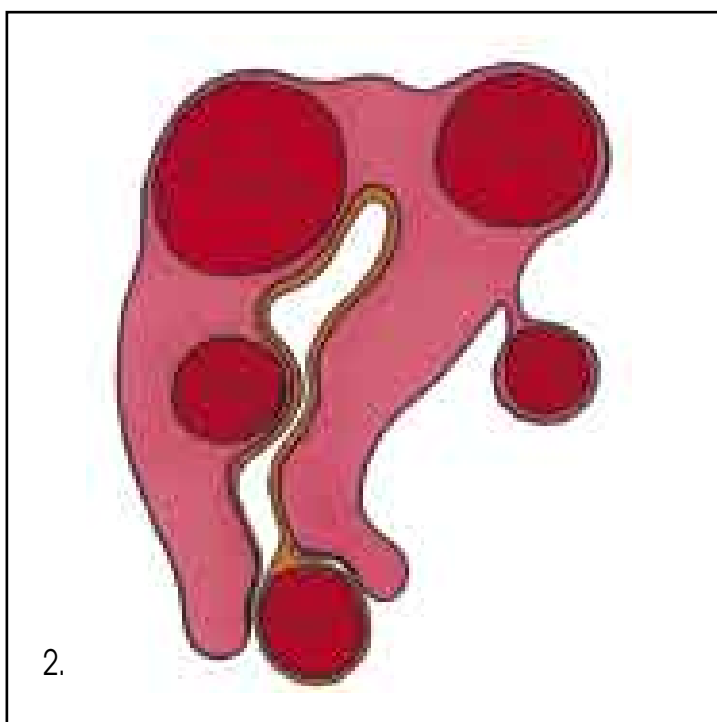
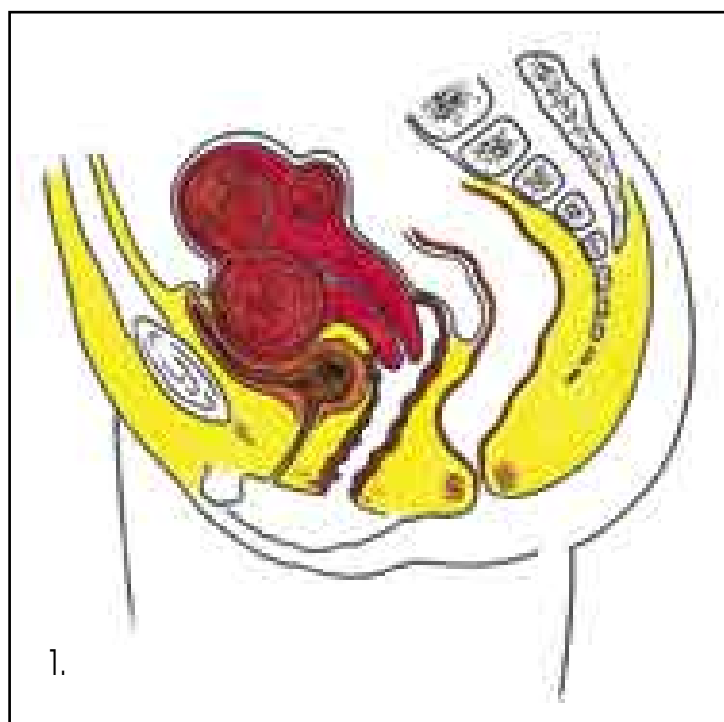

5. Radikální hysterektomie dle Wertheima – Meigse

5.a – stav před operací

5.b – stav po operaci – odstraněna děloha s poševní manžetou, parametria, regionální lymfatické uzliny, ev. adnexa

Onemocnění těla děložního

1. Malá pánev s myomatózní dělohou

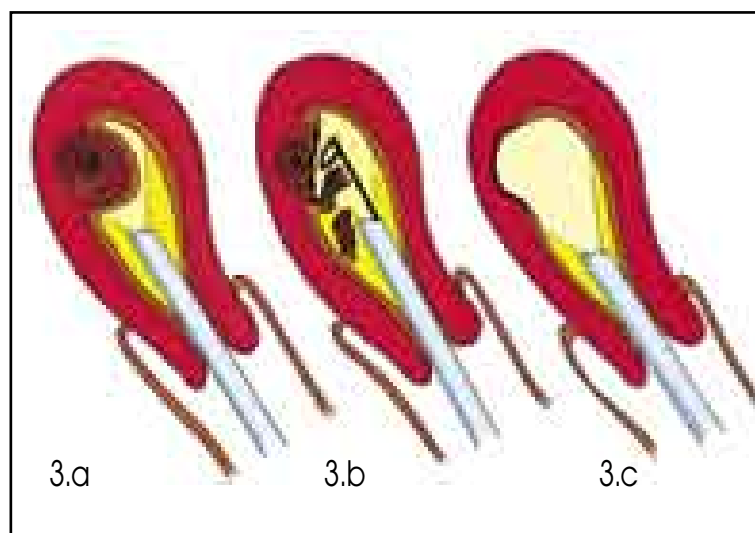
2. Lokalizace myomů v děloze
(submukózní, intramurální, subserózní,
stopkatý subserózní, rodící se)

3. Hysteroskopická resekce submukózního
myomu

3.a – zavedení hysteroskopu
do dutiny děložní

3.b – elektroresekce myomu kličkou

3.c – stav po resekci myomu

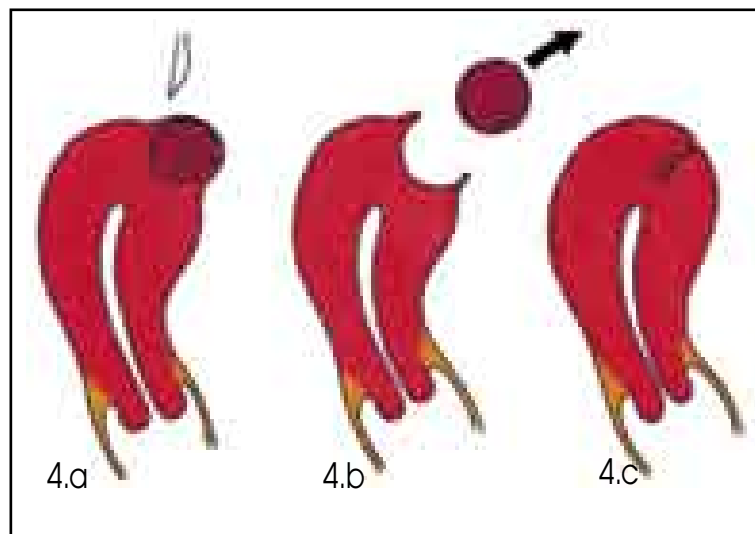

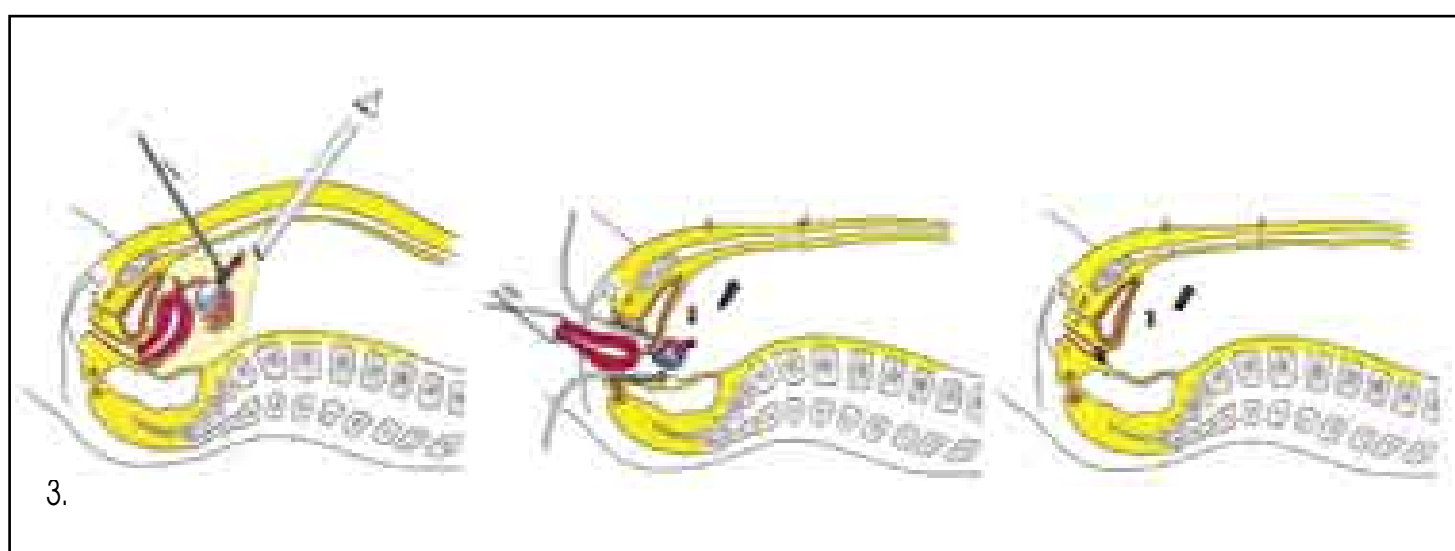
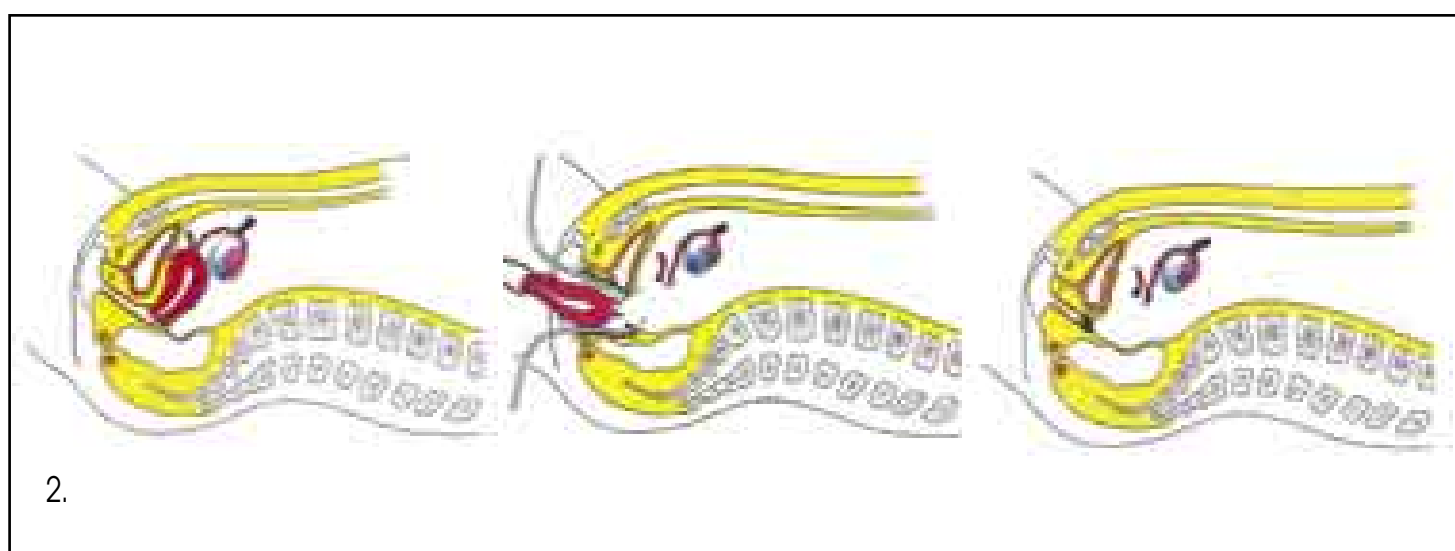
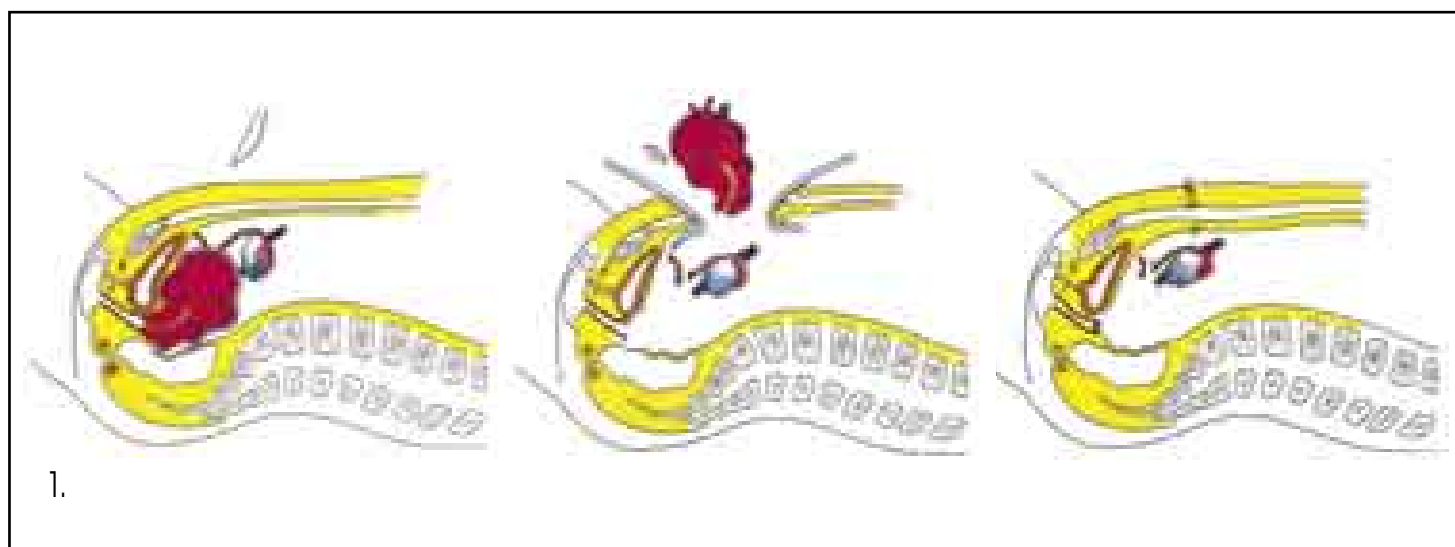
4. Enukeace solitárního myomu

4.a – stav před operací

4.b – enukeace myomu

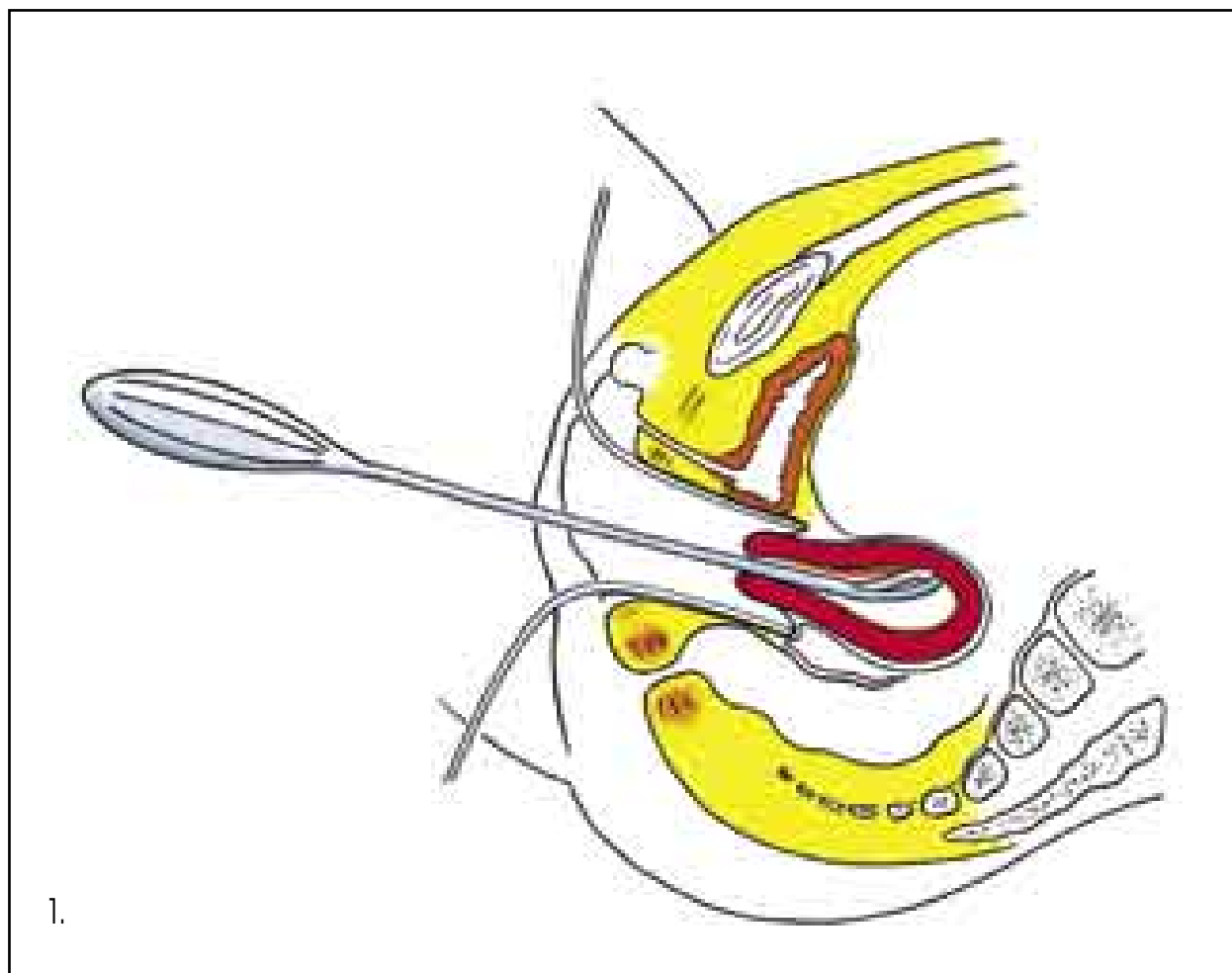
4.c – stav po operaci

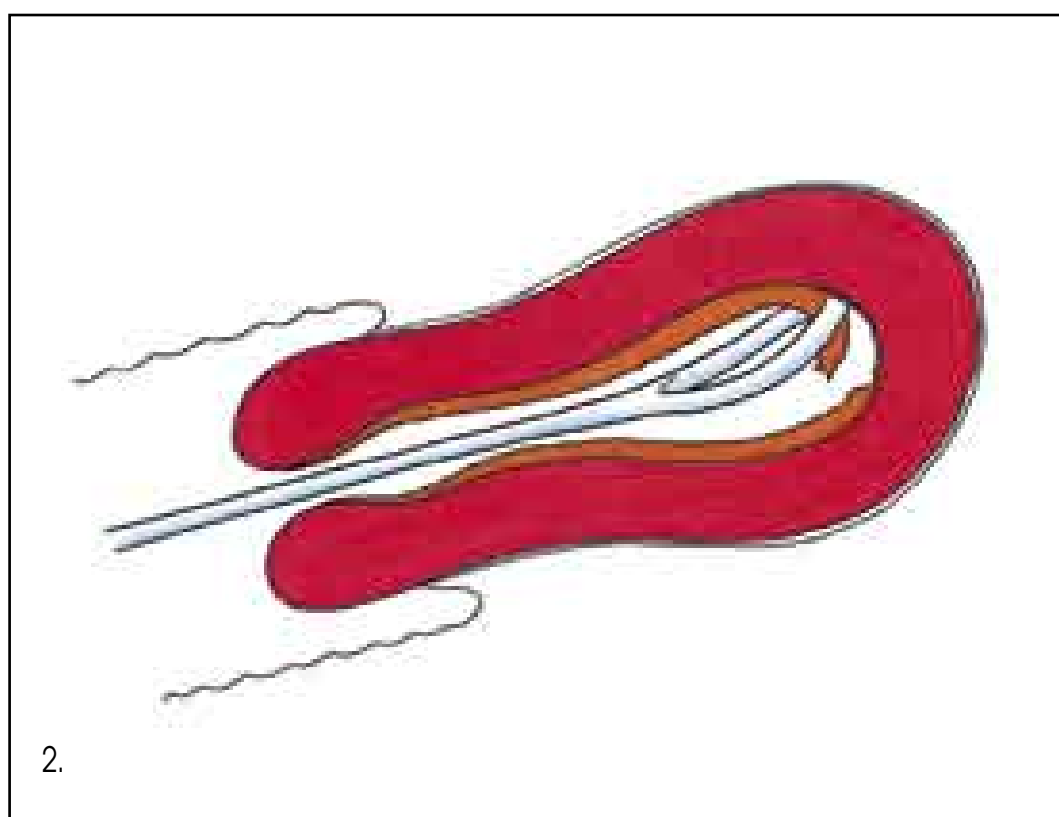

1. Abdominální hysterektomie (s ponecháním adnex)
2. Vaginální hysterektomie
3. Laparoskopicky asistovaná vaginální hysterektomie (s odstraněním adnex)

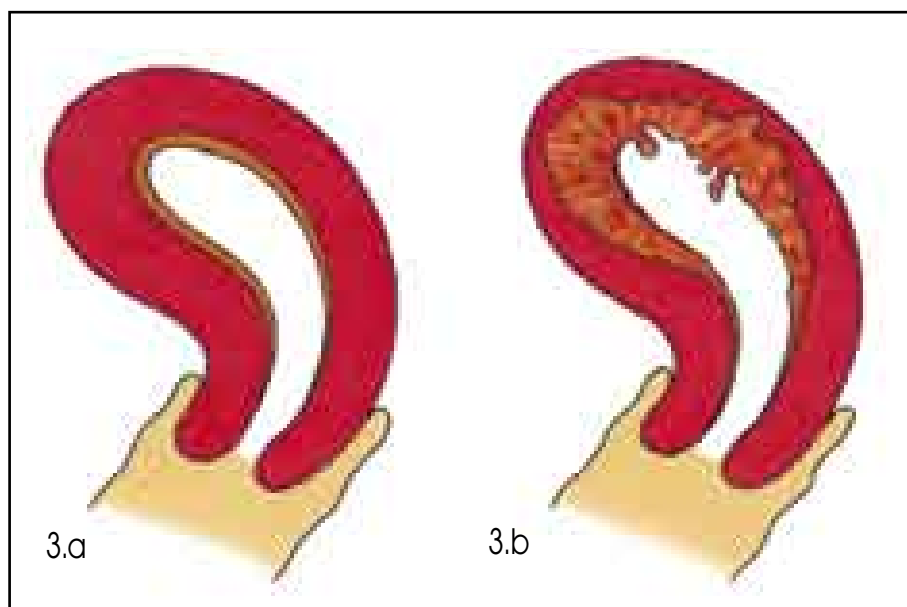
Onemocnění těla děložního

1. Abraze endometria - boční řez
2. Abraze endometria - detail

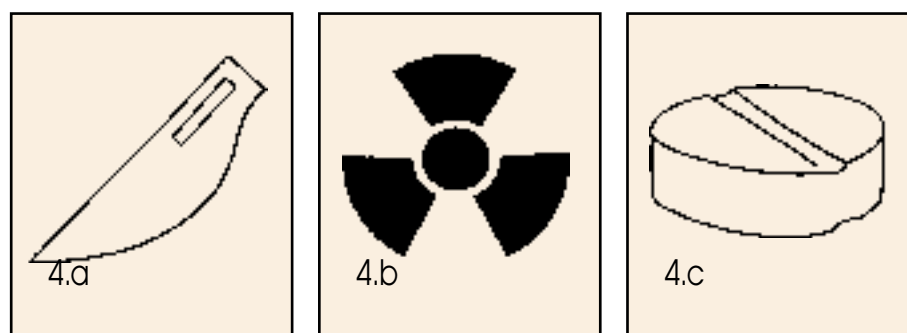
Onemocnění těla děložního

3. Nádorová onemocnění endometria
- 3.a – normální endometrium
- 3.b – zhoubné bujení endometria

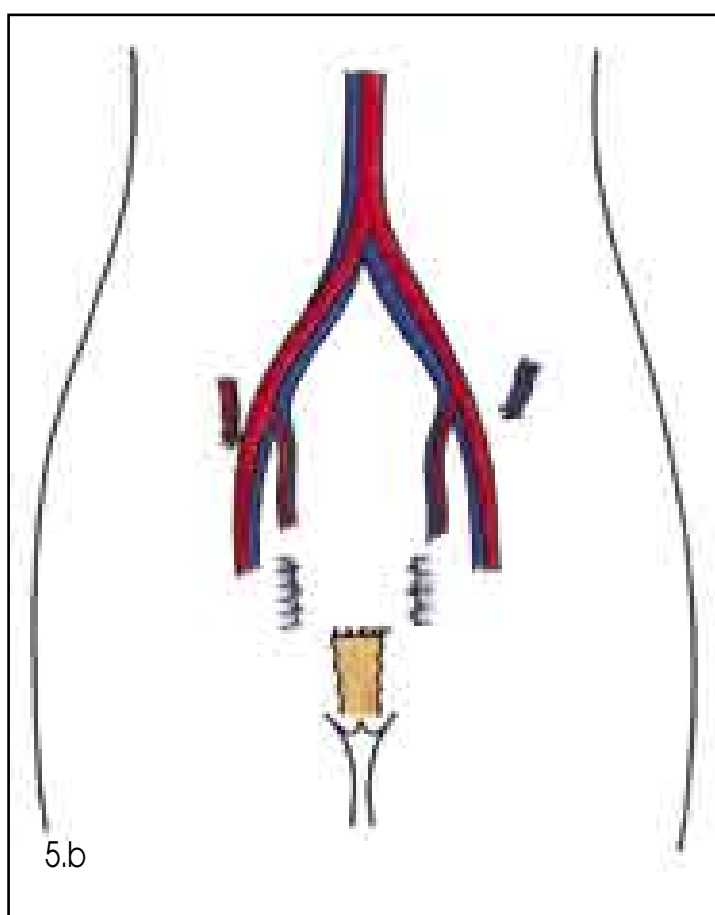
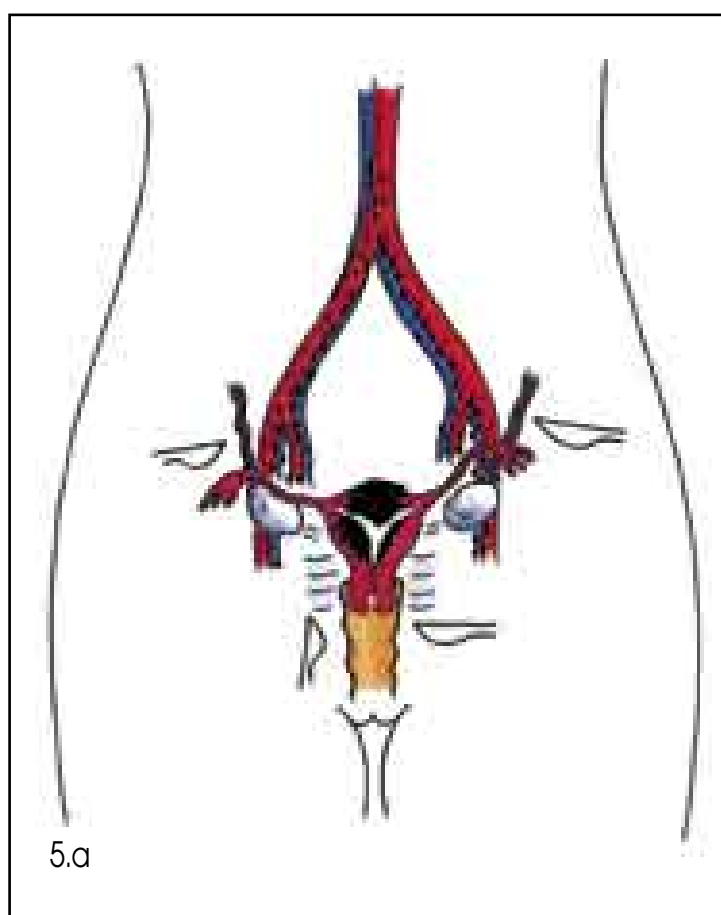
4. Alternativy léčby nádorových onemocnění endometria

- 4.a – operační léčba
- 4.b – léčba zářením
- 4.c – hormonální léčba

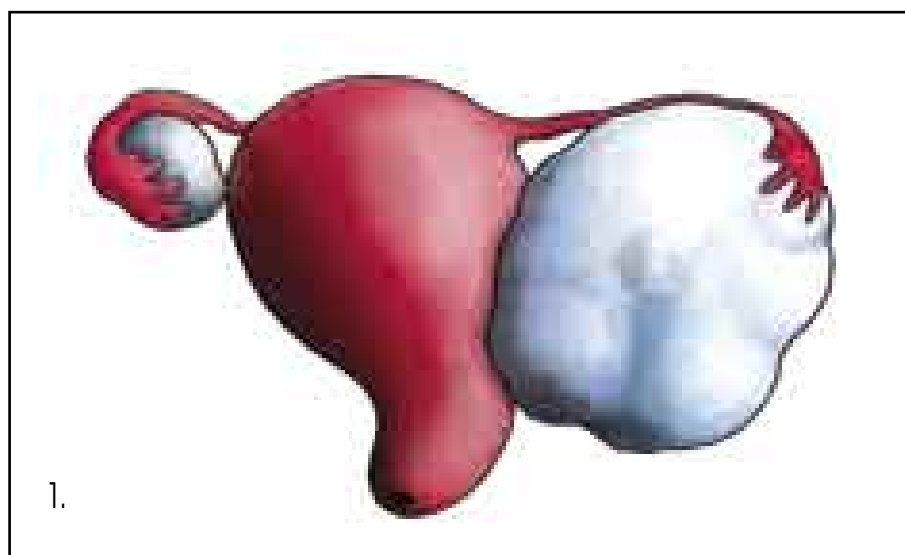

5. Radikální hysterektomie pro nádorové onemocnění endometria

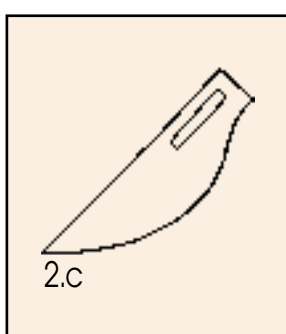
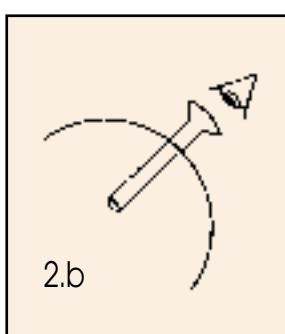
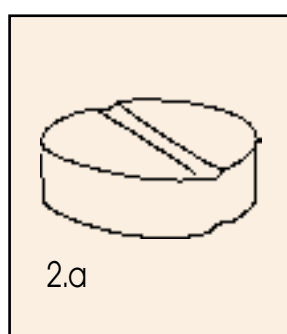
- 5.a – stav před operací
- 5.b – stav po operaci (odstraněna děloha s adnexy, ev. s poševní manžetou, parametrii a regionálními lymfatickými uzlinami)

Onemocnění vaječníku

1. Tumor vaječníku vlevo

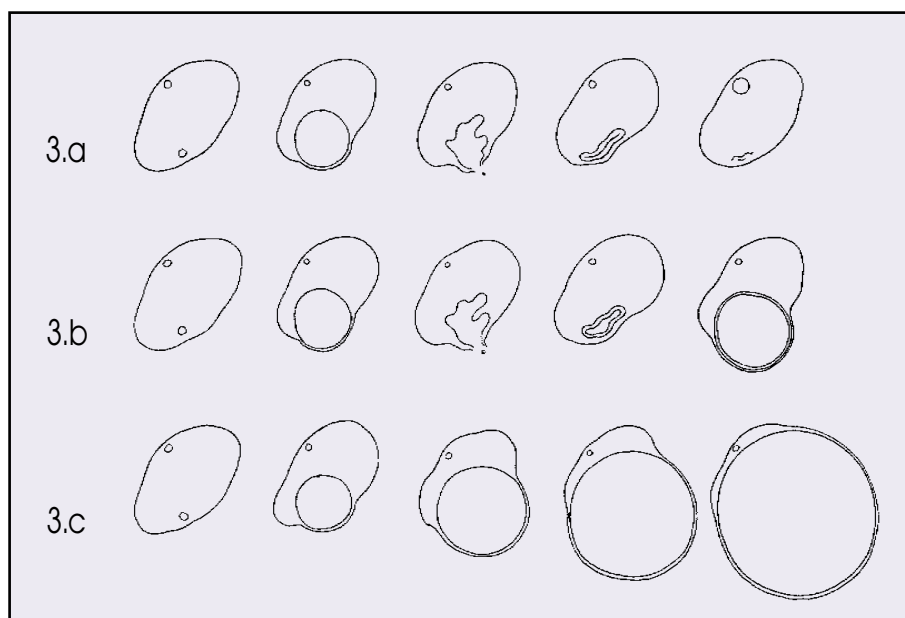

2. Alternativy léčby nezhoubných onemocnění vaječníku

2.a – hormonální léčba

2.b – laparoskopická léčba

2.c – operační léčba

3. Vznik cyst

3.a – normální ovariální cyklus

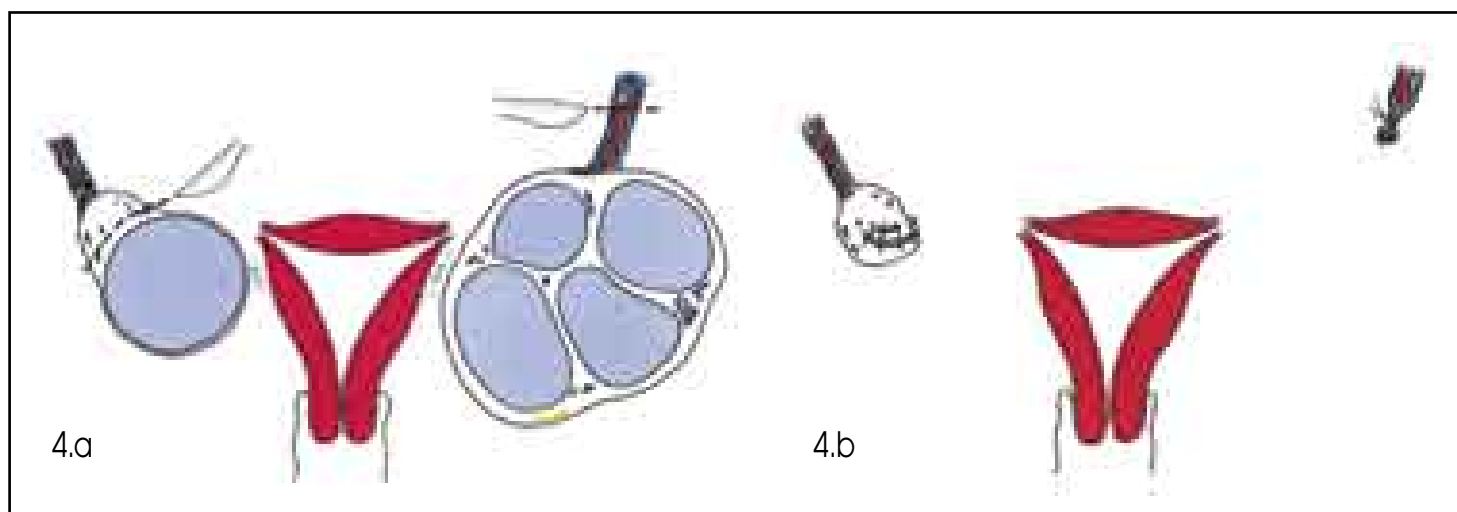
3.b – cysta žlutého tělíska

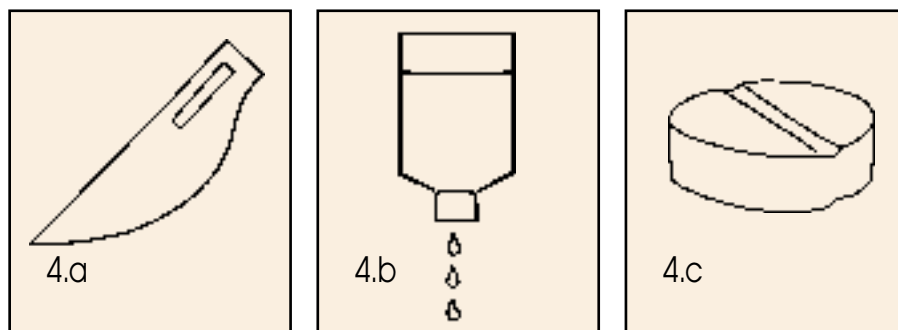
3.c – folikulární cysta

4. Cysta vaječníku

4.a – vpravo resekce vaječníku se solitární cystou, vlevo ovariectomie pro mnohočetné cysty

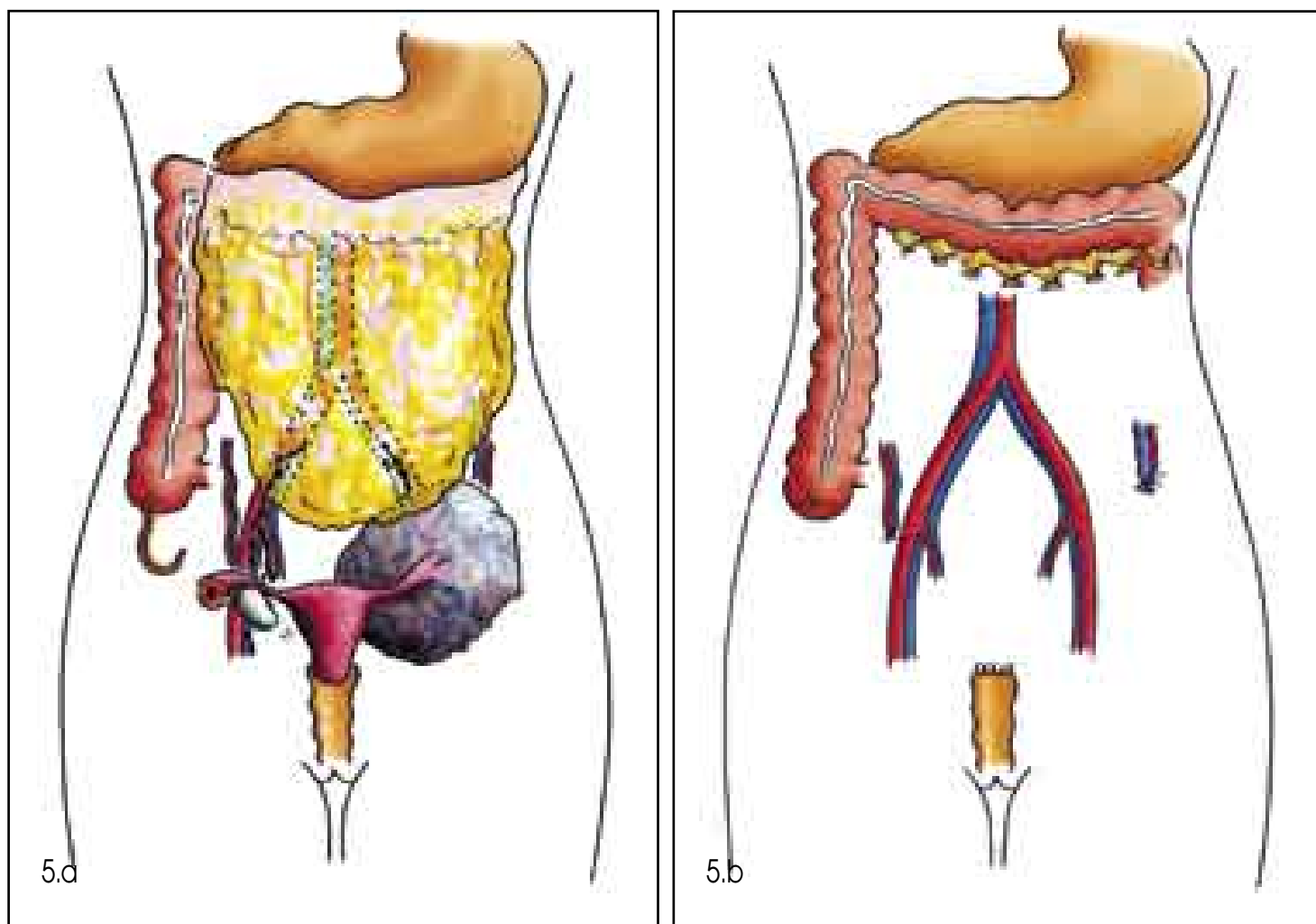
4.b – stav po operaci, vpravo zachovaná zdravá ovariální tkáň

4. Alternativy léčby nádorových onemocnění vaječníku

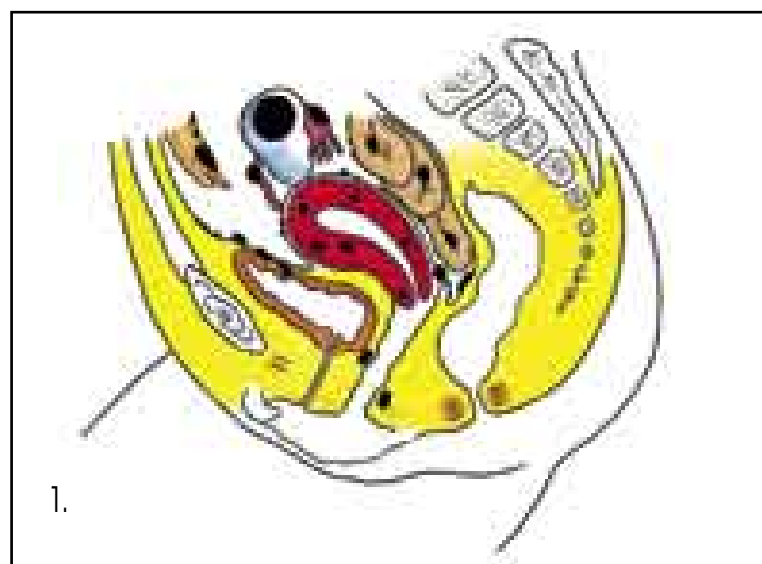
- 4.a – operační léčba
- 4.b – chemoterapie
- 4.c – hormonální terapie

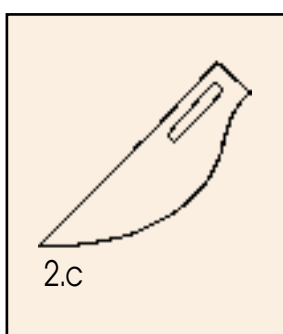
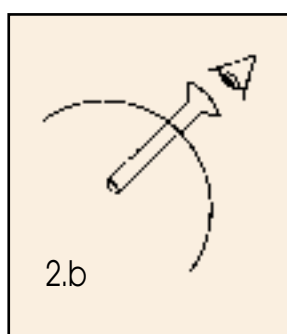
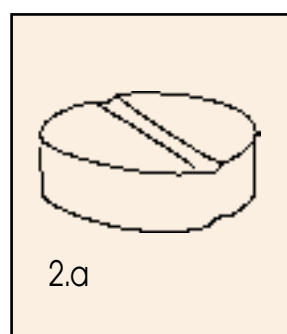
5. Radikální operace pro zhoubný nádor vaječníku

- 5.a – stav před operací – nádor vaječníku vlevo
- 5.b – stav po operaci – odstraněna adnexa, děloha, omentum, appendix a regionální lymfatické uzliny

Endometrióza

1. Možná lokalizace endometriózy

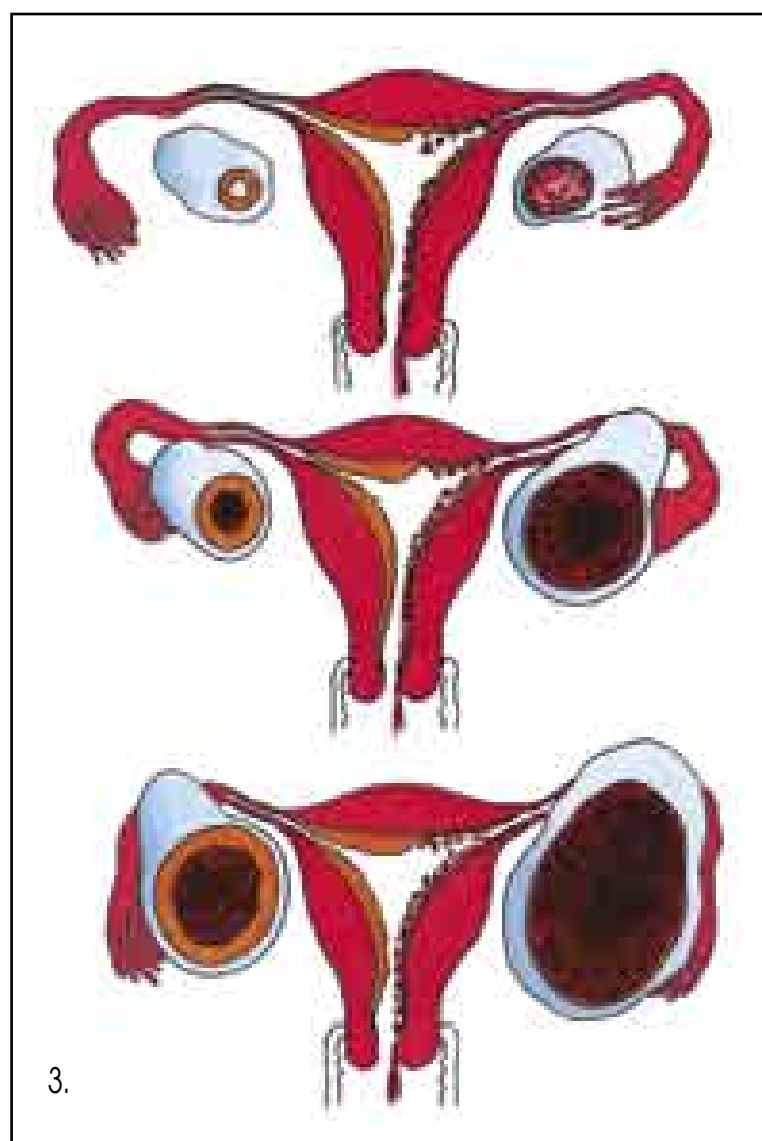

2. Alternativy léčby endometriózy

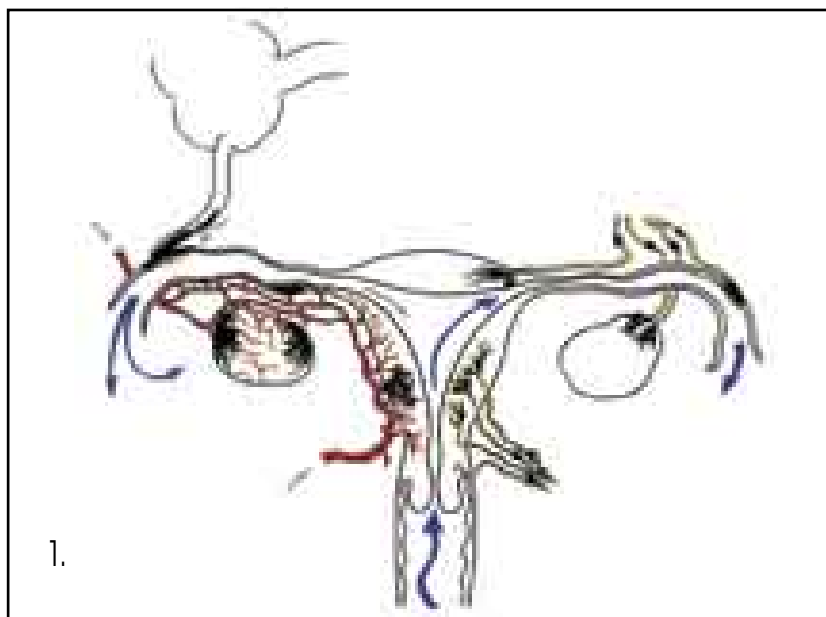
2.a – hormonální léčba

2.b – laparoskopická
operační léčba

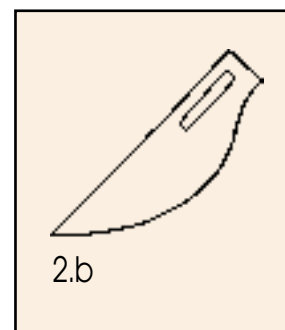
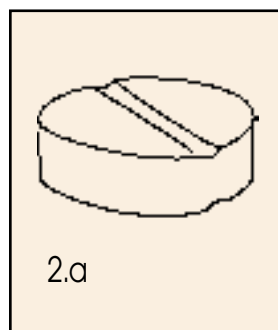
2.c – laparotomická
operační léčba

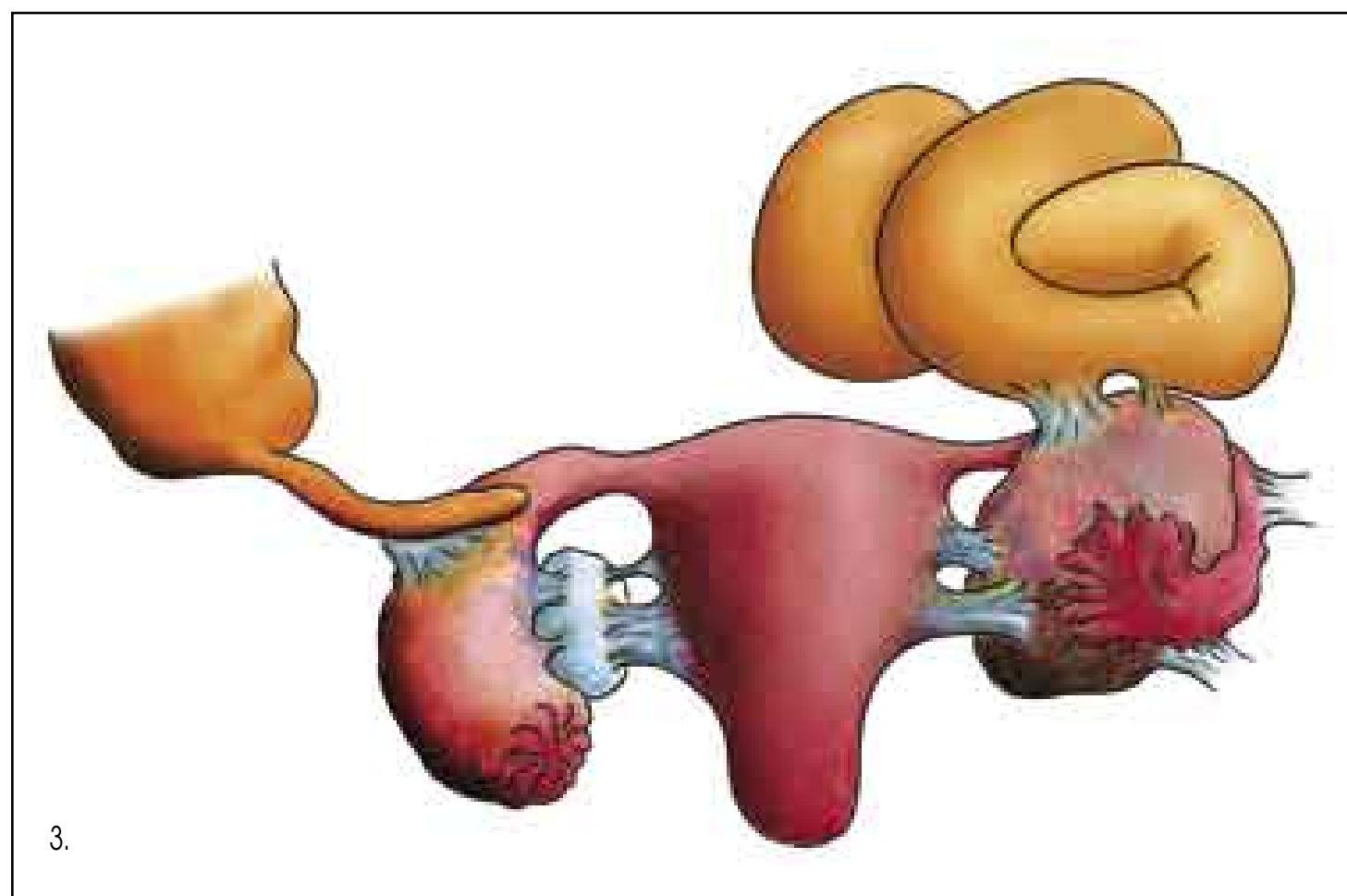
3. Princip vzniku endometriózní cysty

1. Cesty šíření infekce – ascendentní, hematogenní, lymfogenní, kontaktní z okolních orgánů

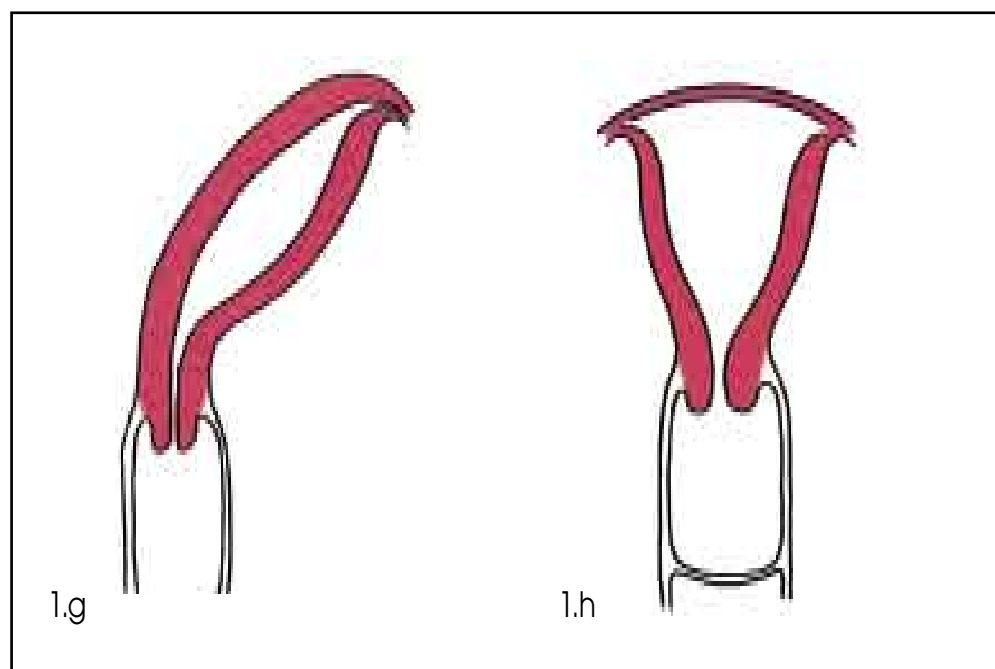
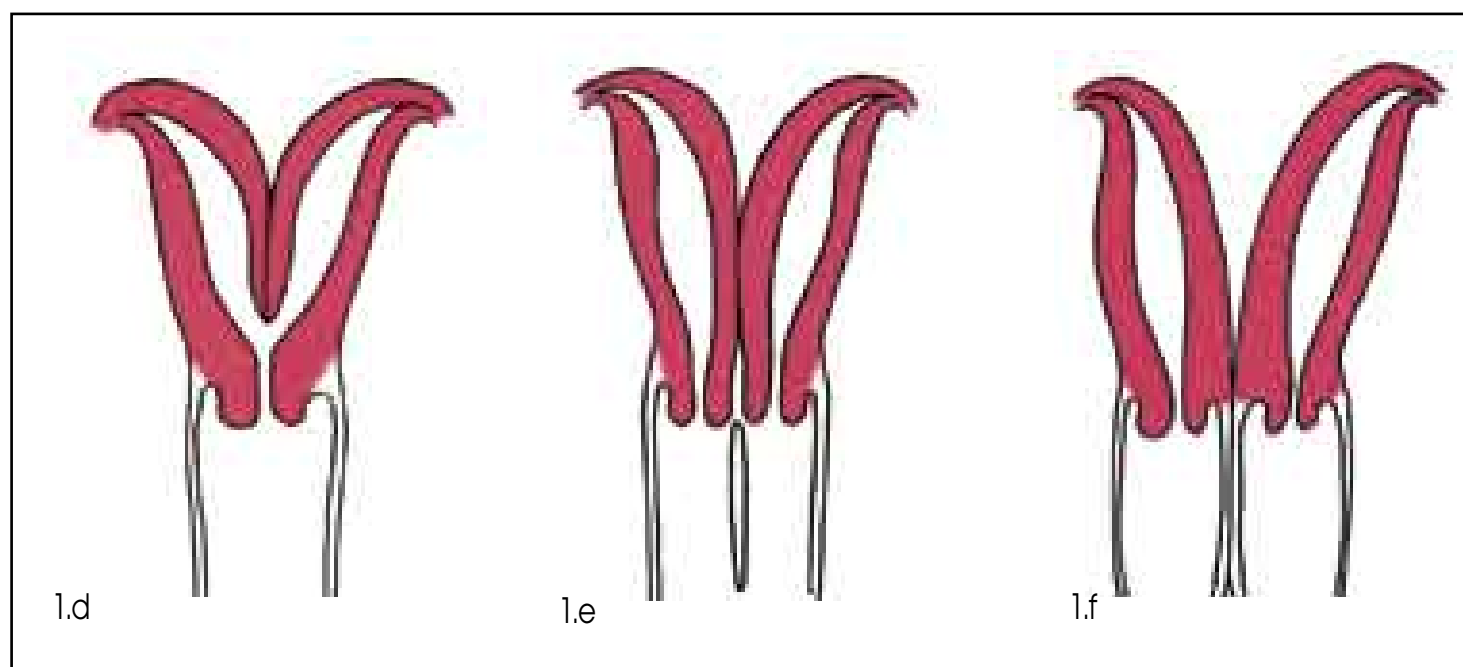
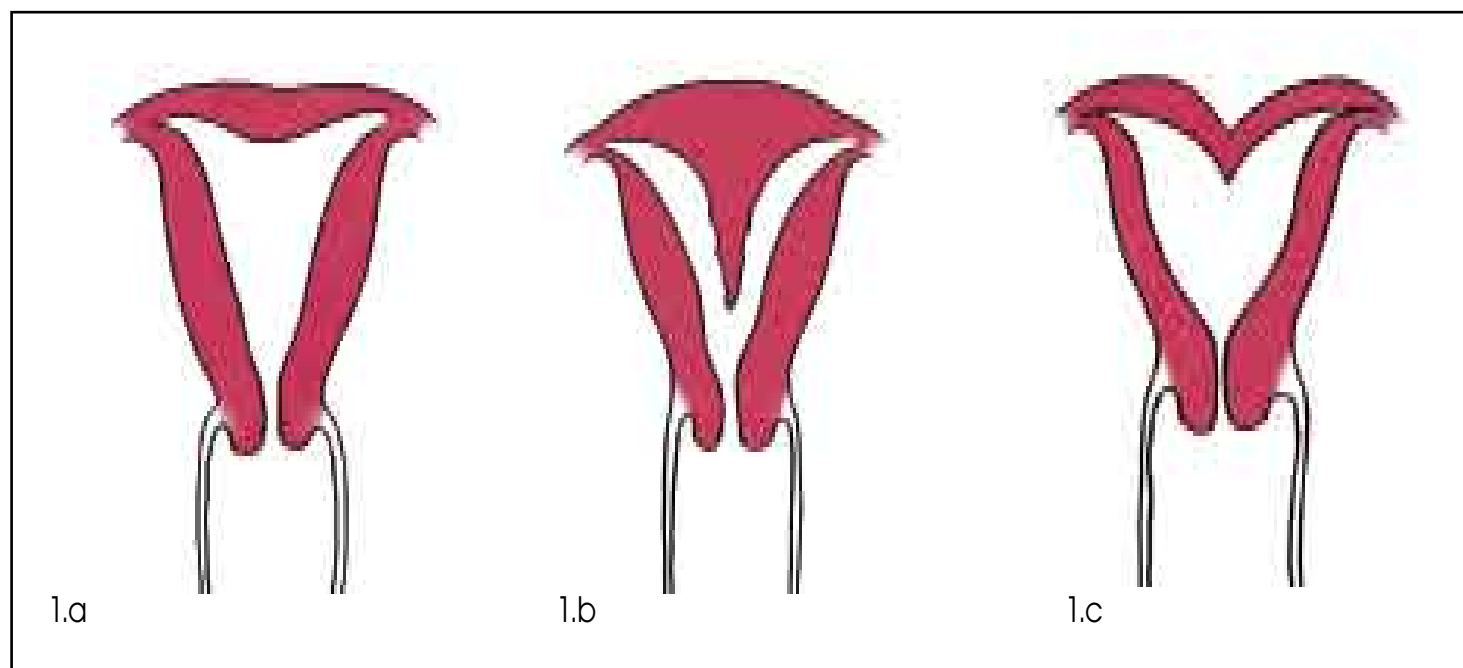

2. Alternativy léčby zánětů
2.a – farmakoterapie – ATB
2.b – operační léčba

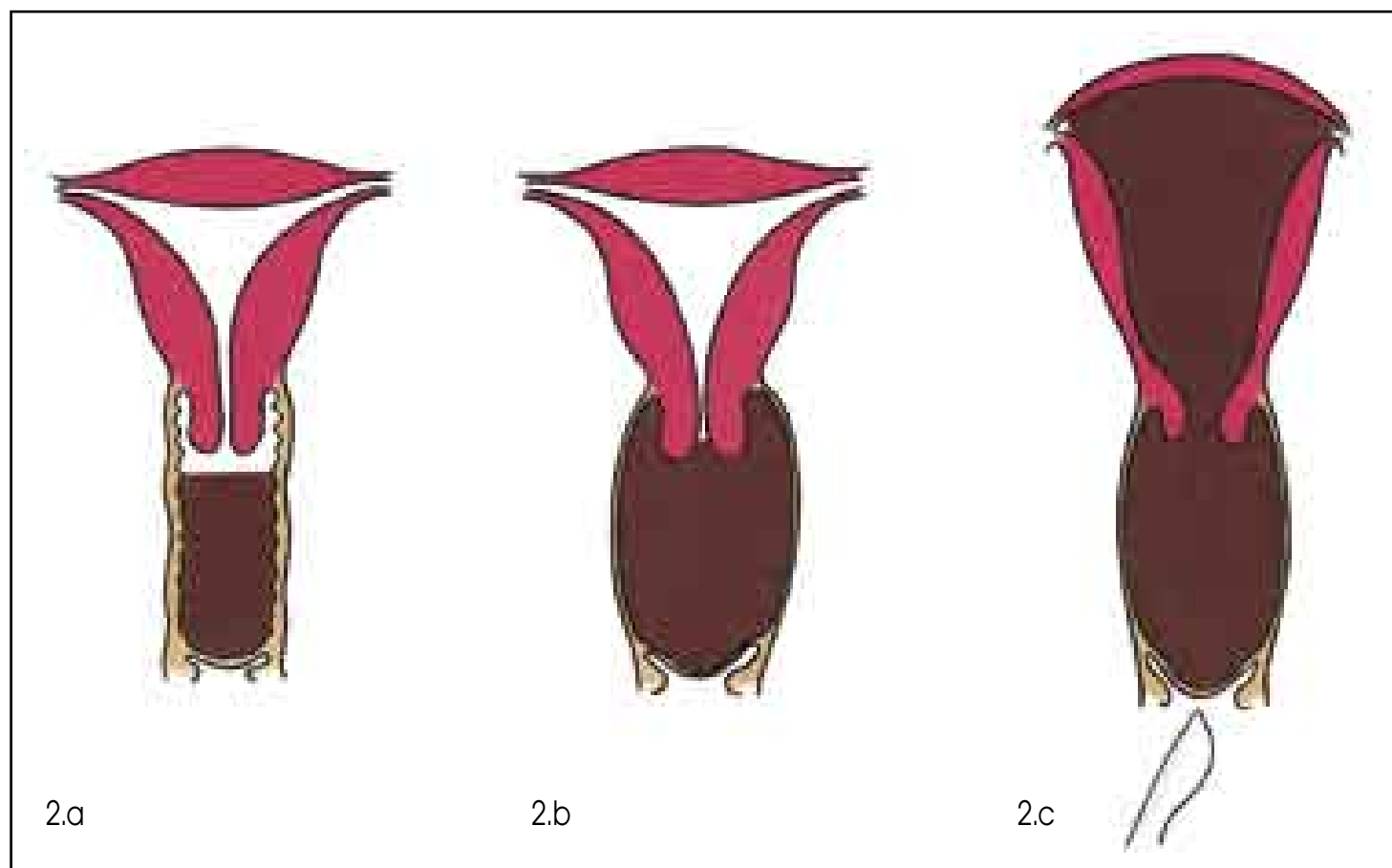

3. Důsledky zánětu v pánvi – vpravo pyosalpinx ve srůstech s appendixem, vaječníkem a dělohou, vlevo absces vaječníku ve srůstech s vejcovodem, střevem a dělohou

Vrozené vady ženských pohlavních orgánů

Vrozené vývojové vady ženských pohlavních orgánů

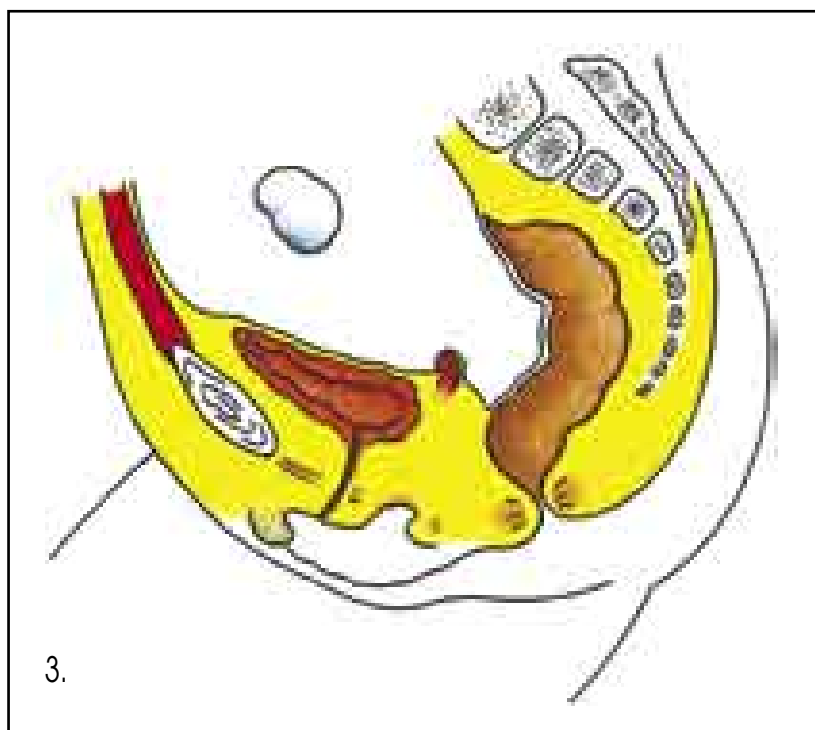
1. Nejčastější vývojové vady dělohy

- 1.a – uterus arcuatus
- 1.b – uterus septus
- 1.c – uterus bicornis
- 1.d – uterus bicornis
- 1.e – uterus duplex cum vagina septa
- 1.f – uterus didelphys
- 1.g – uterus unicornis
- 1.h – atresia hymenalis

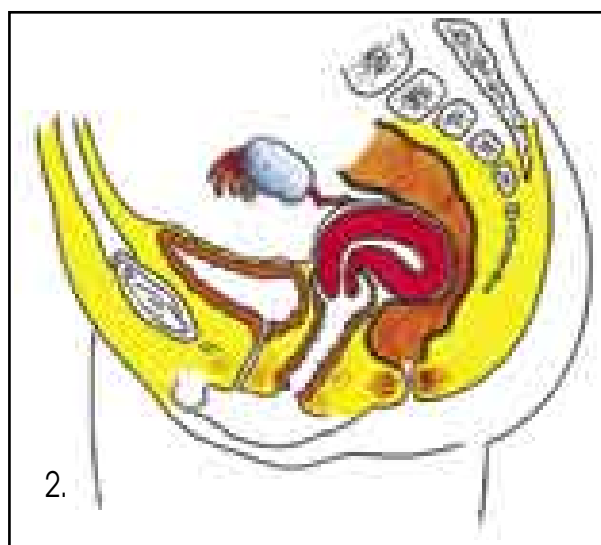
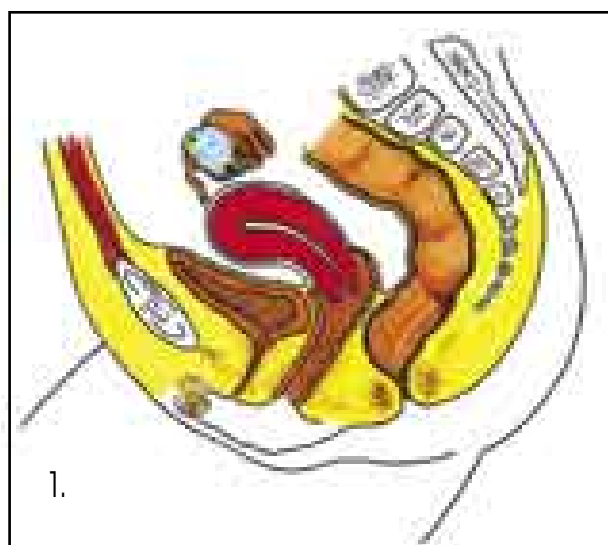
2. Hymenální atrezie

- 2.a,b – hematokolpos
- 2.c – hematometra – protěť hymenu

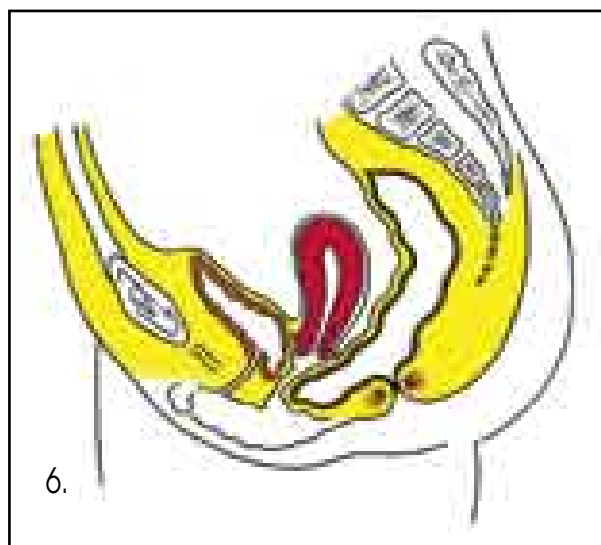
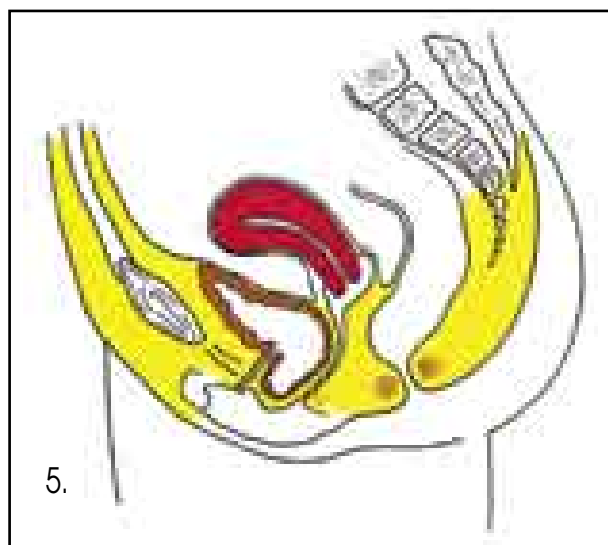
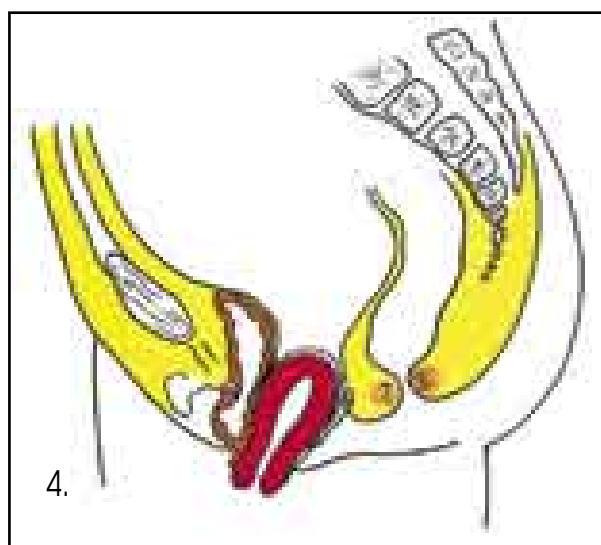
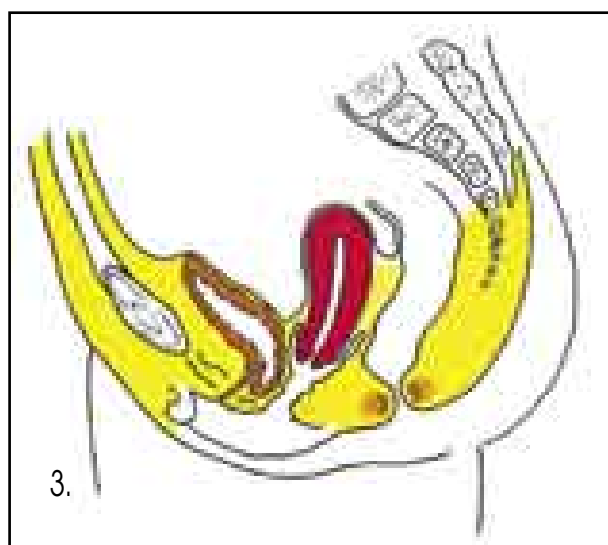
3. Syndrom Rokitanski – Küster

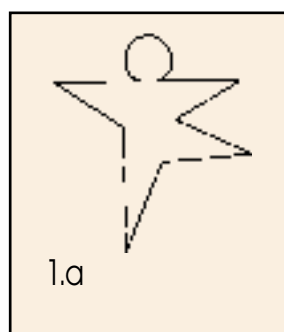

Změny polohy pánevních orgánů

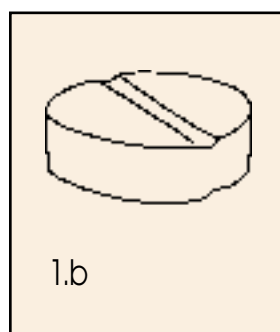

1. Normální stav
2. Retroverze dělohy
3. Descensus dělohy
4. Prolaps dělohy
5. Cystokéla
6. Rektokéla

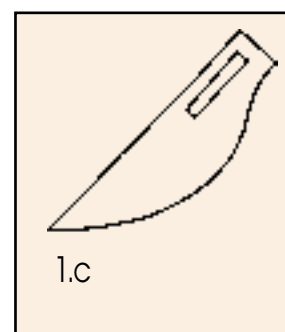

1.a

1.b

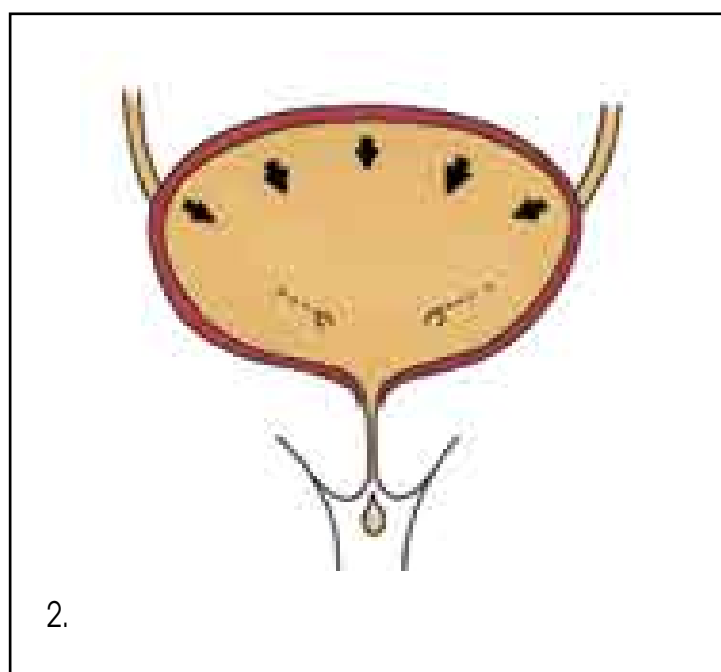
1.c

1. Alternativy léčby inkontinence

1.a – cvičení pánevního dna

1.b – farmakoterapie (vč. hormonální)

1.c – operační léčba

2.

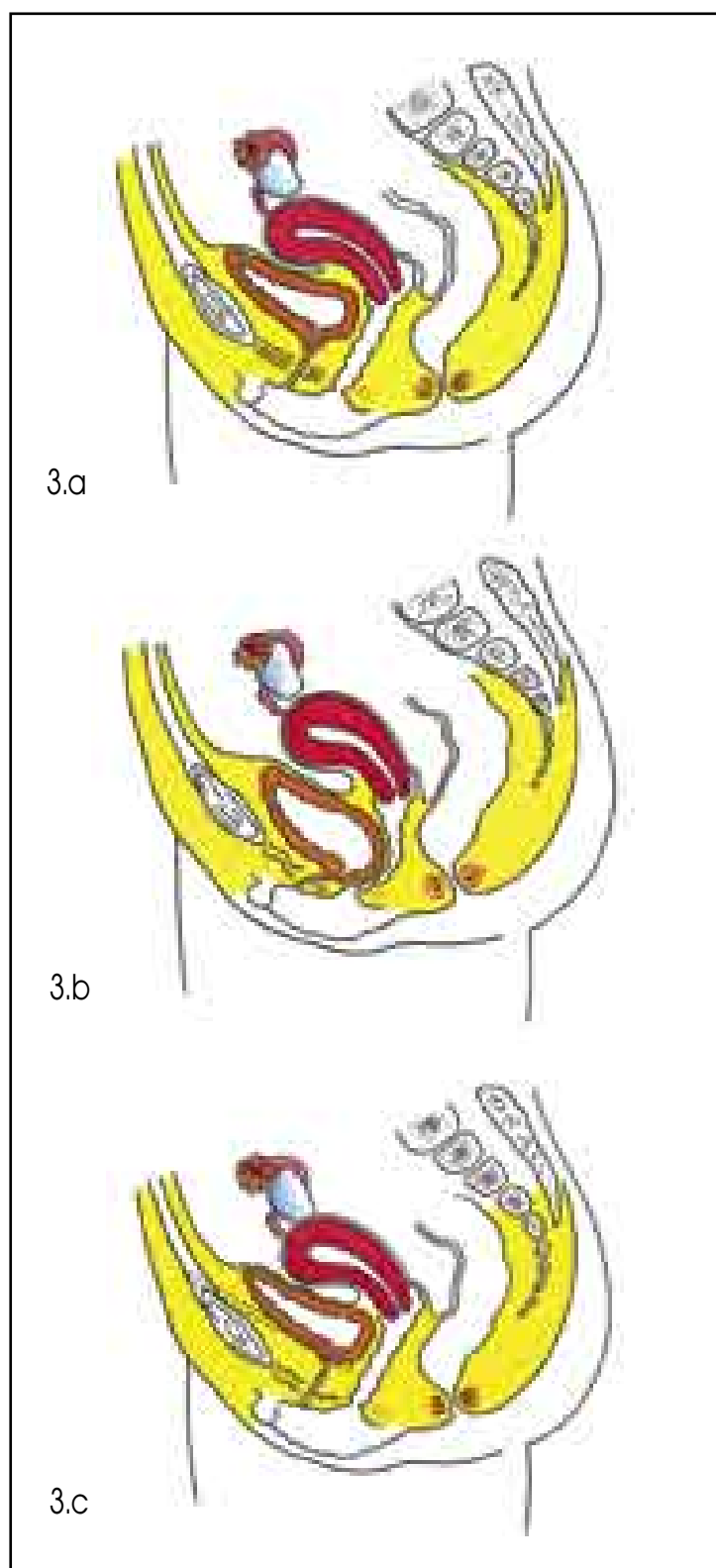
2. Princip urgentní inkontinence

3. Princip stresové inkontinence a jejího operačního řešení

3.a – kontinentní žena

3.b – žena se stresovou inkontinencí – pokles pánevního dna, vyrovnaní zadního uretrovezikálního úhlu, hypermobilita uretry

3.c – operační korekce – korekce zadního uretrovezikálního úhlu, omezení hypermobility, ev. zvýšení uretrálního uzávěrového tlaku

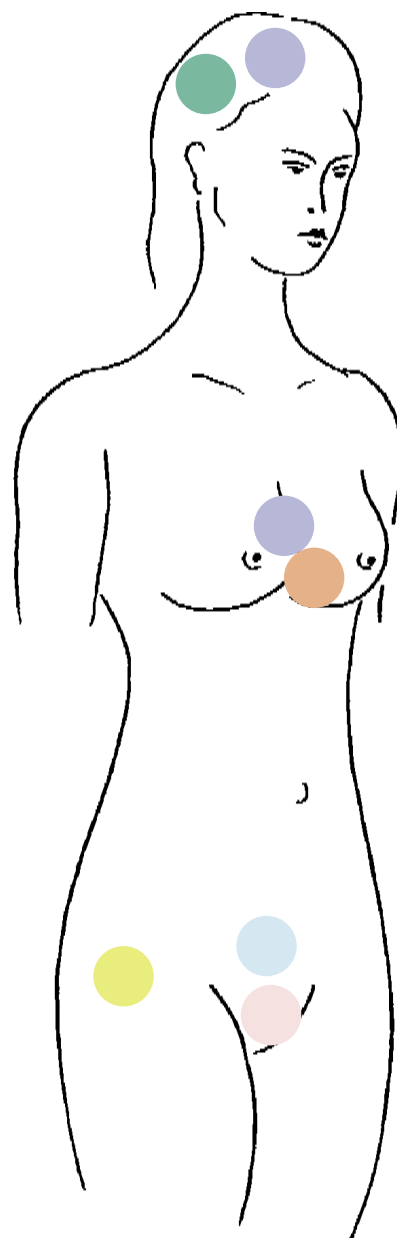
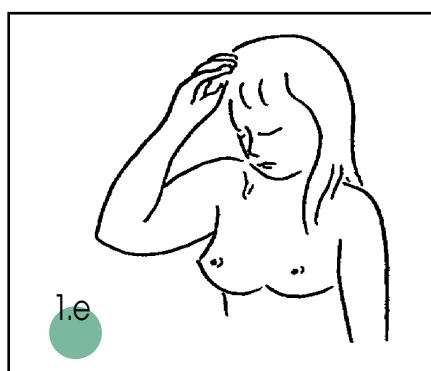
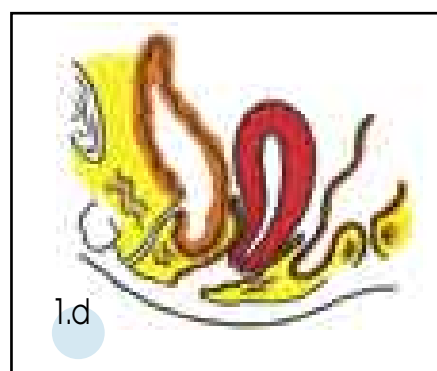
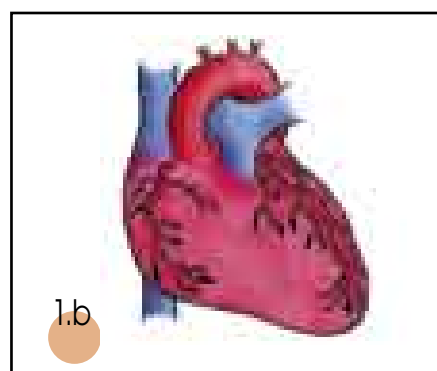
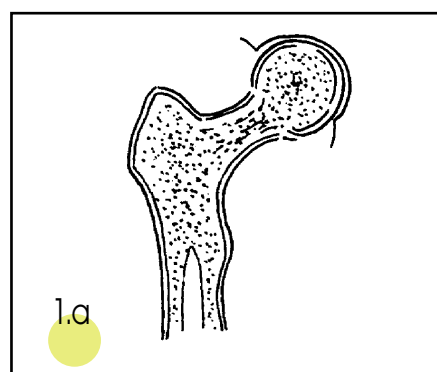

3.a

3.b

3.c

Hormonální substituce v menopauze

1. Vliv menopauzy na organismus ženy

1.a – osteoporóza

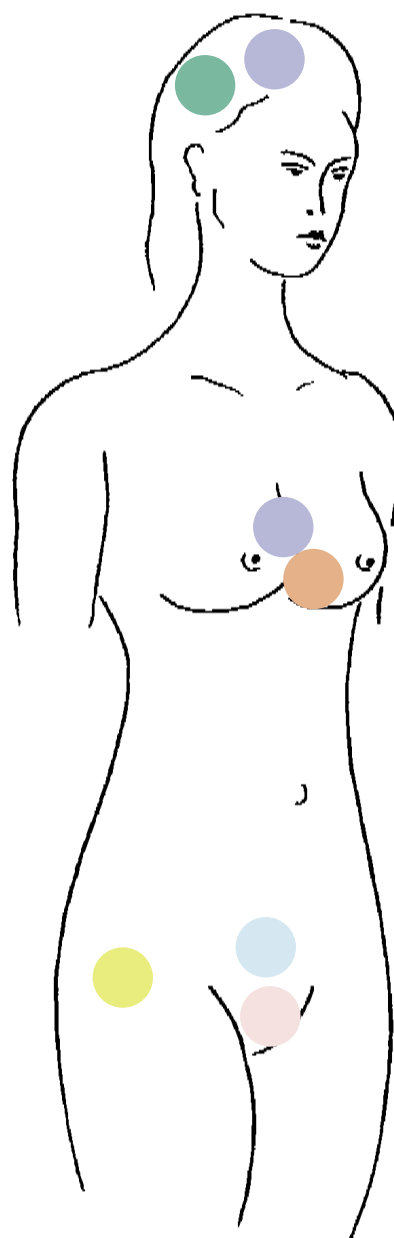
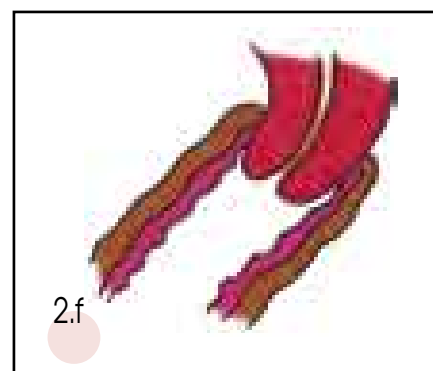
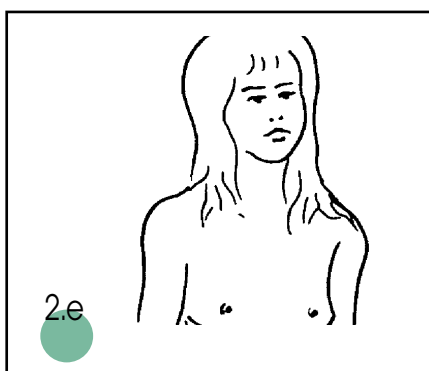
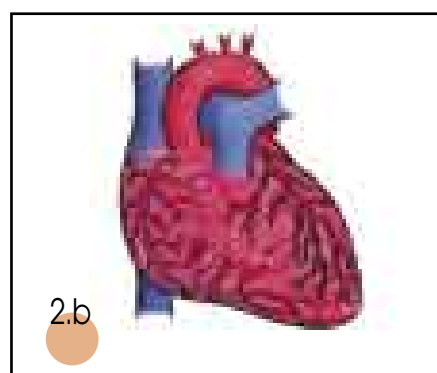
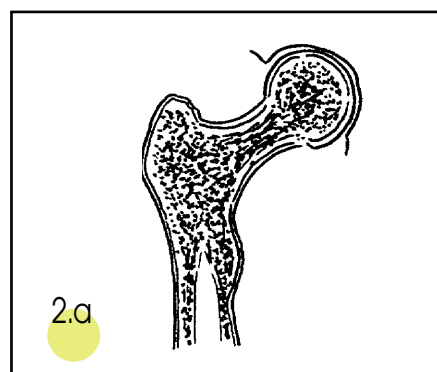
1.b – zvýšení rizika ischemické choroby srdeční

1.c – ateroskleróza

1.d – snížení kvality pojiva – descensus pánevních orgánů

1.e – psychovegetativní symptomatologie

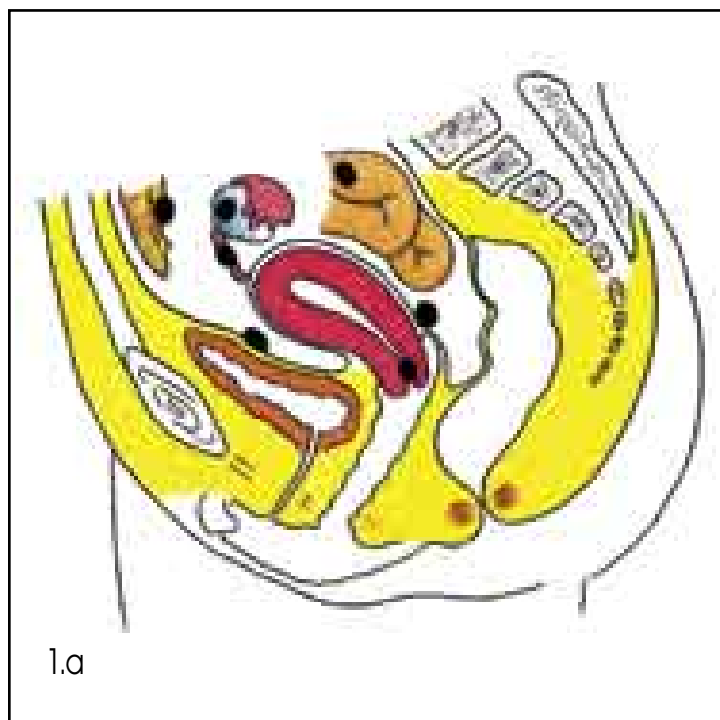
1.f – atrofie sliznic urogenitálního traktu

2. Účinek hormonální substituce na organismus ženy

- 2.a – snížení rizika osteoporózy
- 2.b – snížení rizika ischemické choroby srdeční
- 2.c – snížení rizika aterosklerózy
- 2.d – zlepšení kvality pojiva
- 2.e – vymizení psychovegetativních symptomů
- 2.f – zlepšení trofiky sliznic urogenitálního traktu

Náhlé příhody v gynekologii

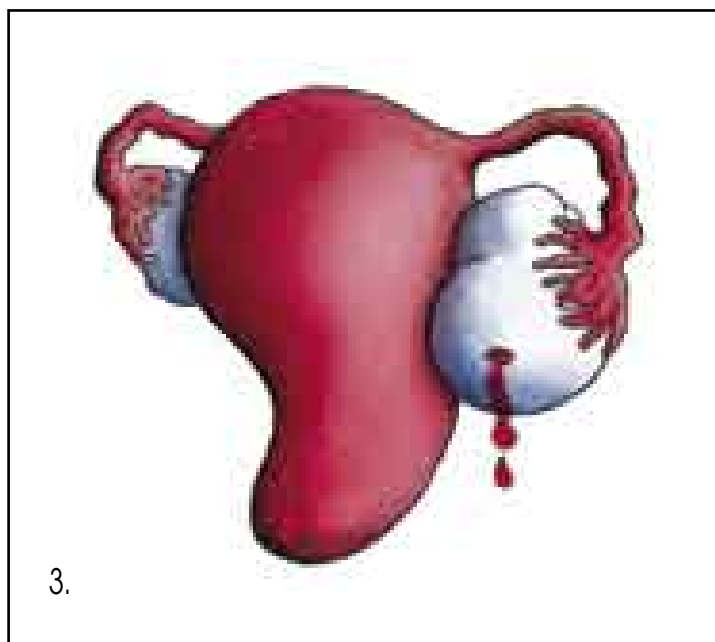
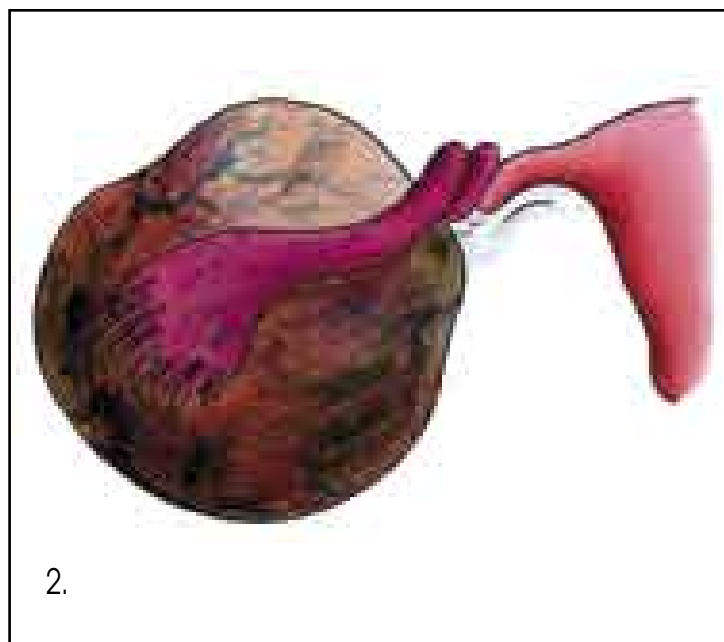
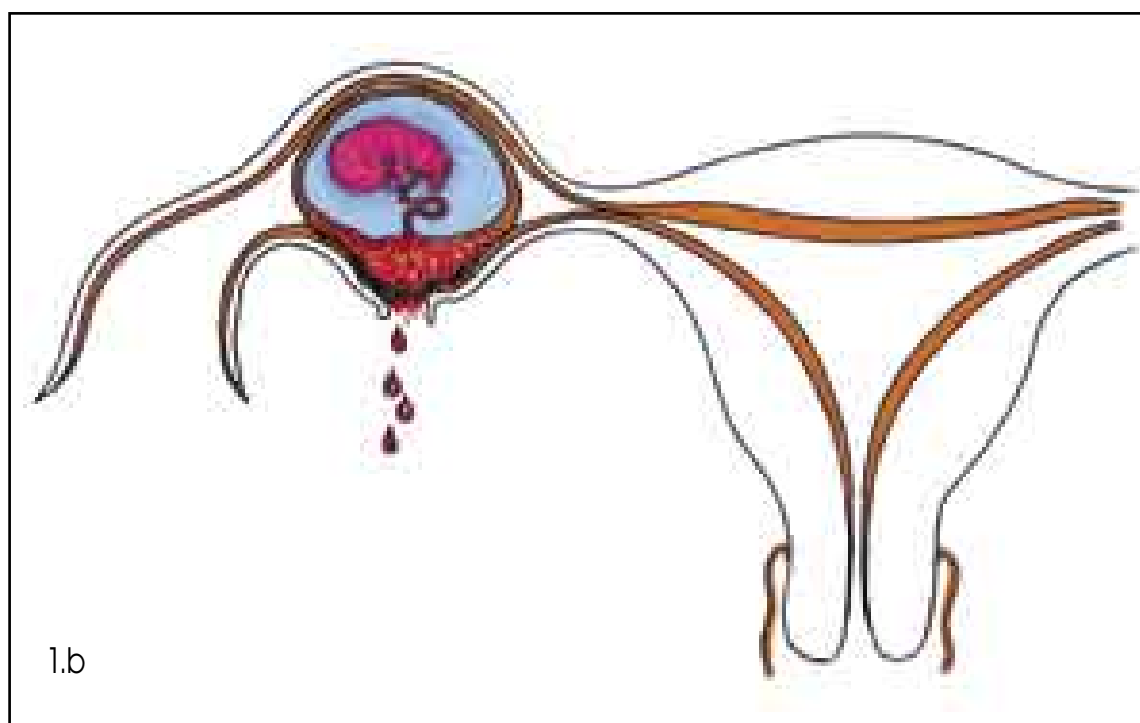
1. Mimoděložní těhotenství

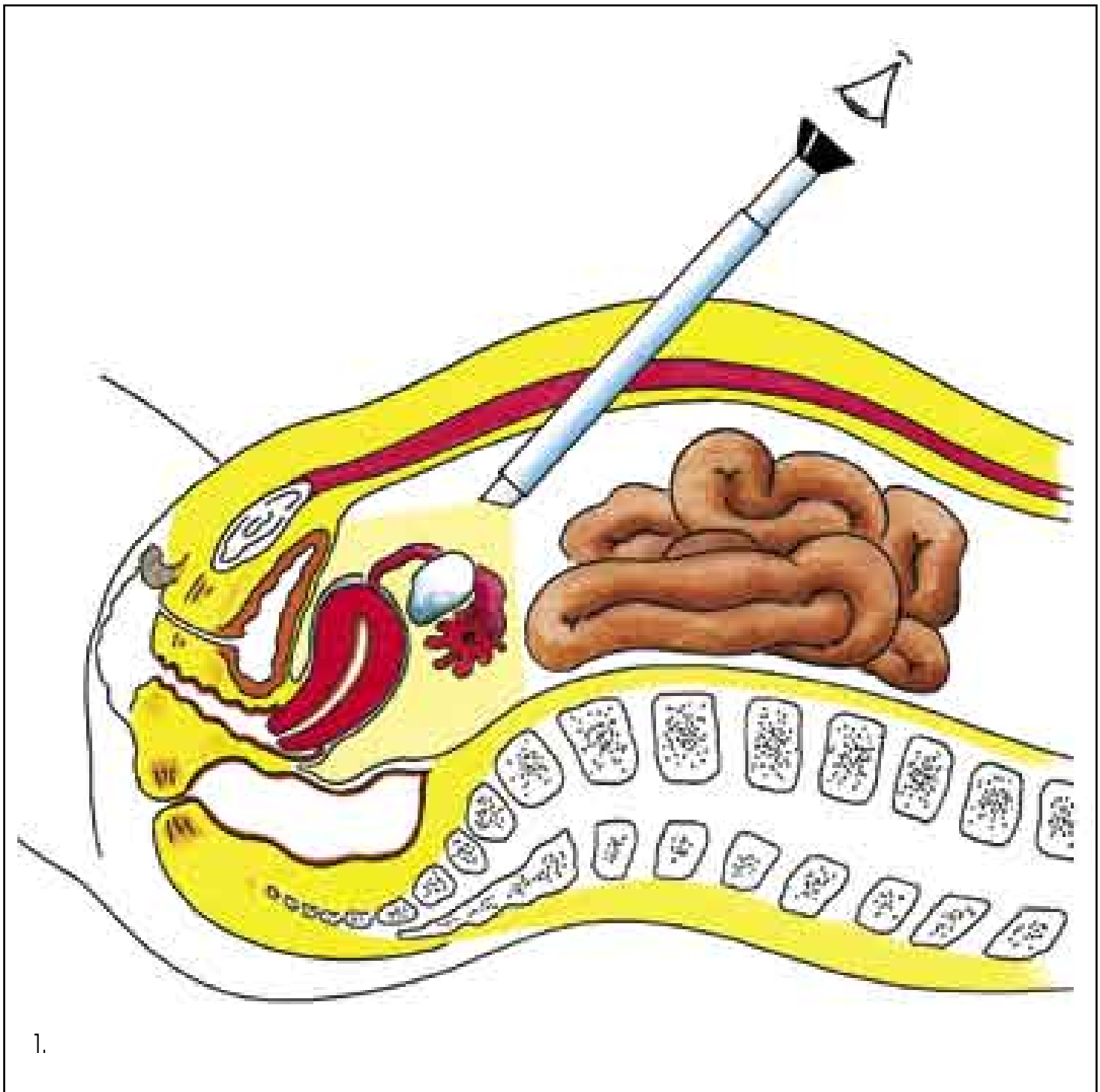
1.a - možná lokalizace mimoděložního těhotenství - vejcovod, vaječník, pobřišnice, střevo, omentum, cervikální gravidita

1.b - ruptura tubární gravidity s krvácením do dutiny břišní

2. Torze zvětšeného vaječníku

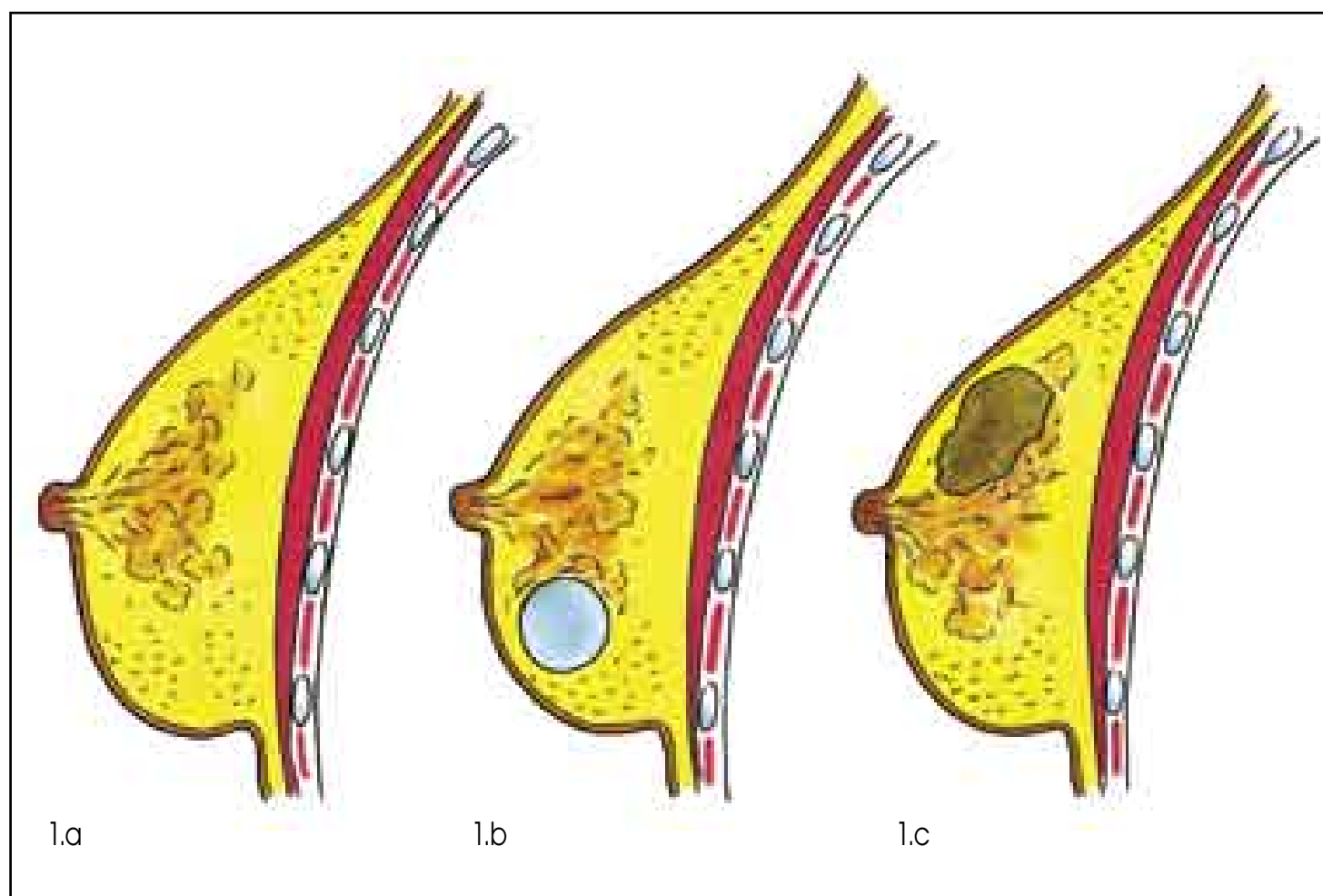
3. Hemoragické žluté tělísko - krvácející

1. Laparoskop zavedený do dutiny břišní

Onemocnění prsu

1. Nenádorová onemocnění prsu

1.a – normální stav

1.b – cysta prsu

1.c – zánět prsu

2. Alternativy léčby nádorových onemocnění prsu

2.a – operační léčba

2.b – léčba zářením

2.c – chemoterapie

3. Solitární ložisko zhoubného nádoru prsu

3.a – ložisko s kožním řezem a resekční linií

3.b – stav po operaci – odstraněno ložisko zhoubného nádoru, prs zachován

4. Mnohočetná ložiska zhoubného nádoru prsu

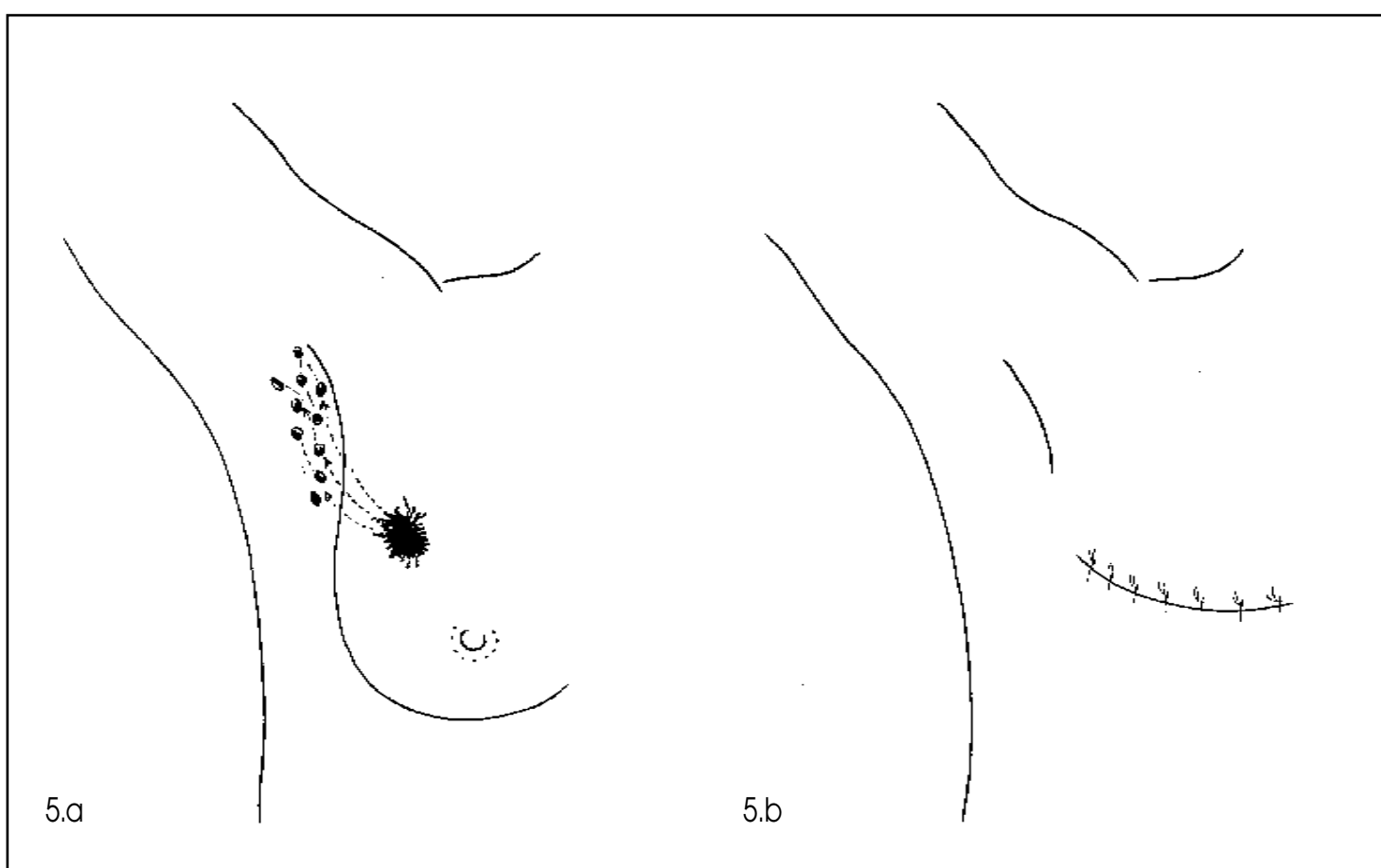
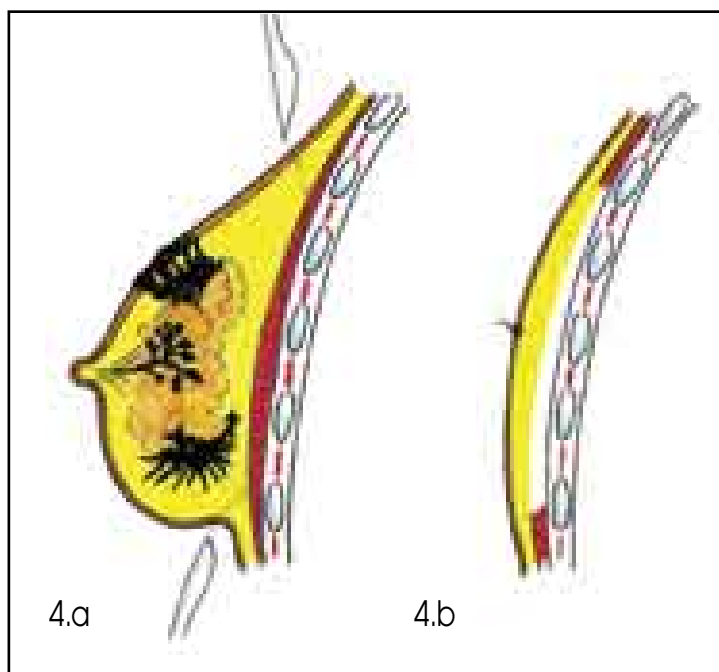
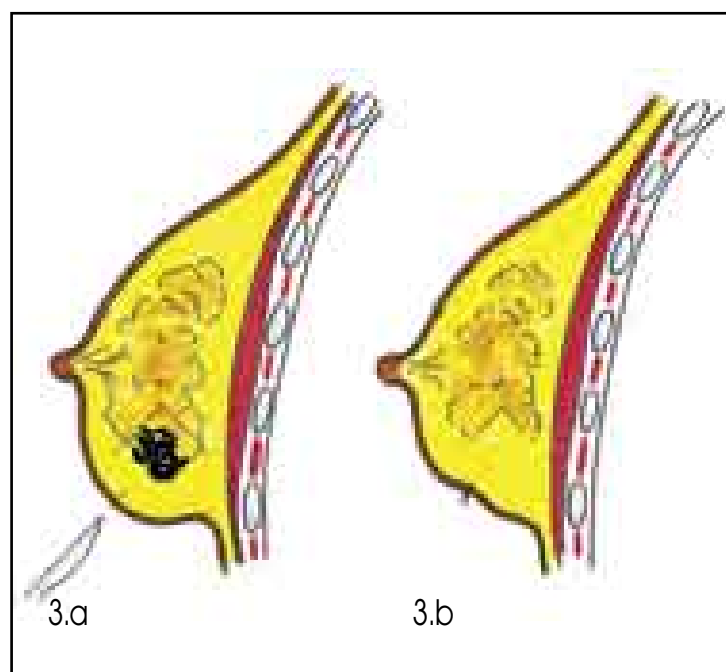
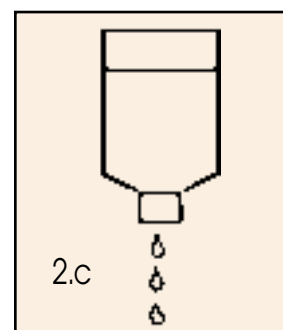
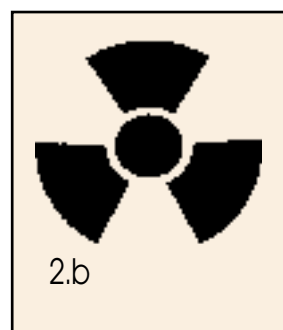
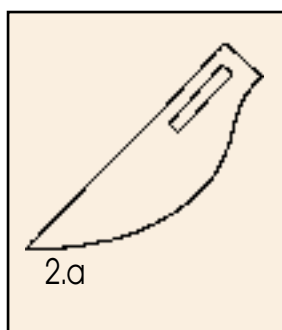
4.a – ložiska s kožním řezem a resekční linií

4.b – stav po operaci – odstranění prsu

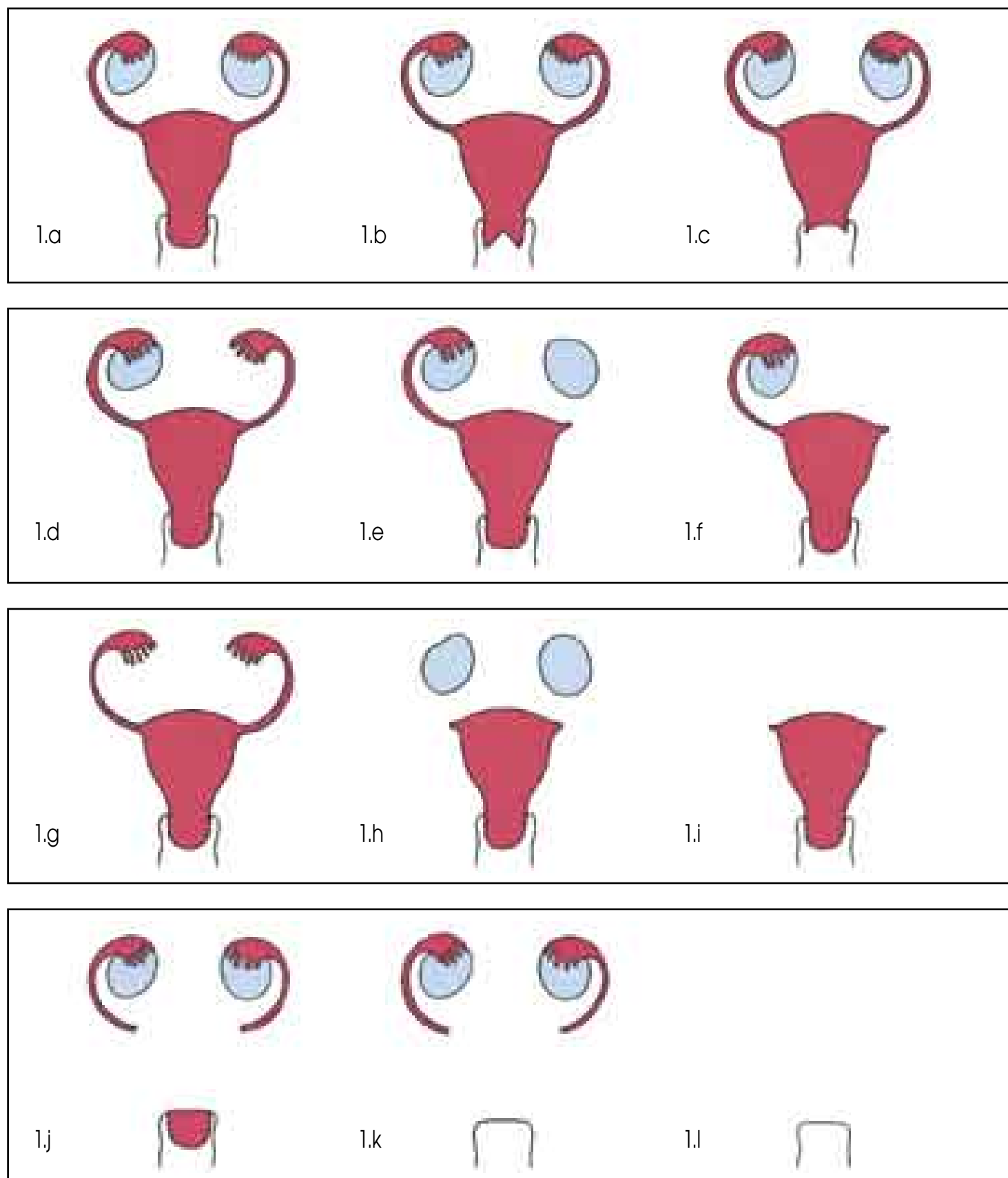
5. Radikální mastektomie – princip

5.a – ložisko zhoubného nádoru v prsu, regionální lymfatické uzliny

5.b – stav po operaci – odstraněn prs a regionální lymfatické uzliny

Přehled základních gynekologických operací

1. Typy operačních výkonů v gynekologii

1.a – normální stav

1.b – konizace děložního čípku

1.c – amputace děložního čípku

1.d – jednostranná ovarektomie

1.e – jednostranná salpingektomie

1.f – jednostranná salpingo-ooforektomie

1.g – oboustranná ovarektomie

1.h – oboustranná salpingektomie

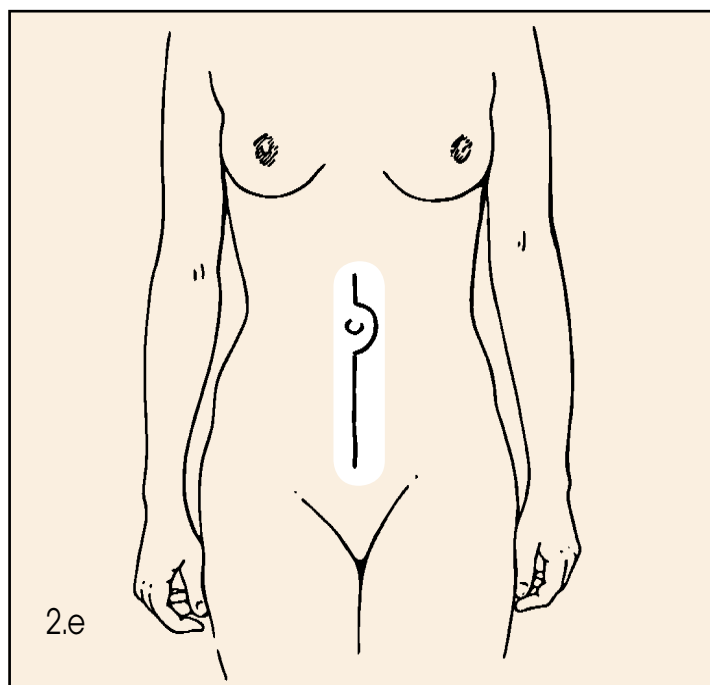
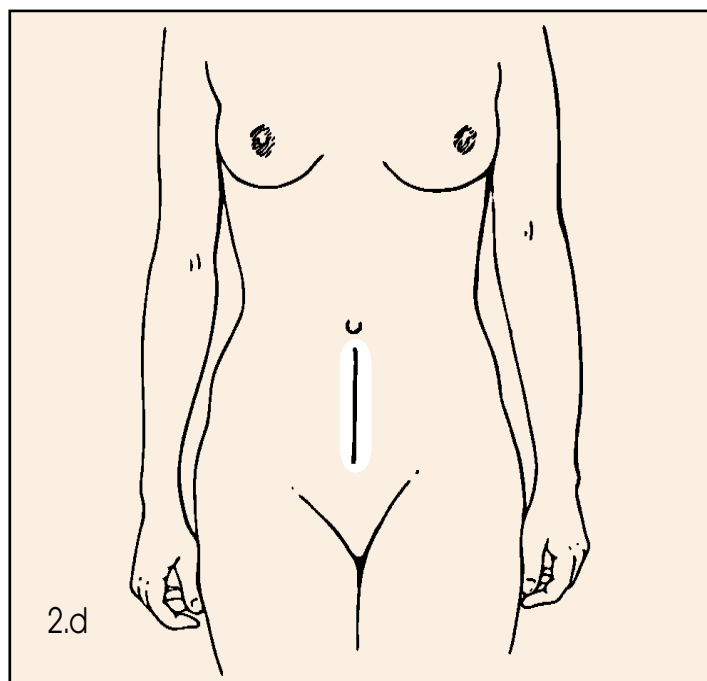
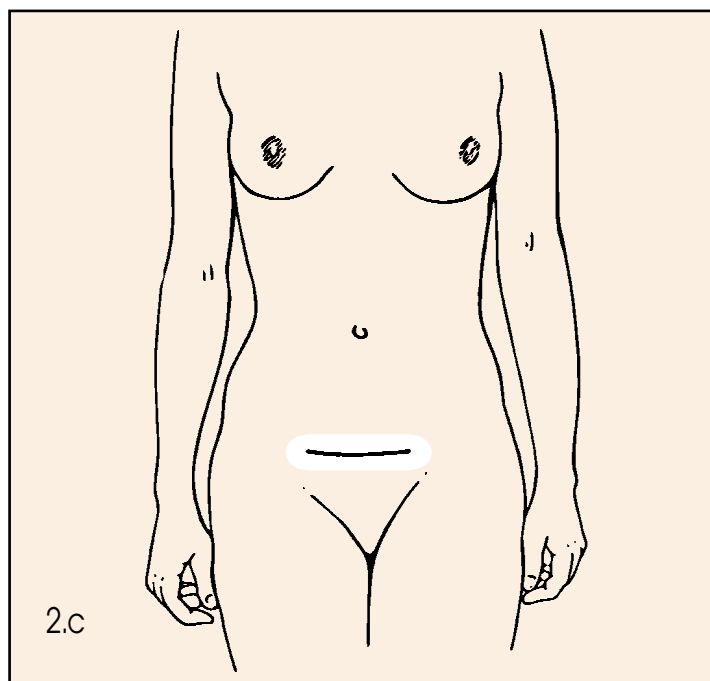
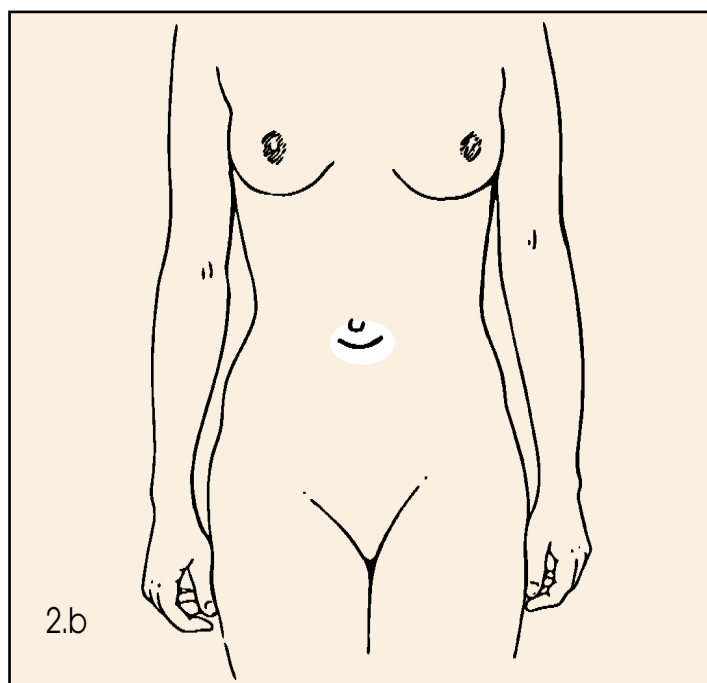
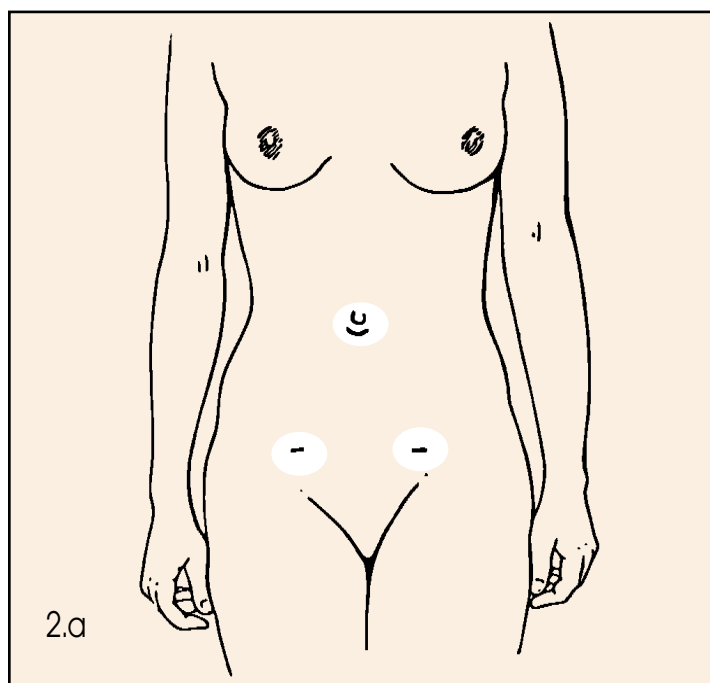
1.i – oboustranná salpingo-ooforektomie

1.j – supravaginální amputace dělohy

1.k – prostá hysterektomie

1.l – hysterektomie s oboustrannou salpingo-ooforektomií

Přehled základních gynekologických operací

2. Typy kožních řezů užívaných při gynekologických operacích

2.a – řezy při laparoskopii

2.b – řez infraumbilikální

2.c – Pfannenstielův řez

2.d – dolní střední laparotomie

2.e – prodloužená dolní střední laparotomie